

Jul

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 409-01 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU
Z KOPALNÍ „KRÓL” BIELSZOWICE, „KNURÓW”

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STP.		STR.
LOSY EKSPERYMENTÓW — M. KALECKI	637	POCZTA I TELEGRAF	655
ŻYCIE GOSPODARCZE:		PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:	
Kursa dla działaczy społecznych i gospodarczych B B. W. R.— <i>J. m. t.</i>		ORZECZNICTWO SĄDOWE	655
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	643	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	656
PRZEMYSŁ NAFTOWY	646	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	656
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	646	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
ROLNICTWO	647	SPRAWY BUDŻETOWE	656
Polsko-niemiecka konferencja rolnicza w Berlinie		KREDYT	659
Stan pogłowia zwierząt gospodarczych w 1933 r.— <i>M. ZAREMBA</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	660
HANDEL		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	649	HITLERYZM A POLITYKA STANU ŚREDNIEGO —	
Wywóz do Niemiec wobec nowych ograniczeń dewizowych — <i>X.</i>		<i>AL. CH.</i>	662
TARGI I WYSTAWY	650	„TRÓJPOROZUMIENIE” GOSPODARCZE W RZYMIE—	
Wystawa Lniarska — <i>J. Or.</i>		<i>t. t.</i>	664
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	651	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	652	OGÓLNE	665
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ-		AUSTRJA	666
NEGO	652	CZECHOSŁOWACJA	666
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	652	TURCJA	667
Przewozy kolejowe w tranzycie uprzywilejowanym — <i>J. G.</i>		EGIPT	667
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	653	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	667
Linje regularne portu gdyńskiego		BIBLIOGRAFJA	670

LOSY EKSPERYMENTÓW

KIEDY we wrześniu ub. roku analizowaliśmy¹⁾ przebieg i wyniki nakręcania konjunktury w wielkich centrach gospodarczych świata, doszliśmy do następującej oceny sytuacji:

1. — Poprawa konjunktury w Stanach Zjednoczonych w wyniku dewaluacji dolara nosi w sobie cechy nietrwałości, ponieważ opiera się na popycie spekulacyjnym, który wystąpił w oczekiwaniu wyższości cen. Popyt ten musi po jakimś czasie ustać i nawet — co więcej — wystąpić może likwidacja nagromadzonych poprzednio zapasów towarowych. Jeśli w czasie trwania konjunktury „dewaluacyjnej” nie rozwinie się działalność inwestycyjna do takiego poziomu, żeby mogła „złuzować” popyt spekulacyjny, to załamanie jest nieuchronne.

2. — Akcja wzmożenia siły nabywczej szerokich warstw ludności zapomocą podwyższenia płac w ramach kodeksów N.I.R.A. nie może temu załamaniu

zapobiec. Jeśli płace nie zostałyby podwyższone, to przy ustaniu popytu spekulacyjnego spadną ceny w stosunku do płac. W razie przeprowadzenia podwyżek płac — podniosą się płace w stosunku do cen. Niezależnie więc od akcji N.I.R.A. nastąpi skurczenie marży zysku, co pociągnie za sobą zmniejszenie zatrudnienia aparatu produkcyjnego.

3. — Jedynym wyjściem z tej sytuacji będzie wypłacanie zasiłków bezrobotnym lub prowadzenie robót publicznych pod warunkiem jednak, żeby środki na ten cel otrzymywane były nie ze strony źródeł podatków, lecz drogą tworzenia na tej czy innej drodze dodatkowej siły nabywczej.

4. — Niemcy, które od początku prowadziły nakręcanie konjunktury drogą inflacyjnego finansowania robót publicznych, nie są narażone na wewnętrzne załamanie, jakie grozi „dewaluacyjnej” konjunkturze Stanów Zjedn. Natomiast słabym punktem ich interwencji konjunkturalnej jest bilans handlowy, który nieuchronnie pogarszać się będzie w wyniku zwiększo-

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 37/1933, str. 1111.

nego coraz bardziej ze wzrostem produkcji zapotrzebowania na surowce zagraniczne. Jeśli Niemcom nie uda się zwiększyć eksportu, to staną one wobec niemożności zdobycia dostatecznej ilości surowców zagranicznych dla swej ekspansji gospodarczej.

Zawarta w tych punktach prognoza okazała się w ogólnych zarysach słuszną. Poniżej postaramy się zbadać szczegółowo przebieg odnośnych procesów i zarysowujące się tendencje rozwojowe.

* * *

Ożywienie „dewaluacyjne”, które trwało w Stanach Zjedn. aż do jesieni, wywołało — jak to można stwierdzić na podstawie ogłoszonych następnie danych statystycznych — dość silne rozszerzenie procesów inwestycyjnych, głównie w zakresie renowacji aparatu wytwórczego, podczas gdy budowa nowych zakładów przemysłowych, jak również i budownictwo mieszkaniowe pozostawały na dawnym niskim poziomie. Tak czy inaczej, poziom całokształtu działalności inwestycyjnej nie wystarczał dla „zluzowania” popytu spekulacyjnego. Podosycanie tego ostatniego zapomocą dalszej dewaluacji dolara również nie dawało żadnych wyników. Doświadczenie nauczyło „spekulantów”, że zwyżka cen nie idzie wcale w tem tempie, w jakim obniża się waluta w stosunku do złota i wobec tego dalszy spadek kursu dolara nie wywoływał już tej gorączki spekulacyjnej, jaka miała miejsce przy pierwszej dewaluacji. W rezultacie nastąpił ostry spadek wytwórczości. Wskaźnik produkcji w listopadzie był już prawie o 30% niższy od maksimum, osiągniętego w połowie roku, i tylko o 10% wyższy od stanu na początku 1933 r. Wtedy właśnie rozpoczęto na wielką skalę roboty publiczne różnego rodzaju, na które do końca lutego wydano efektywnie przeszło miliard dolarów, osiągając tą drogą wzrost wytwórczości przeszło o 12%. Fundusze osiągnięto z zaciągnięcia pożyczki na wolnym rynku. Nie przestaje to być, oczywiście, tworzeniem dodatkowej siły nabywczej. Sumy, które dotychczas leżały w bankach jako wkłady prywatne, wydane zostają przez Państwo, co nie zmusza jednak bynajmniej banków tych do restrykcji kredytowych. Pieniądze, wydawane bowiem przez Państwo, trafiają w ostatecznym wyniku jako zyski do rąk kapitalistów i w tej postaci wędrują do banków spowrotem. Wygłaszane częstokroć na ten temat teorie, iż pieniądze te zostają związane w „procesie produkcyjnym”, albo „w sferze konsumpcji”, mogą mieć tylko ten konkretny sens, że wzrasta obieg pieniężny. Czynniki ten odgrywa jednak wogóle dość małą rolę, w obecnej zaś sytuacji amerykańskiej nie może być o tem wogóle mowy: dawny stan obiegu pieniężnego był specjalnie wysoki na skutek konieczności utrzymywania w związku z kryzysem finansowym wysokiego pogotowia kasowego, to też obecnie wielkość obiegu pieniężnego w Stanach Zjedn., mimo podniesionych znacznie cen i produkcji, jest nie wyższa, lecz niższa aniżeli przed rokiem. Finansowanie robót publicznych odbywało się zresztą nietylko drogą zużytkowywania wkładów, których właściciele nabywali pożyczki państwowe, lecz również zapomocą zakupywania obligacji państwowych bezpośrednio przez banki. Banki lokowały, mianowicie, w tych obligacjach swoje dość znaczne zasoby gotówkowe, które jednak, niepozostając w obiegu, powracały do banków i umożliwiały im ponowne zakupy obligacji. Ostatecznym

wynikiem finansowym i „kosztem” prowadzenia robót publicznych było zwiększenie długów państwowych.

W tem miejscu zadaje się często pytanie, z czego będzie spleacony dług, zaciągany przez Państwo na wykonanie obiektów inwestycyjnych, z których przyszłe zyski są więcej niż wątpliwe. W ten sposób wykazuje się jednak tylko niezrozumienie istoty nakręcania konjunktury. Celem prowadzenia finansowanych inflacyjnie robót publicznych jest wzmożenie — drogą „sztucznego” ożywiania konjunktury — prywatnej działalności inwestycyjnej, poczem poniechać będzie można kontynuowania robót publicznych. Rozszerzenie zaś procesów gospodarczych zwiększy wówczas bardzo silnie wpływy skarbowe i pozwoli przeto na amortyzację długu i spłaty odsetek. „Rentowność” nakręcania konjunktury nawet z punktu widzenia czysto fiskalnego nie może być identyfikowana z dochodowością wykonanych na robotach publicznych obiektów, lecz zależeć będzie od całokształtu wyników interwencji konjunkturalnej. Te dość skomplikowane na pierwszy rzut oka zagadnienia zilustrujemy na przykładzie z zakresu gospodarki prywatnej.

Pewien okrąg gospodarczy był ściśle związany ze znajdującą się na jego terenie olbrzymią hutą żelazną. Węgla dla tej huty, jak również dla całego przemysłu okręgu, dostarczało towarzystwo kopalniane. Na skutek nieszczęśliwego wypadku huta została wysadzona w powietrze. Właściciele jej otrzymali premję asekuracyjną, ale ponieważ konjunktura na rynku żelaza była nieszczęśliwa — tak, iż zyski nie pozwalały nawet na normalne oprocentowanie kapitału, poniechali oni odbudowania huty. Wynikiem tego było zawieszenie wytwórczości przez zakłady, bezpośrednio związane z hutą, silny wzrost bezrobocia, upadek przemysłu, produkującego artykuły spożycia dla robotników, słowem — okrąg nawiedził ostry kryzys gospodarczy. W wyniku tego zbyt węgla towarzystwa kopalnianego skurczył się do minimum. Stało ono w obliczu bankructwa. Wówczas towarzystwo to zaciągnęło kredyt i odbudowało hutę. Była ona nadal przedsiębiorstwem przy niepomyślnym stanie rynku żelaznego deficytowo, lecz straty na hucie okupywało dla towarzystwa kopalnianego znakomicie odzyskanie zbytu węgla, i to nietylko dla huty, ale i dla wszystkich zakładów przemysłowych danego okręgu gospodarczego.

Następuje jednak pytanie, czy nakręcanie konjunktury osiągnie istotnie swój cel, t. zn. czy sztuczne ożywienie, wywołane przez roboty publiczne, przeobrazi się w ożywienie naturalne — mówiąc ściślej, czy zwiększona w związku z robotami publicznymi rentowność przemysłu pociągnie za sobą w bliskiej przyszłości silny wzrost inwestycji prywatnych. Jeśli chodzi o stan obecny, to inwestycje maszynowe osiągnęły poziom, który pozostaje w normalnej relacji do zwiększonej wytwórczości: obydwa odnośne wskaźniki odpowiadają mniej więcej poziomowi z roku 1931. Natomiast prywatny ruch budowlany jest jeszcze nadal niesłychanie niski. Należy jednak przypuszczać, że przy dalszym trwaniu sztucznego ożywienia działalność inwestycyjna rozszerzy się i w tej dziedzinie. Przy ocenie szans ruchu inwestycyjnego nie trzeba oczywiście zapominać o dział-

łaniu czynników naturalnych, a mianowicie o zniszczeniu aparatu wytwórczego, wywołanem przez zawieszenie inwestycji w czasie kryzysu i będącem wszak punktem wyjścia przy automatycznym przechodzeniu do fazy ożywienia.

Przechodzimy teraz do kwestji wpływu nakręcania konjunktury w sferze konsumpcji. Jeśli porównać obecne płace robocze ze stanem sprzed roku, to okazuje się, że nie uległy one istotnej zmianie: podwyżka płac odpowiada mniejwięcej podniesieniu kosztów utrzymania. Natomiast płace pracowników umysłowych nie podążyły za płacami robotniczymi, i wobec tego odnośne płace realne się obniżyły. Przeciętna płaca realna niewątpliwie spadła, co zresztą następuje w czasie każdej poprawy konjunkturalnej. Spadek ten był jednak mniejszy niż wzrost zatrudnienia, i wobec tego siła nabywczą mas uległa zwiększeniu, które jak dotąd nie przekracza zapewne jakichś 5 ÷ 10%. Silniejsze rozszerzenie konsumpcji nastąpić może dopiero w dalszej fazie ożywienia.

Jak już wyżej zaznaczyliśmy, dalsza dewaluacja dolara nie podsycala już popytu spekulacyjnego i nie wywoływała dalszej wyżki cen, które przeto obniżały się, liczone w zlocie. Musiało to oczywiście oddziaływać na kształtowanie się handlu zagranicznego. Zwiększona konkurencyjność towarów amerykańskich na rynku zewnętrznym i wewnętrznym spowodowała fakt, że mimo zwiększonego na skutek wzrostu produkcji zapotrzebowania na surowce zagraniczne import w przeliczeniu na złoto nieco się nawet obniżył, podczas gdy eksport uległ zwiększeniu. W rezultacie saldo dodatnie handlu zagranicznego zwiększyło się, i w ten sposób odpadła możliwość promieniowania konjunktury amerykańskiej na inne kraje drogą zwiększonego zapotrzebowania na towary zagraniczne. W tym wypadku tylko, gdyby Stany Zjedn. miały znaczne saldo bierne w bilansie handlowym, umożliwiłyby one innym krajom spłatę swych zobowiązań wobec nich w towarach, stwarzając jednocześnie w tych krajach dłużniczych dodatkowy popyt.

Główna różnica między sytuacją w Stanach Zjedn. i w Niemczech polega właśnie na tem, że Stany Zjedn. mają inkasować długi i zdeprecjonowały dolara, podczas gdy Niemcy mają płacić długi i nie zdeprecjonowały marki. Deprecjacja dolara jest w pewnej mierze zbytnim dodatkiem do obecnego systemu nakręcania konjunktury w Stanach Zjednoczonych, natomiast nakręcanie konjunktury w Niemczech ugodzone zostało dotkliwie właśnie na odcinku handlu zagranicznego. Wzrost wytwórczości w Niemczech pod wpływem nakręcania konjunktury wywołał zwiększone zapotrzebowanie na surowce zagraniczne, bez dewaluacji marki nie było zaś żadnych bodźców, któreby torowały drogę silnemu rozszerzeniu eksportu niemieckiego. Stąd stałe pogarszanie się niemieckiego bilansu handlowego i odpływ dewiz, któremu tylko na pewien czas zaradzić mogło częstotwe zawieszenie transferu spłat zobowiązań i odsetek. Przy dalszym wzroście wytwórczości, a wślad za nim i dalszym wzroście importu środek ten okazać się musiał niewystarczającym, i Niemcy stanęły w obliczu decyzji, jak nakręcać dalej konjunkturę, nie mogąc zdobyć dla tego celu dostatecznej ilości surowców. W sprawie tej istnieje kilka alternatyw, z których za żadną nie powiedział się jeszcze do-

tychczas definitywnie Rząd niemiecki. Pierwsza alternatywa — to zawiesić nakręcanie konjunktury wogóle. Ta zdaje się nie wchodzić dla obecnych rządów Niemiec w rachubę, wielkie roboty publiczne są bowiem jedynym dotrzymanym punktem ich programu socjalnego i, jako taki, ma on dla nich wysoką użyteczność krańcową. Dość mało prawdopodobną ewentualnością jest również dewaluacja marki, a to ze względów prestiżowo-psychologicznych, raczej można byłoby tu wyobrazić sobie zastosowanie jakiegoś rodzaju generalnej premji eksportowej. Środki na jej wypłatę można ostatecznie osiągnąć w ten sam sposób, jak środki na roboty publiczne, a więc zapomocą inflacyjnego finansowania. Ale zarówno efekt pójścia tą drogą, jak i drogą dewaluacji jest jeszcze wątpliwy, ponieważ znaczna część wywozu niemieckiego kierowana jest do krajów, które przedsięwzięć mogą w tym wypadku specjalne represje przeciwko towarom niemieckim. Niewątpliwie jednak cośś można byłoby na tej drodze osiągnąć. Wreszcie mogą Niemcy zawiesić transfer całkowicie, co pozwoliłoby im związać koniec z końcem przy poziomie nawet nieco wyższym niż obecnie. Bierny bilans handlowy równoważony byłby w tym wypadku przez dodatni bilans usług (jak przewozy okrętami niemieckimi) oraz spłatą zaciągniętych w Niemczech kredytów sowieckich. Konferencja transferowa nie doprowadziła jednak do żadnych wyników, i jest kwestją, czy Niemcy zdecydują się na ostateczne zerwanie z kapitałem zagranicznym. Należy tu przytem pamiętać o specjalnym względzie, a mianowicie o dodatnim saldzie handlowem Niemiec z Anglią, która grozi konfiskatą tego salda na rzecz wierzycieli angielskich. Narazie załatwiły Niemcy sprawę surowców zagranicznych wybitnie prowizorycznie, a mianowicie ograniczyły poprostu ich import, licząc, że w najbliższych miesiącach produkcja odbywać się będzie kosztem istniejących zapasów. Skonstruowano przytem skomplikowany aparat, niedopuszczający do podwyżki cen odnośnych artykułów.

Jeśli wziąć pod uwagę, że ewentualność przyszłego zwiększenia obrotów międzynarodowych rokuje dla Niemiec słabe korzyści, ponieważ jednocześnie, jak to ma zawsze miejsce przy poprawie konjunktury, rosnać będą szybciej ceny surowców, przez nie sprodawanych, niż ceny fabrykatów, przez nie eksportowanych, to wydaje się, że Niemcy wkroczą tu niewątpliwie na drogę autarkji, jak to już uczynili w zakresie artykułów rolnych, na drogę bliską zresztą duchowi hitleryzmu. Nie należy przypuszczać oczywiście, że Niemcy wyeliminują się z wymiany międzynarodowej. Sprawa przedstawiać się będzie prawdopodobnie w ten sposób, że import surowców zagranicznych utrzymany zostanie na obecnym poziomie, a tylko przyrost zapotrzebowania pokrywany będzie z surowców krajowych. Rozwinięta produkcja maszynowa i chemiczna Niemiec stwarza tu specjalnie dobre pole dla namiastek względnie oszczędności w użyciu surowców. Oczywiście, że jak każda autarkja — oznaczać to będzie obniżenie standardu życiowego ludności. Nie przeszkodzi to natomiast do poprawy konjunktury, przeciwnie — stwarza pole dla całego szeregu nowych inwestycji. Niema w tem absolutnie nic dziwnego. Poprawa konjunktury zbiega się tylko przy zupełnie określonych warunkach ze zwiększeniem dobrobytu mas. Zasadniczo dobra konjunktura to całkowite wykorzystanie aparatu wy-

twórczego. O wykorzystaniu tem decyduje w ostatecznej instancji rentowność zakładów. Może się ona zwiększać nawet przy zmniejszaniu się globalnej konsumpcji mas, jak to zobaczymy na przykładzie japońskim. Inna sprawa, że z alternatyw utrzymania takiego stanu bezrobocia, jakie obecnie mamy w Niemczech, albo pełnego wykorzystania czynników wytwórczych pod warunkiem częściowego zautarkizowania — druga alternatywa będzie jeszcze oznaczała pewne zwiększenie globalnej konsumpcji mas. Niewątpliwie jednak spadnie silnie płaca realna zatrudnionego robotnika, która w pewnej mierze spada podczas każdego normalnego ożywienia, a na którą tu wywierać będzie jeszcze specjalny nacisk autarkizacja.

Dotychczas mówiliśmy o trudnościach zewnętrznych niemieckiego nakręcania konjunktury. Jeśli chodzi natomiast o rozwój wypadków wewnętrznych, to tu inflacyjne finansowanie robót publicznych nie wywołało żadnych skutków podobnych do tego, co zwykliśmy nazywać inflacją. Tak, jak w Stanach Zjedn., obieg mimo wzrostu cen i produkcji nawet lekko się obniżył. Widomą oznaką inflacyjnego finansowania było tu, jak i w Ameryce, zwiększenie zadłużenia Państwa i samorządów, które w ciągu roku ubiegłego podniosło się o RM 3 miljard.

Następujące się tu problemy omówiliśmy już wyczerpująco przy analizie sytuacji w Stanach Zjedn. Tu warto tylko zaznaczyć, że — podobnie jak w Ameryce — nakręcanie konjunktury odniosło już swój skutek także w zakresie rozszerzenia prywatnego ruchu inwestycyjnego. Napływ zamówień na maszyny jest w tej chwili dwukrotnie wyższy niż przed rokiem, przyczem podniosły się też znacznie zamówienia ze strony tych gałęzi przemysłu, które bezpośrednio z robotami publicznymi nie są związane. Znaczny wzrost wykazuje również budownictwo przemysłowe.

Płace realne uległy niewątpliwie redukcji, która jednak było mniejsza niż zwiększenie zatrudnienia. Zwiększenie konsumpcji utrzymywało się zresztą w bardzo skromnych granicach, nie przekraczając 5%. Przy dalszym nakręcaniu konjunktury istnieć będą tendencje do silniejszego rozszerzenia konsumpcji, czemu jednak stać może na zawadzie dalsza autarkizacja, wywołana trudnościami w bilansie handlowym.

Przechodząc do rozpatrywania nakręcania konjunktury w trzecim wielkoprzemysłowym ośrodku — Japonii — należy przedewszystkiem zaznaczyć, że nosi ono dość odmienny charakter niż w Stanach Zjedn.

i w Niemczech. Japonia wkroczyła na drogę inflacyjnego finansowania zbrojeń nie dla walki z kryzysem, lecz w związku z konfliktem mandżurskim i całokształtem polityki, uprawianej przez nią na Dalekim Wschodzie. Przebieg kryzysu przemysłowego w Japonii był właściwie łagodny. Wytwórczość przemysłowa obniżyła się tylko o parę procent w stosunku do 1929 r. Dość znaczne bezrobocie nosiło raczej charakter strukturalny i wynikało z szybkiej modernizacji aparatu wytwórczego przy silnym przyroście naturalnym ludności i nieskracaniu dnia pracy. W chwili, kiedy przystąpiono do inflacyjnego finansowania zbrojeń, stopień zatrudnienia aparatu wytwórczego był dość znaczny, wobec tego rozszerzanie wytwórczości połączone tu było z silnym spadkiem płac realnych. W rezultacie siła nabywcza mas, mimo wzrostu zatrudnienia, nie podniosła się, a być może nawet spadła. Tak musi być zawsze, jeśli „dodatkowy” popyt, wynikający z inflacyjnego finansowania inwestycji państwowych, albo poprostu deficytu państwowego — odbywa się na tle dobrze zatrudnionego aparatu wytwórczego. Potrzebny jest wszak wówczas duży wzrost cen w stosunku do plac, aby chcieć jeszcze lepiej wykorzystywać ten aparat, przechodząc do jego drogo produkujących części, względnie też szybko go rozszerzać. Wytwarza się tu stan, przedstawiający już pewne dalekoidące analogje do tego okresu inflacji, jaki przeżyliśmy po wojnie: pomyślna konjunktura, t. zn. jaknajdalej idące wykorzystanie czynników wytwórczych, przy jednoczesnym niesłychanie niskim poziomie konsumpcji szerokich mas.

Jeszcze jeden czynnik oddziaływa na obniżenie standardu życiowego mas japońskich. Jest nim silna dewaluacja yena. Wbrew temu, co się zwykło mówić, nie jest ona czynnikiem nakręcania konjunktury japońskiej. Bilans handlowy Japonii jest przez cały czas prawie zrównoważony. Stąd wynika, że do Japonii nie dopływa żadna dodatkowa siła nabywcza z zagranicy, co miałyby miejsce gdyby saldo bilansu handlowego silnie się zaktywizowało. Japonia wymienia tylko w rozszerzonym zakresie swoje towary na obce i w ten sposób zdobywa zwiększoną ilość surowców, niezbędną dla wzmocnienia jej wytwórczości. Zdobywa je zresztą kosztem niezwykle niekorzystnej relacji, w jakiej wymienia swoje wyroby na wyroby innych krajów, i tu oczywiście obok warunków nakręcania konjunktury na tle pracującego pełną parą aparatu wytwórczego leży źródło obniżania się standardu życiowego mas japońskich w okresie największego ożywienia konjunkturalnego, jakie kiedykolwiek Japonia przeżywała.

M. Kalecki

ŻYCIE GOSPODARCZE

KURS DLA DZIAŁACZY SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH B. B. W. R.

W dniu 18 b. m. — jak pisaliśmy — odbyło się zakończenie kursu, zorganizowanego przez Sekretariat Generalny B. B. W. R. dla działaczy społecznych i gospodarczych.

Na zakończenie kursu Prezes B. B. W. R. P. Pułk. Walery Sławek wygłosił następujące przemówienie: „Kurs jest zamknięty i Panowie wracają do swej codziennej pracy. Chciałbym przy tej sposobności

zwrócić uwagę na jeden specjalnie moment. W życiu gospodarczym dąży się zazwyczaj do tego, aby za swą pracę, za zaangażowanie swych kapitałów osiągnąć jakiś zysk, jakąś korzyść materialną. I to egoistyczne podejście do pracy jest tu motorem, pobudza energię, jest tem, co reguluje jego ustosunkowanie się do wszystkiego, co go otacza, a więc zarówno do czynników, z któ emi prowadzi swoje interesy, jak i do Rządu, wreszcie i do tego wszystkiego, co jest dobrem całego społeczeństwa.

Rząd jednak musi do tych zagadnień podchodzić od innej zupełnie strony. Rząd w stosunku do tych czy innych prac gospodarczych, tych czy innych przejawów życia gospodarczego musi patrzeć, czy całość funkcjonuje harmonijnie. Można prowadzić spór, czy jest to obowiązkiem Rządu, czy raczej obowiązkiem jego nie jest li tylko ściąganie podatków z tego życia gospodarczego na opłacanie potrzeb Państwa. Ale w dzisiejszym świecie, w okresie bankrutowania liberalizmu gospodarczego, w okresie, kiedy nowe formy jeszcze się nie skryształizowały i nie ustaliły, Rząd właśnie musi się podejmować roli czynnika, harmonizującego działalność środowisk dyspozycyjnych życia gospodarczego. Tu nie egoizm, ale troska o całość jest pobudką i motorem działania

Mamy więc z jednej strony egoizm i chęć zysku, z drugiej zaś dążenie Rządu do jakiegoś porządkowania tych spraw w imię dobra ogólnego. Otóż, w tej właśnie pracy staje się rzeczą niezmiernie ważną, aby ludzie, pracujący w dziedzinie gospodarczej, mieli zrozumienie, że nietylko szukanie osobistego interesu, nietylko takie zanadto może prymitywne dążenie do osobistego zysku musi tu mieć miejsce, jako czynnik regulujący.

Panowie, którzy pracują w atmosferze tych dążeń ogólnych, jakie Blok Bezpartyjny w życie państwowe wnosi—dążeń do rozbudzenia idei służenia Państwu, służenia ogólnym celom — Panowie, którzy sami dla tych wartości mają duże zrozumienie, muszą wnosić te w życie gospodarcze, aby siłę działania pobudek ciasno egoistycznych zmniejszyć. Wytężona praca w tym kierunku, podjęta w naszym społeczeństwie, dość silnie reagując na sprawy dobra publicznego, napewno wyda duże wyniki, i to w czasie tak krótkim, że będziemy mogli własnymi oczami oglądać rezultaty tego, co sobie postanowiliśmy osiągnąć.

Tak samo, jak w okresie walki o niepodległość, jak w latach bojów o granice Państwa, trzeba było powołać tych, którzy w imię wyższego celu szli ochotnie do apelu — tak samo dziś, do pracy przy porządkowaniu życia gospodarczego Panowie są powołani do pracy, abyście jako czynnik społeczny pomagali w wysiłkach Rządu, abyście wnosili na miejsce ciasnego egoizmu zrozumienie dla znaczenia dobra zbiorowego i dorobku wspólnego".

Po zakończeniu kursu uczestnicy jego zwiedzili biura Generalnego Sekretariatu, gdzie zapoznali się szczegółowo z funkcjonowaniem organizacji centralnej Bloku, a następnie — w celu umożliwienia wymiany zdań przed rozjazdem do miejsc stałej pracy — odbyło się zebranie towarzyskie, w którym, oprócz uczestników kursu, wzięli udział PP.: Wiceminister Lechnicki, Sekretarz Generalny B.B.W.R. Pos. Brzęk-Osiński, kierownik kursu i Zastępca Gen. Sekretarza Pos. Dr. Czernichowski, szereg posłów B.B.W.R. i in.

W czasie zebrania P. Pos. Brzęk-Osiński wygłosił dłuższe przemówienie, wzywając uczestników kursu do wytężonej pracy wśród najszerzych warstw społeczeństwa i podkreślając, że praca działaczy społecznych i gospodarczych jest jakby frontem, gdzie o wynikach decyduje wytrwałość. Następnie kierownik kursu, Pos. Dr. Czernichowski scharakteryzował podstawy pracy działaczy społecznych i gospodarczych na tle historycznych naszych błędów ekonomicznych, spadku, otrzymanego po zaborcach, oraz cech narodowych, stwierdzając, że okres, jaki przeżywamy obecnie, jest okresem tworzenia się organicznej całości naszego gospodarstwa w ramach własnego Państwa i rodzenia się polskiej racji gospodarczej, opartej na naszych potrzebach rozwoju własnego gospodarstwa narodowego.

Po tem zebraniu towarzyskim uczestnicy kursu rozjechali się do miejsc swej pracy.

*

Niektóre z przemówień, wygłoszonych na kursie, podaliśmy już w całości, względnie w obszernych streszczeniach, obecnie czynimy krótki przegląd całości, dla braku miejsca, charakteryzując tylko niektóre z wykładów.

Tak więc w cyklu rolnym, między innymi, P. Pos. Tomasz Kozłowski wygłosił wykład o zadaniach izb rolniczych, wyjaśniając na wstępie, w jaki sposób doszliśmy do utworzenia jednolitej organizacji izb rolniczych wraz z ich nadbudówką w postaci Związku Izb i Organizacji Rolniczych. Na budżety samorządu rolniczego składa się 3% ściągniętego każdorocznie przez Skarb Państwa podatku gruntowego oraz połowa 10%-owego dodatku samorządowego do tego podatku. Stwarza to stałość budżetu izby rolniczej w odróżnieniu od dawnych subwencji, udzielanych towarzystwom rolniczym. Poza tem pewnych subwencji udziela izbom Ministerstwo Rolnictwa, wreszcie izby posiadają pewne dochody własne. Niezależnie od tego poważne kwoty na prace rolnicze w każdym powiecie przeznaczają sejmiki. Ogólna suma funduszy, preliminowanych we wszystkich izbach rolniczych i sejmikach powiatowych na rok 1934/35, wynosi łącznie ok. 17 miljn. Związek Izb i Organizacji Rolniczych, zrzeszający wszystkie izby rolnicze, posiada sekcję izb rolniczych, której celem jest koordynowanie prac poszczególnych izb i uzgadnianie strony technicznej oraz organizacyjnej.

Również w cyklu rolniczym miał wykład na temat komasacji, jako czynnika podstawowego w ustroju rolniczym, P. Marjan Kiedrzyński. Sprawa komasacji wybija się dziś na czoło zagadnień rolniczych. Szachownica gruntów, będąca wynikiem wielowiekowego procesu przemiany form użytkowania ziemi, powoduje rozliczne utrudnienia, stanowiąc przede wszystkim niekiedy nieprzebytą zaporę na drodze do podniesienia meljoracyjnego ziem, należących do jednego gospodarza, a znajdujących się w rozproszeniu. W kierunku usunięcia tego gospodarzo szkodliwego zjawiska działa uchwalona w 1933 r. t. zw. ustawa scaleniowa. Jak bardzo były potrzebne meljoracje, których wykonanie uniemożliwiała szachownica — świadczy fakt, że już do końca 1933 r. wykonano w 1557 wsiach 7994 km ścieków i rowów, co dało możność osuszenia około 300 tys. ha gruntu. O pożyteczności i potrzebie komasacji mówi stale powtarzające się zjawisko, że w sąsiedztwie wsi, w których scalenie gruntów przeprowadzono, rozwija się wprost żywiołowy pęd do zastosowania komasacji. Potrzeby w tym zakresie są jeszcze bardzo znaczne. Na całym obszarze naszego kraju jeszcze ok. 1390 tys. gospodarstw pozostaje nadal w szachownicy, których obszar wynosi łącznie przeszło 85 miljn. ha.

W cyklu przemysłowo-handlowym m. in. wynosił wykład na temat celów i zadań spółdzielczych P. Kazimierz Sokołowski, stwierdzając, że u podłoża rucho spółdzielczego leży koniecz-

ność wyrównania szans we współzawodnictwie ekonomicznym. Cechę główną spółdzielczości stanowi dążenie do umożliwienia warstwom i grupom ekonomicznie najslabszym jaknajkorzystniejszego dostojowania się do warunków naszego ustroju. Spółdzielczość — jak dalej podkreślił prelegent — jest pozatem jedyną i najlepszą formą mobilizacji i uaktywnienia sił i środków oraz jedną z najlepszych zorganizowania kapitalizacji biernych ekonomicznie elementów gospodarstwa narodowego. W dziedzinie wymiany spółdzielczość zdobyła już szereg odcinków, do których należy zaliczyć m. in. zaopatrzenie ludności uboższe w artykuły codziennego użytku, dostarczanie drobnym warsztatom przemysłowym i rzemieślniczemu surowców i narzędzi produkcji oraz zbywanie ich wytworów, sprzedaż produktów gospodarstw rolnych, hodowlanych, ogrodowych i t. p., zakup dla drobnych rolników pasz i nasion, wynajmowanie im maszyn rolniczych, a wreszcie budowa i wynajem domów oraz mieszkań. Na dz. 1 stycznia r. b. liczyliśmy około 17 tys. spółdzielni, w czym 7 tys. kredytowych, względnie pożyczkowo-oszczędnościowych, 6 tys. rolniczych, 2½ tys. spożywczych, 130 rzemieślniczych, 600 mieszkaniowych i budowlanych. Spółdzielnie te liczyły ogółem zgorą 3½ miljn. członków, a obroty ich przewyższyły 2 ½ miljard.

Wykład na temat kosztów produkcji przemysłowej wygłosił w tymże cyklu P. Inż. Zygmunt Sowiński. Jako przykład wziął prelegent produkcję węgla i cukru, najbardziej typowych artykułów, których produkcja musi być obliczona na nieopłacalny wywóz zagraniczny. Prelegent rozważał możliwości rozbudowy opłacalnego rynku wewnętrznego, dochodząc do wniosku, że, jeżeli — przy pewnym stopniu wyzyskania zdolności produkcyjnej — cena, uzyskiwana za produkt, pokrywa choćby tylko koszty własne, to przedsiębiorstwo winno dążyć do podniesienia swego zbytu przez specjalną politykę rabatową. Polityka taka wprawdzie musi być dla różnych przedsiębiorstw odmiennie ujęta, lecz w każdym razie powinna zawsze jednakowo dążyć do obniżenia ceny za każdą jednostkę produktu, wytworzonego dodatkowo poza przyjętą za podstawową kalkulację poziom. Granicą dolną tej nowej ceny będzie tu wysokość proporcjonalna kosztów, przypadających na jednostkę wyprodukowaną.

P. Pos. Dr. Paweł Minkowski mówił o polityce handlowej Polski, wskazując, że w zakresie wywozu musimy dbać, aby maksimum ogniw eksportu było objęte przez nas samych, a więc aby wywieść na własnych statkach przez własne porty i sprzedawać przy pomocy własnego pośrednictwa handlowego. Żegluga nasza rozwija się z każdym rokiem. Obecnie tonnaż osiągnął już 66 tys. tonn, a z nadejściem dwóch nowych statków handlowych powiększy się do 100 tys. Wprowadzenie nowej taryfy celnej jest w naszej polityce handlowej wyrazem daleko posuniętej czujności o równowagę poszczególnych gałęzi naszego gospodarstwa narodowego. W ramach tej nowej taryfy celnej zawarliśmy już wiele układów i traktatów handlowych z państwami obcymi. P. Dr. Minkowski dał pobieżny przegląd tych traktatów, wskazując zwłaszcza na Holandję, z którą stale rozbudowujemy nasze stosunki handlowe. Wywóz do Holandji przewyższa już dzisiaj nasz wywóz do Francji. Zawarliśmy dalej traktaty z Danją i Szwecją — krajami bardzo dla nas ważnymi ze względu na odbiór poważnych ilości naszego węgla. Zawarliśmy również porozumienie handlowe z Niemcami. To ostatnie jest nader interesujące ze względu na fakt, że pomimo ostrej wojny celnej, pomimo rozlicznych zakazów i restrykcji, jakie stosowały Niemcy do naszego wywozu, przecież obrót nasz z Rzeszą wyniósł w 1933 r. 2 168 milj. w wywozie i 2 146 milj. w przywozie.

W obszernym cyklu samorządowym m. in. miał wykład P. Wiceminister Władysław Korsak na temat znaczenia samorządów w naszym życiu gospodarczym, stwierdzając na wstępie, że samorząd w dzisiejszych warunkach bytu Państwa nie może

być wyrazem drobnych lokalnych interesów, lecz musi być organem kontrolującym i zarządzającym w sposób istotny zadaniami jaknajściślejszemi. Na środki materialne samorządów składają się w znacznym stopniu wpływy z podatków i opłat, coraz poważniejszą jednak zaczyna się stawać w ich budżetach pozycja dochodów z przedsiębiorstw komunalnych. Wydatki wszystkich związków komunalnych w Polsce, z wyjątkiem województwa śląskiego, osiągnęły w roku 1928/29 sumę 2 1262 milj., w następnym roku spadły do 2 1198 milj., w 1930/31 r. wynosiły 2 1103 milj., w 1931/32 r. — 2 917 milj., w 1932/33 r. — 2 745 milj., a w obecnym — 1933/34 r. — 2 637 milj. Na takie zmniejszenie budżetów miały wpływ różne przyczyny. Między innymi, czynniki nadzorcze państwowe wydały szereg zarządzeń, mających na celu oszczędności w gospodarce samorządowej. Dochody z przedsiębiorstw komunalnych stają się coraz wydatniejszymi. W 1928 r. dochody z tych przedsiębiorstw miały stopę 7%, w 1929 r. osiągnęły już 7,1%, w 1932/33 r. — 12,9% i wreszcie w 1934 r. — 13,6%. Jest to stopa przeciętna, gdyż w niektórych związkach komunalnych, w większych miastach, jak np. w stolicy, stopa ta wynosi nawet dwadzieścia kilka procent. Na zakończenie swego wykładu, prelegent scharakteryzował ogrom zadań, jakie stoją przed samorządami, czy to w dziedzinie mieszkaniowej czy też aprowizacji ludności miejskiej.

P. Jerzy Bonkiewicz-Sittauer mówił o inwestycjach samorządowych, ich kierunkach i drogach wykonania ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń w naturze w samorządzie wiejskim, dochodząc do wniosku, że jednym z koniecznych warunków rozwoju gospodarczego Polski jest dokonanie szeregu inwestycji, ułatwiających lepsze wykorzystanie sił ludzkich i zasobów materialnych kraju. Prelegent wskazał, że szczególnie ważne jest przeprowadzenie inwestycji na terenach, gospodarczo zaniedbanych, często — mimo dość gęstego zaludnienia — prowadzących gospodarkę ekstensywną. Program inwestycyjny powinien być tak opracowany, aby racjonalnie oszczędne inwestycje publiczne były zasadniczą podstawą dla rozwoju masowego drobnego prywatnego ruchu inwestycyjnego. Wszystkie inwestycje samorządowe powinny być przytem planowane na podstawach zdrowej kalkulacji i opłacalności. Inwestycje, niedające bezpośrednio dochodu, a możliwe do stopniowej realizacji w corocznych partjach, jak np. drogi, powinny być wykonywane z dochodów bieżących. Pożyczone fundusze wolno inwestować jedynie tam, gdzie jest zapewniona możliwość swobodnego ich spłacenia z dochodów, uzyskanych dzięki danym inwestycjom, jak np. przy budowie rzeźni i t. p. lub też realnie przewidzianych w budżecie.

P. Stanisław Podwiński scharakteryzował zasady nowego ustroju samorządowego, stwierdzając, że całej reformie przyswiecały 3 przesłanki. Pierwszą był postulat unifikacji ustroju samorządowego, przyczem postulat ten nie jest w ustawie bezwzględnie przeprowadzony. Drugą — była kwestja usprawnienia administracji w samorządzie. Chodziło, mianowicie, o uczynienie z samorządu bardziej sprawnego i sprężystej działającego aparatu, który w dobie kryzysu gospodarczego mógłby należycie pełnić swe zadania, gdyż kryzys gospodarczy utrudnia pracę jednostkom samorządowym, pozbawiając je środków materialnych, z drugiej strony znów, nakładając na samorząd poważne obowiązki, ludność bowiem zwraca się do samorządu o taką czy inną pomoc. Trzecią ideą, której ma nowa ustawa samorządowa służyć, jest sprawa bliskiego powiązania administracji samorządowej i Państwa z samorządem.

P. Dyr. Jan Strzelecki wygłosił obszerny wykład o zagadnieniu rozbudowy miast i środków komunikacyjnych. Miasta muszą się rozbudować, a wobec tego zachodzi konieczność planu regulacyjnego. Plan taki dla miasta jest porządkiem prawnym. On reguluje tereny. Brak takiego planu naraża miasta na wielkie koszty, których można i należy

uniknąć. Jednym z naczelnych zagadnień planu regulacyjnego jest celowe rozwiązanie kwestji komunikacji. W planie regulacyjnym dalej musi być przewidziany podział terenu pod względem użytkowości na dzielnice mieszkalne, przemysłowe i handlowe oraz na obszary wolne. Akcja budowlana jest konieczna. Przemawia za tem fakt, że kapitał prywatny większy jest ostrożny i angażuje się niełatwo, posiadacze zaś drobnych oszczędności uważają za najlepszą lokatę posiadanie własnego dachu nad głową. W 1933 r. wychodząc z tych założeń, Rząd skierował 14,5 miljn. na budownictwo mieszkaniowe, popierając zarówno budownictwo drewniane, jak i murowane. Akcja ta powiodła się bardzo dobrze. Przy drobnych w istocie rzeczy kre-

dytach, koszt wybudowanych przy pomocy Skarbu Państwa izb mieszkalnych wyniósł 1 65 miljn., w czym pomoc Państwa wynosiła 20%.

Sprawą budownictwa mieszkaniowego zajął się również w swym wykładzie Dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego P. Gębusiński, podkreślając z naciskiem, że rozwój budownictwa pociąga za sobą również rozwój innych przemysłów pokrewnych. Budownictwo wciąga te wszystkie działy wytwórczości w obrót życia gospodarczego, dlatego też zainteresowanie się sprawą rozwoju budownictwa jest sprawą aktualną i mającą niezwykle doniosłe znaczenie.

j. m. t.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W KWIECNIU 1934 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w kwietniu pod wpływem oddziaływania czynników sezonowych uległa pewnemu pogorszeniu w porównaniu z marcem. Ogólne wydobycie węgla kamiennego w kwietniu spadło o 8,95%, natomiast natężenie produkcji, t. j. przeciętne dzienne wydobycie — wskutek mniejszej o 3 liczby dni roboczych w kwietniu w porównaniu z marcem — nieznacznie wzrosło, a mianowicie o 2,43%. W przemyśle koksarskim przy zmniejszonej produkcji zaznaczył się poważny spadek zbytu ogólnego. Sytuacja w przemyśle brykietarskim uległa znacznemu pogorszeniu, zarówno odnośnie produkcji, jak i zbytu ogólnego.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w kwietniu — według danych z tabeli — wykazuje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju ¹⁾	Eksport	Zapasy na zwalach ²⁾
Śląski	1 608	759	665	1 228
Dąbrowski	377	223	118	473
Krakowski	110	100	—	86
Razem:	2 095	1 082	783	1 787
Kwiecień 1933	1 750	993	583	2 293
Zmiany w stosunku do kwietnia 1933	+ 345	+ 89	+ 200	— 506

Z danych zestawienia tego wynika, że wydobycie węgla kamiennego w kwietniu wynosiło 2 095 tys. t. spadło więc w stosunku do marca o 206 tys. t. a w porównaniu z kwietniem r. ub. wzrosło o 345 tys. t. Ogólne wydobycie węgla kamiennego w okresie styczeń — kwiecień 1934 r. wynosiło 9 290 tys. t. wobec 8 402 tys. t. w analogicznym okresie poprzedniego roku, a zatem wzrosło o 888 tys. t. (10,57%). Przepiętne dzienne wydobycie w kwietniu — przy 24 dniach roboczych — wynosiło ok. 87 tys. t. wobec ok. 85 tys. t. w marcu, a zatem wzrosło o ok. 2 tys. t. Zaznaczyć należy, że stopień spadku wydobycia jest nadal stosunkowo silniejszy w rej.: dąbrowskim i krakowskim, a to z uwagi na osłabienie zapotrzebowania na sortymenty opałowe, które w dużej mierze dostarczane są przez te rejony.

Ogólny zbyt węgla kamiennego z kopalń spadł o 134 tys. t. do 1 865 tys. t. Spadek zbytu ogólnego tłumaczy się zmniejszonym zapotrzebowaniem rynku krajowego, podczas gdy eksport węgla tylko nieznacznie zmalał. Ponieważ zbyt krajowy zmalał w stopniu znacznie wyższym niż eksport, przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść eksportu: gdy w marcu udział

zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla stanowił 60,03%, a eksportu 39,93% — to w kwietniu udział zbytu krajowego spadł do 58,00%, a eksportu wzrósł do 42,00%.

Zbyt krajowy węgla kamiennego w kwietniu wynosił 1 032 tys. t. wobec 1 200 tys. t. w marcu, t. j. spadł o 118 tys. t. przewyższając jednak zbyt krajowy w analogicznym miesiącu r. ub. o 89 tys. t. Zbyt krajowy w okresie styczeń — kwiecień 1934 r. wynosił 4 927 tys. t. wobec 4 674 tys. t. w analogicznym okresie poprzedniego roku, a zatem wzrósł o 253 tys. t. (5,41%). Spadek zapotrzebowania węgla dotyczył wszystkich grup odbiorców, chociaż w stopniu nierównomiernym: stosunkowo w mniejszym stopniu spadł odbiór węgla ze strony przemysłu, podczas gdy dostawy dla kolei oraz odbiór węgla na cele opału domowego wykazują w miesiącu sprawozdawczym dalszy dość znaczny spadek. O ile chodzi o poszczególne gałęzie przemysłu, to spadek odbioru wykazują: koksownie, brykietownie, przemysł hutniczo-żelazny, chemiczny, wreszcie rolnictwo wraz z jego zakładami przetwórczymi. Natomiast pewien sezonowy wzrost odbioru węgla cechuje przemysł związany z ruchem inwestycyjno-budowlanym, a przedewszystkiem przemysł cementowy i ceramiczny łącznie z cegielniami i wapiennikami. Odbiór węgla ze strony pozostałych gałęzi przemysłu w miesiącu sprawozdawczym nie uległ poważniejszej zmianie. Naogół jednak odczuwa się na rynku brak zapotrzebowania na sortymenty grube, co powoduje obniżenie wydobycia kopalń oraz osłabia podaż gatunków przemysłowych.

Eksport¹⁾ węgla kamiennego w kwietniu wynosił 783 tys. t. wobec 799 tys. t. w marcu, t. j. spadł o 16 tys. t. (2,00%), a w porównaniu z kwietniem 1933 r. wzrósł o 200 tys. t. Spadek eksportu dotyczył wyłącznie rej. śląskiego, skąd wywieziono 665 tys. t. t. j. o 32 tys. t. mniej, natomiast wywóz węgla z rej. dąbrowskiego wzrósł o 16 tys. t. do 118 tys. t.; z rej. krakowskiego w miesiącu sprawozdawczym wyeksportowano ilości, nieprzekraczające 1 tys. t.

Stan zapasów węgla kamiennego w kwietniu wzrósł o 15 tys. t. do 1 787 tys. t. w końcu miesiąca sprawozdawczego. Zaznaczyć należy, że zapasy węgla nieznacznie zmalały w rejonach: dąbrowskim i krakowskim, wzrosły natomiast w rej. śląskim.

Liczba robotników, zapisanych w końcu kwietnia w kopalniach węgla kamiennego, w związku z sezonowym osłabieniem konjunktury zmalała o 1 971, jak to wynika z poniższego zestawienia:

Rejony	Marzec	Kwiecień	Spadek w stos. do marca
Śląski	46 495	45 947	548
Dąbrowski	20 652	19 444	1 208
Krakowski	6 661	6 446	215
Razem:	73 808	71 837	1 971

¹⁾ Bez zużycia własnego kopalń i deputatów.

²⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalń, na deputaty, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

¹⁾ Liczby, dotyczące eksportu, omówiliśmy szczegółowo w zesz. 18/1934, str. 545.

Co się tyczy poszczególnych rejonów węglowych, to najsilniej spadła załoga w rej. dąbrowskim, w pozostałych zaś rejonach zmniejszyła się stosunkowo tylko nieznacznie.

Ceny węgla w kraju pozostały niezmienione. Ceny eksportowe f.o.b. porty polskie kształtowały się znikomo i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego sh 11/- ÷ 12/3 w zależności od kraju przeznaczenia.

Frachty morskie w kwietniu w porównaniu z marcem nie wykazywały poważniejszych odchyleń. Za statek ok. 3 tys. t płacono z Gdańska/Gdyni (za tonnę — w sh papierowych): Sztokholm/Göteborg 4/6, Kopenhaga 4/-. Aarhus 4/3, Tromsøe 6/-. Oslo 5/3, Bergen 5/9, Drontjem 6/-. Stavanger 5/6, Rvga 4/3, Revel 4/3, Gent 4/- ÷ 4/3, Rouen fr. 24, Bordeaux fr. 29, Nantes fr. 28, Nice 10/-. Amsterdam/Rotterdam 4/6 ÷ 4/9, Barcelona 11/-, Setubal 9/-. Algier, Philippeville, Bona, Sfax Oran 8/- ÷ 8/3, Wenecja 7/9, Savona, Livorno, Genova, Spezia 6/9, Buenos Aires 10/3, Rio de Janeiro 9/3, Dublin 4/6, Cork 4/6, Waterford 7/3, Limerick 6/3, porty Jugosławii 8/-.

Produkcja koksu w kwietniu wynosiła 97 837 t, w porównaniu więc z marcem spadła o 14 921 t (ok. 13%). Natomiast natężenie produkcji, t. j. przeciętna dzienna wytwórczość, z uwagi na mniejszą w kwietniu o 1 ilość dni roboczych, uległa znacznie mniejszemu osłabieniu. Ogólny zbył koksu w kwietniu wynosił 73 188 t wobec 108 421 t w marcu, spadł zatem o 35 233 t (ok. 32%). Z ogólnego zbytu — na zbył krajowy przypada 64 044 t, t. j. o 29 743 t (ok. 32%) mniej, a na eksport 9 144 t, a zatem o 5 490 t (ok. 38%) mniej. Spadek zbytu krajowego ma charakter sezonowy, co przedewszystkiem uwidoczniło się w bardzo poważnym zmniejszeniu się zapotrzebowania koksu na opał domowy. Pozatem niekorzystnie również kształtował się odbiór koksu przez przemysł. Prawie wszystkie gałęzie produkcji cechuje w miesiącu sprawozdawczym słabsze zapotrzebowanie. Na spadek eksportu wpłynęło głównie zmniejszenie się wysyłek do Austrii, Gdańska, Szwecji i Włoch również pod wpływem oddziaływania czynników sezonowych; wzrosły natomiast wysyłki do Norwegii. Ponieważ ogólny zbył koksu w kwietniu łącznie z zużyciem własnym był znacznie mniejszy od produkcji, przeto zapasy koksu wzrosły z 294 601 t do 319 173 t, t. zn. o 24 572 t. Załoga robotnicza w koksowniach w kwietniu zmalała o 5 robotników w porównaniu z marcem i wynosiła w końcu miesiąca sprawozdawczego 1 982 osób.

Produkcja brykietów w kwietniu w porównaniu z marcem spadła o 7 274 t do 12 901 t, a ogólny zbył brykietów spadł o 7 213 t do 12 300 t. Ponieważ ogólny zbył brykietów łącznie z zużyciem własnym był nieco mniejszy od produkcji, przeto zapasy brykietów wzrosły i wynosiły w dn. 30/IV 3 673 t. W związku z unieruchomieniem w miesiącu sprawozdawczym 2 brykietniarń — załoga robotnicza zmalała o 69 osób do 121.

Węgla brunatnego wydobyto w kwietniu 1 300 t, t. j. o 157 t mniej niż w marcu, odpowiednio spadł również zbył krajowy. Załoga robotnicza w kopalniach węgla brunatnego w kwietniu — w związku ze spadkiem wydobywania — zmalała o 31 osób do 147.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W LUTYM 1934 R. — Wydobycie węgla kamiennego w lutym 1934 r. przedstawiało się następująco:

Tabl. I

Rejony węglowe	L u t v		Styczeń ÷ lut v		
	1 9 3 4		1 9 3 4		1933
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Śląski . . .	1 647 062	61·42	3 607 411	67·26	3 223 603
przec. dzienna	71 612	66·31	75 155	69·59	67 156
Dąbrowski . . .	428 938	75·48	956 430	89·04	994 856
przec. dzienna	18 649	80·68	19 925	86·20	20 726
Krakowski . . .	146 251	89·05	330 896	100·74	303 175
przec. dzienna	6 359	96·16	6 894	104·25	6 316
Ogółem:	2 222 251	65·09	4 894 767	71·07	4 521 633
przec. dzienna	96 620	70·16	101 974	74·04	94 201

Wzrost (+), wzgl. spadek (—) wydobywania węgla kamiennego w lutym r. b. w porównaniu ze styczniem 1934 r. oraz z lutym 1933 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Zbył węgla kamiennego w Kraju — w lutym 1934 r.

Tablica II

Rodzaj odbiorców	Lutv	S t y c z e ń ÷ l u t v			
	1 9 3 4	1 9 3 4		1 9 3 3	
	tonn	tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	78 640	165 834	6·27	163 392	6·62
innych metali	30 448	66 268	2·50	72 960	2·96
Koksowni	144 014	291 747	11·03	253 754	10·28
Brykiectarnie	23 703	51 799	1·96	44 255	1·79
Gazownie	23 944	48 161	1·82	51 391	2·08
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie niemające węgla własnego) ¹⁾	4 900	10 403	0·39	6 221	0·25
Naftowy	7 729	16 296	0·62	13 571	0·55
Solny	8 565	17 435	0·66	17 110	0·69
Cementowy, ceramiczny oraz cegielniany i wapienniki	21 247	41 081	1·55	33 787	1·37
Obróbczy (metalowy i inny)	10 925	21 285	0·81	15 426	0·63
Chemiczny	27 967	61 418	2·32	57 096	2·31
Garbarski i przetworów zwierzęcych	3 082	6 953	0·26	4 932	0·20
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	40 665	85 080	3·22	91 847	3·72
Cukrowniczy	5 980	12 582	0·48	9 398	0·38
Papierniczy	26 587	47 220	1·78	41 737	1·69
Włókienniczy	66 533	127 121	4·80	109 185	4·42
Inne gałęzie przemysłu	120 529	253 867	9·60	227 751	9·22
Razem przemysł¹⁾:	645 458	1 324 550	50·07	1 213 813	49·16
II.—Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	243 243	563 130	21·28	480 878	19·48
Żegluga	30	30	—	130	0·01
Instytucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	35 491	75 955	2·87	72 646	2·94
Wojskowość	8 538	21 127	0·80	13 826	0·56
Instytucje państw.	12 355	26 115	0·99	24 067	0·97
Opał domowy ²⁾	131 889	297 799	11·26	368 514	14·93
Pośrednicy	164 670	336 740	12·73	295 021	11·95
Razem inni odbiorcy²⁾:	596 216	1 320 896	49·93	1 255 082	50·84
Ogółem w kraju:	1 241 674	2 645 446	100·00	2 468 895	100·00

W stosunku:

Rejony	do stycznia 1934 r.	do lutego 1933 r.
	tonn	tonn
Śląski	— 313 317	15 98
Dąbrowski	— 99 145	18·77
Krakowski	— 38 394	20·79
Ogółem: —	450 856	16 87
		+ 99 895
		4·71

Jak wynika z powyższego zestawienia, wydobywanie węgla kamiennego w lutym r. b. w porównaniu ze styczniem 1934 r. zmalało o 450 856 t (16·87%), a w stosunku do analogicznego miesiąca 1933 r. wzrosło o 99 895 t (4·71%). Od początku roku

1) Bez zużycia na cele techniczne kopalni

2) Bez zużycia na deputaty.

t. j. w okresie styczeń ÷ luty 1934 r. wydobyto węgla kamiennego 4894767 t wobec 4521633 t w analogicznym okresie r. ub., a zatem o 373134 t (8·25%) więcej.

W związku ze spadkiem zapotrzebowania zmalał w lutym w porównaniu ze styczniem zbył ogólny węgla o 369426 t do 1973193 t, przyczem pogorszenie się odbioru węgla dotyczyło zarówno rynku krajowego, jak i zagranicznych rynków zbytu. Ponieważ eksport w miesiącu sprawozdawczym spadł w stopniu znacznie silniejszym niż zbył krajowy, przeto w stosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło dość znaczne przesunięcie na korzyść zbytu krajowego, a mianowicie: udział zbytu krajowego w zbyciu ogólnym w lutym wzrósł do 62·93%, a eksportu spadł do 37·07% (odpowiednie liczby dla stycznia r. b. wynosiły: 59·92% i 40·08%).

Eksport węgla kamiennego — w lutym 1934 r.

Tablica III

KRAJE	Luty 1934 tonn	Styczeń ÷ luty			
		1 9 3 4		1 9 3 3	
		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki śród-kowo-europejskie	103 888	242 834	14·54	246 371	15·82
Austria	76 242	184 367	11·04	195 266	12·54
Węgry	160	1 000	0·06	150	0·01
Czechosłowacja	26 781	56 746	3·40	50 897	3·27
Niemcy	705	721	0·04	58	—
II.—Rynki skandynawskie	215 628	543 143	32·52	672 421	43·17
Szwecja	151 040	377 825	22·62	304 760	19·56
Norwegia	22 848	44 433	2·66	167 706	10·77
Dania	33 900	103 305	6·19	178 010	11·43
Islandja	2 850	4 480	0·27	9 100	0·58
Finlandja	4 990	13 100	0·78	12 845	0·83
III.—Rynki bałtyckie	—	2 550	0·15	13 840	0·89
Łotwa	—	660	0·04	9 160	0·59
Litwa	—	—	—	—	—
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonia	—	1 890	0·11	4 680	0·30
IV.—Rynki zachodnio-europejskie	194 073	457 912	27·41	292 618	18·78
Francja	68 610	175 328	10·50	165 428	10·62
Belgia	47 645	69 295	4·15	33 807	2·17
Irlandja	17 020	51 450	3·08	17 860	1·15
Holandja	58 800	151 680	9·08	65 059	4·17
Szwajcaria	1 998	8 559	0·51	10 464	0·67
Anglja	—	1 600	0·09	—	—
V.—Rynki południowo-europejskie	138 957	251 805	15·08	223 230	14·33
Włochy	122 810	210 043	12·57	214 400	13·76
Jugosławia	400	430	0·03	385	0·03
Rumunia	227	942	0·06	770	0·05
Grecja	15 520	40 390	2·42	7 675	0·49
VI.—Rynki pozaeuropejskie	32 605	73 575	4·40	27 635	1·77
Algier	1 475	27 930	1·67	16 265	1·04
Egipt	17 000	21 365	1·28	6 810	0·44
Argentyna	2 800	4 830	0·29	—	—
Turcja	9 850	17 650	1·06	4 560	0·29
Brazylja	—	420	0·02	—	—
Afryka	1 380	1 380	0·08	—	—
VII.—Węgiel okrętowy	23 995	56 424	3·38	37 826	2·43
Razem zagran.:	709 146	1 628 243	97·48	1 513 941	97·19
VIII.—W. M. Gdańsk	22 373	42 123	2·52	43 820	2·81
Ogółem:	731 519	1 670 366	100·00	1 557 761	100·00

Spadek (—) względnie wzrost (+) zbytu krajowego oraz eksportu w lutym 1934 r. w porównaniu ze styczniem 1934 r. ilustruje poniższe zestawienie

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	113 781	11·53	133 385	17·61
Dąbrowski	24 062	8·64	74 203	41·07
Krakowski	24 255	17·45	260	50·49
Ogółem:	162 098	11·55	207 323	22·08

Jak wynika z tabl. II, w której podany jest zbył węgla według poszczególnych grup odbiorców, spadek odbioru węgla dotyczył wszystkich grup odbiorców, co prawda nie w jednako silnym stopniu. Najsilniej spadły dostawy węgla dla kolei żelaznych. Spadek zapotrzebowania ze strony przemysłu i na cele opału domowego związany był z mniejszą liczbą dni roboczych.

Jeśli chodzi o zbył dla poszczególnych gałęzi przemysłu — to wzrost odbioru wykazują: koksownie, przemysł papierniczy i włókienniczy. Zapotrzebowanie wszystkich pozostałych gałęzi przemysłu cechuje spadek, z wyjątkiem przemysłu ceramicznego i cementowego, którego zapotrzebowanie w związku z sezonem ustabilizowało się i zaczyna nawet wykazywać nieznaczny wzrost. Naogół jednakże odczuwa się na rynku brak zapotrzebowania na sortymenty grube, co powoduje obniżenie wydobywania kopalń oraz osłabia podaż gatunków przemysłowych.

Zbył węgla na cele przemysłowe w lutym 1934 r. wyniósł 645 458 t wobec 679 092 t w styczniu r. b., a zatem spadł o 33 534 t (4·94%). Zapotrzebowanie ze strony „innych odbiorców” wynosiło w lutym 596 216 t wobec 724 680 t w styczniu, t. j. zmalało o 128 464 t (17·73%). Cały zbył krajowy w lutym 1934 r. w porównaniu z miesiącem poprzednim zmniejszył się o 162 098 t i wynosił 1 241 772 t. Od początku roku, t. j. w okresie styczeń ÷ luty 1934 r., zbył węgla kamiennego w kraju wyniósł 2 645 446 t wobec 2 468 895 t w analogicznym okresie r. ub., a zatem wzrósł o 176 551 t (7·15%).

Jak ilustruje tabl. III, eksport węgla kamiennego w lutym 1934 r. w porównaniu ze styczniem zmalał o 207 328 t (22·08%) i wyniósł 731 519 t, przyczem spadek wywozu dotyczył głównie Szwecji, Danii, Austrii, Francji i Irlandji. Od początku roku, t. j. w okresie styczeń ÷ luty 1934 r., wyeksportowano 1 670 306 t wobec 1 557 761 t w analogicznym okresie r. ub., a zatem wzrost wyniósł 112 605 t (7·23%).

Całkowity obrót węgla, koksu i brykietów w lutym 1934 r. podaje tabl. IV, z której widać — w porównaniu z danymi dla stycznia — że zapasy węgla na zwalach kopalnianych nieznacznie wzrosły i wynosiły z końcem miesiąca sprawozdawczego 1 717 982 t.

Pogorszenie sytuacji przemysłu węglowego w lutym, jak również mniejsza o 2 liczba dni roboczych (23 wobec 25) — przyczyniły się do spadku liczby wszystkich dniówek odrobionych do 1 357 880, czyli w porównaniu ze styczniem o 241 850 (15·12%). W tej liczbie spadła liczba dniówek zwykłych odrobionych do 1 329 326 t, j. o 230 810, co stanowi 14·79%, jak i liczba dniówek nadliczbowych o 11 040 (27·88%) do 28 554.

Liczba wszystkich dniówek opuszczonych wzrosła w lutym o 49 304 (13·77%) i wynosiła 407 383, co stanowi 30·65% zwykłych dniówek odrobionych. Do zwiększenia się liczby tych dniówek przyczynił się wzrost liczby „świętówek” o 50 813 (19·83%), która wynosiła 307 021, co stanowi 23·10% zwykłych dniówek odrobionych. Na jednego przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada dniówek zwykłych odrobionych 17·60, dniówek zaś opuszczonych z powodu świętówek 4·07.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników spadła o 1 220 (1·59%), wynosząc 75 509.

Również zmniejszyło się w lutym przeciętne wydobywanie węgla na jedną robotniko-dniówkę i wynosiło: w rej. śląskim 1 899 kg wobec 1 921 kg w styczniu, w rej. dąbrowskim 1 248 kg (1 296 kg) i w rej. krakowskim 1 237 kg (1 321 kg), przeciętnie dla całego Państwa 1 672 kg (1 705 kg).

Przeciętny zarobek w gotówce dorosłego mężczyzny na 1 dniówkę odrobioną utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosił: w rej. śląskim w lutym zł 8·44 wobec zł 8·47 w styczniu, w rej. dąbrowskim zł 6·75 (zł 6·71) i w rej. krakowskim zł 6·24 (zł 6·29).

Przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny zmniejszył się w lutym, a to spowodowało mniejszą w lutym liczbę dniówek odrobionych i wynosił w rej. śląskim zł 172·54 wobec zł 197·44 w styczniu, w rej. dąbrowskim zł 123·15 (zł 143·34) i w rej. krakowskim zł 116·17 (zł 134·01).

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, chociaż niejednolicie dla rejonów, obliczany, wynosił w lutym dla rej. śląskiego zł 146·08 (zł 146·39) i dla rej. dąbrowskiego zł 108·30 (zł 108·90).

Obrót węgla kamiennego i brunatnego, koksu oraz brykietów — w lutym 1934 r.
(w tonnach)

Tablica IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca)	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalch na następn. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagranicę	Razem	Cele własne	Deputaty robot.	Deputaty urzęd.		Razem	
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	1 162 348	1 647 062	2 793 902	872 622	624 267	1 496 889	122 405	19 768	2 603	144 776	1 641 665	1 152 237
Dąbrowski	445 402	428 938	873 164	254 338	106 477	360 815	42 775	8 933	1 623	53 331	414 146	459 018
Krakowski	103 052	146 251	249 303	114 714	775	115 489	22 089	4 341	657	27 087	142 576	106 727
Ogółem:	1 710 802	2 222 251	3 916 369	1 241 674	731 519	1 973 193	187 269	33 042	4 883	225 194	2 198 387	1 717 982
W ę g i e l b r u n a t n y												
Zawiercki	106	1 671	1 777	1 381	—	1 381	192	77	5	274	1 655	122
Wschodnio-małop. Poznańsko-pomorski	187	652	839	346	—	346	25	—	1	26	372	467
Ogółem:	828	2 323	3 151	1 727	—	1 727	217	77	6	300	2 027	1 124
K o k s												
Śląski	304 662	103 979	408 641	97 305	20 596	117 901	240	—	17	257	118 158	290 483
B r y k i e t y												
Śląski	2 131	20 003	22 135	18 379	683	19 062	229	—	2	231	19 293	2 842

PRZEMYSŁ NAFTOWY

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W KWIE-TNIU 1934 R. — Wydobycie ropy w kwietniu r. b. wynosiło 4 308 cyst. brutto (w marcu 4 475 cyst.), a mianowicie: w okr. jasielskim 760 cyst. (819 cyst.), drohobyckim 3 264 cyst. (3 375 cyst.) i stanisławowskim 284 cyst. (281 cyst.). Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2 462 cyst. (2 541 cyst.) i na marki specjalne 1 846 cyst. (1 934 cyst.).

Gazów ziemnych wydobyto (w tys. m³): w okręgu jasielskim 8 639 (10 641), drohobyckim 24 537 (27 251) i w stanisławowskim 3 569 (3 761). Ogółem wydobyto 36 745 tys. m³ wobec 41 653 tys. m³ w marcu.

Cenę ropy marki borysławskiej, zakupywanej jako ropa brut-towa przez Polmin, ustalono bez zmiany na zł 1 500 za cysterne 10-tonnową.

Cena gazu ziemnego w rejonie borysławskim wynosiła zł 4,75 za m³ wobec zł 4,9 w marcu.

Czynnych było 680 kopalń, które zatrudniały 8 720 robotni-ków (w marcu 636 kop. i 8 683 robotników).

Ruch wiertniczy ożywił się bardzo w rejonie okr. jasielskiego, gdzie uruchomiono 16 nowych otworów (w marcu tylko 2 otwory). Ponadto uruchomiono 3 nowe otwory w rejonie drohobyckim — tak, że ogółem przybyła dość pokaźna liczba 19 nowych otworów.

Ruch terenowy naogół był słabszy. Roboty poszukiwawcze na przedłużeniu obszaru gazowego Daszawy prowadzone są w dalszym ciągu z wynikiem pomyślnym. Płytkie wiercenia cyst. „Calyxa” były prowadzone w gm. Holobutów i w gm. Gaje Wyżne.

Badania geofizyczne były prowadzone metodą elektryczną w Wowni (pow. Stryj) oraz seismiczną — w Daszawie.

Rafinerie olejów mineralnych przerobiły w kwietniu 4 308 cyst. ropy (4 531 cyst.). Otrzymano różnych produktów naftowych 4 052 cyst. (4 192 cyst.), w tem: benzyn 687 cyst., nafty 1 364 cyst., olejów gazowego i opałowego 620 cyst., olejów sma-rowych 854 cyst., parafiny i świec 239 cyst. i innych produ-któw 288 cyst.

Wysłano z rafinerji na zapotrzebowanie rynku krajowego 2 031 cyst. (2 340 cyst.), w tem: benzyn 530 cyst., nafty 558 cyst., olejów gazowego i opałowego 373 cyst., olejów smarowych 293 cyst., parafiny i świec 157 cyst. i innych produktów 120 cyst.

Wysłano z rafinerji z przeznaczeniem na eksport 1 244 cyst. (1 991 cyst.), w tem: benzyn 356 cyst., nafty 70 cyst., olejów gazowego i opałowego 212 cyst., olejów smarowych 293 cyst., parafiny i świec 157 cyst. oraz innych produktów naftowych 156 cyst.

Zapasy w rafinerjach w dn. 30/IV wynosiły 20 156 cyst. (w dn. 31/III 19 177 cyst.), w tem: benzyn 2 310 cyst., nafty 3 207 cyst., olejów gazowego i opałowego 1 773 cyst., olejów

smarowych 6 095 cyst., parafiny i świec 480 cyst. oraz innych produktów naftowych 6 291 cyst.

Zapasy ropy w rafinerjach wynosiły w dn. 30/IV 28 044 cyst. (w dn. 31/III 29 724 cyst.).

35 czynnych zakładów zatrudniało 3 497 robotników.

Zakłady gazolinowe przerobiły 21 351 tys. m³ gazu (22 740 tys. m³), z których otrzymano 330 cyst. gazoliny (355 cyst.); wysłano do rafinerji 345 cyst. (314 cyst.).

26 zakładów gazolinowych zatrudniało 303 robotników.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

IZBA ARBITRAŻOWA DLA BAWELNY. — W wyniku odbytych na terenie Izby Przem.-Handlowej w Gdyni narad samorządu gospodarczego z przedstawicielami amerykańskiego Związku Załadowców Bawełny, niektóre zainteresowane w im-porcie bawełny firmy podjęły inicjatywę, zmierzającą do utwo-rzenia w Polsce Izby Arbitrażowej dla Bawełny. W związku z tem Izba Przem.-Handlowa w Łodzi — jako reprezentująca bezpośrednio zagadnienie importu surowej bawełny — podjęła badania nad całokształtem tego doniostego zagadnienia.

W ten sposób obie izby, zainteresowane w realizacji tego projektu, t. j. Izba Gdyńska oraz Izba Łódzka, przystąpiły do wszechstronnego oraz szczegółowego i fachowego opracowania szeregu wniosków, dotyczących zasad organizacyjnych przyszłej instytucji arbitrażowej dla bawełny, która powstać ma w Gdyni.

K.

EKSPORT WŁÓKIENICTWA ŁÓDZKIEGO W KWIECNIU 1934 R.

— Według danych Delegatury Pań-stwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi eksport włókien-niczny w kwietniu r. b. przedstawiał się następująco: wywie-ziono przedej wełnianej niebarwionej 43 917 kg za zł 501 867, przedej wełnianej barwionej 7 332 kg za zł 84 701, przedej wełnianej z domieszką przedej bawełnianej 69 kg za zł 217, tkanin wełnianych 1 955 kg za zł 19 092, tkanin półwełnianych 1 292 kg za zł 9 766, przedej bawełnianej niebarwionej 43 336 kg za zł 143 690, przedej bawełnianej barwionej 54 722 kg za zł 134 739, tkanin bawełnianych niebarwionych 1 638 kg za zł 9 160, tkanin bawełnianych barwionych 33 780 kg za zł 162 870, tkanin pluszowych i welwetów 901 kg za zł 11 868, tkanin z jedwabiu sztucznego 15 kg za zł 106, materiałów filcowych 1 172 kg za zł 15 732, rękawiczek z jedwabiu sztucznego 131 kg za zł 6 735, wyrobów dzianych bawełnianych 13 159 kg za zł 82 376, koszul 483 kg za zł 6 499, wyrobów dzianych weł-nianych 3 847 kg za zł 69 516, bielizny 3 757 kg za zł 28 494, płaszczy i palt bawełnianych 226 kg za zł 1 360, odzieży męskiej i dziecięcej 66 579 kg za zł 419 892, fartuchów 135 kg za zł 1 770, stożków wełnianych do kapeluszy 63 kg za zł 2 020. Ogółem eksport włókienniczy Łodzi w kwietniu wyniósł 278 916 kg łącznej wartości zł 1 712 577. W porównaniu więc z wywozem w marcu r. b. spadł o blisko 30% zarówno pod

¹⁾ Liczby poprawione.

względem wagowym, jak i wartościowym (o ok. zł 1 miljn). Spadek wywozu objął w kwietniu pozycje: przędzy czesankowej, tkanin bawełnianych, płaszczy i odzieży. Spadek wywozu przędzy czesankowej w kwietniu jest objawem normalnym, gdyż kwiecień należy do tych miesięcy, w których zapotrzebowanie na ten półfabrykat na rynkach zagranicznych przejściowo w poważnym stopniu maleje. Sytuacja w dziedzinie eksportu i konfekcji nie jest wyjaśniona, gdyż na rynkach odbiorczych powstają trudności, związane z polityką gospodarczą poszczególnych państw. Wobec starań, czynionych obecnie przez zainteresowane czynniki w kierunku zwiększenia eksportu na rynki Dalekiego i Bliskiego Wschodu, należy przypuszczać, że w maju eksport wzrośnie. Z drugiej strony podkreślić należy wzrost wywozu wyrobów dzianych wełnianych, przyczem zjawisko to ma charakter dość stały.

Kwietniowy eksport tkanin według krajów przeznaczenia przedstawiał się następująco (w tys. zł): Afryka 8, Afryka Poł. 31, Anglia 461, Argentyna 3, Australia 2, Austria 60, Belgia 8, Brazylja 4, Danja 7, Egipt 2, Francja 4, Grecja 13, Hiszpanja 2, Holandja 97, Indie Brytyjskie 19, Irlandja 34, Jugosławia 81, Kanada 10, Kolumbia 9, Marokko 18, Norwegia 3, Palestyna 32, Persja 25, Rumunia 39, Szwajcaria 19, Szwecja 5, Tunis 5, Unja Południowo-Afrykańska 10, Włochy 1, Z. S. R. R. 58.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

POLSKO-NIEMIECKA KONFERENCJA ROLNICZA W BERLINIE. — W dn. 14÷15/V r. b. odbyła się w Berlinie polsko-niemiecka konferencja rolnicza, na której zostały przeprowadzone dalsze rozmowy, zapoczątkowane pomiędzy przedstawicielami polskiego a niemieckiego rolnictwa w Warszawie w dn. 26÷27/IV r. b. W skład delegacji polskiej weszli PP.: Kazimierz Fudakowski, Prezes Związku Izby i Organizacji Rolniczych R. P., jako przewodniczący delegacji, Dr. Adam Rose, Dyrektor Departamentu Ekonomicznego w Min. Rolnictwa i Ref. Roln., jako zastępca przewodniczącego delegacji, Dr. Leon Janta-Pończyński b. Minister, Senator Leon Pluciński, b. Minister, Prezes Związku Eksporterów Zboża, Wiktor Przedpelski, Prezes Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych oraz Polskiego Związku Bekonowego, Kazimierz Papara, Prezes Lwowskiej Izby Rolniczej oraz Wiceprezes Związku Izby i Organizacji Rolniczych R. P., Kazimierz Esden-Tempski, Prezes Komisji Traktatowej Związku Izby i Organizacji Rolniczych R. P., Dr. Tadeusz Pilch, Radca Min. Rolnictwa i Ref. Roln., Inż. Aleksander Panek, Naczelnik Wydziału Użytkowania i Zbytu DREWNA w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych, Dr. Witold Babiński, Dyrektor Zrzeszenia Związku Właścicieli Lasów, oraz Stanisław Gryziewicz, Kierownik Wydziału Polityki Handlowej i Przemysłu Rolnego w Związku Izby i Organizacji Rolniczych R. P.

O ile polsko-niemieckie rozmowy rolnicze w Warszawie posiadały charakter ogólny i doprowadziły do stwierdzenia możliwości prowadzenia rozmów szczegółowych — o tyle rozmowy berlińskie dotyczyły już konkretnych artykułów rolniczych, miały mianowicie na celu ustalenie, w jakim stopniu rolnictwo niemieckie jest skłonne uczynić ustępstwa na rzecz przywozu artykułów rolniczych z Polski i jakich artykułów ustępstwa te miałyby dotyczyć.

Przed wyjazdem do Berlina delegacja polska ustaliła projekt protokołu końcowego polsko-niemieckich narad rolniczych i projekt ten przesłała w celu zaznajomienia się z nim delegacji niemieckiej. Projekt protokołu końcowego zawierał propozycje stwierdzenia przez delegację niemiecką możliwości zwiększenia na terytorjum Rzeszy importu następujących artykułów rolniczych pochodzenia polskiego: masło, jaja, drzewo, spirytus, gęsi, jęczmień pastewny oraz nasiona oleiste. Projekt protokołu końcowego zawierał również propozycje prolongaty polsko-niemieckiej umowy żytniej oraz porozumienia w zakresie międzynarodowej podaży pszenicy.

Pierwsze miejsce pod względem ilości wyeksportowanych wyrobów włókienniczych zajmuje w dalszym ciągu Anglia; pozostaje to w związku z poważnymi zakupami konfekcji oraz bielizny, uskutecznonymi w kwietniu. Na podkreślenie zasługuje inicjatywa eksporterów łódzkich zwiększenia wywozu rękawiczek; eksport ten umożliwiony został dzięki stałemu rozwojowi jakościowemu tej gałęzi produkcji. Szczególnie korzystna dla tego eksportu konjunktura powstała ostatnio spowodu targów pomiędzy eksporterami niemieckimi a amerykańskimi władzami celnymi. Podkreślić należy, że rękawiczki polskie gatunkowo nie tylko nie ustępują wyrobom zagranicznym, ale nawet je przewyższają. Jeśli chodzi o rynek, który dla włókiennictwa łódzkiego mógłby przedstawiać odpowiedni teren ekspansji przy racjonalnych posunięciach polityki gospodarczej, to niewątpliwie rynkiem tym jest Turcja. Zwłaszcza obecny okres mógłby sprzyjać eksportowi polskich wyrobów włókienniczych na rynek turecki. Obecne trudności dla polskiego eksportu w formie zakazów przwozu i prohibicyjnych stawek celnych mają charakter raczej negocjacyjny.

K.

Na pierwszym posiedzeniu delegacyjnym strona niemiecka zakomunikowała przedstawicielom rolnictwa polskiego swój pogląd na przedmiot wzajemnych rozmów, sformułowany na tle konferencji warszawskiej po powrocie delegacji niemieckiej z Warszawy. Wspomniana opinja delegacji niemieckiej zawierała wstępne jej ustosunkowanie się do sugestji, wysuniętych przez delegację polską w projekcie protokołu końcowego.

Dwudniowa dyskusja pozwoliła na całkowite wyjaśnienie wzajemnych stanowisk w zakresie tych artykułów, które zostały wysunięte w projekcie delegacji polskiej, a ponadto zostało wyjaśnione również stanowisko w sprawie wzmoczenia wywozu z Polski do Niemiec strączkowych oraz nasion. W wyniku dyskusji został ustalony, na podstawie projektu polskiego, tekst protokołu końcowego, który następnie został podpisany przez przewodniczących i zastępców obu delegacji.

Wyniki, które delegacja polska zdołała osiągnąć na polsko-niemieckiej konferencji w Berlinie, należy uznać za bardzo dodatnie. Doprowadzono, mianowicie, do wyjaśnienia tego, iż rolnictwo niemieckie skłonne jest dopuścić do wzmocnienia przywozu szeregu artykułów rolniczych z Polski do Niemiec na kwotę, którą można szacować na ok. zł 30 miljn.

Oczywiście, wykorzystanie możliwości wzmocnienia eksportu rolniczego z Polski do Niemiec, tak niesłychanie ważne z punktu widzenia obecnej sytuacji polskiego rolnictwa, będzie mogło nastąpić w płaszczyźnie już definitywnych rozmów pomiędzy pełnomocnikami rządów obu krajów. W rozmowach tych będzie musiało być rozwiązane zagadnienie rekompensat, które za wzmoczenie polskiego eksportu rolniczego strona polska skłonna będzie udzielić, strona niemiecka zaś je przyjąć.

Mówiąc o konferencji berlińskiej należy wspomnieć, iż w drugim dniu pobytu delegacji polskiej w Berlinie w auli Uniwersytetu Berlińskiego został wygłoszony odczyt przez P. Dyrektora Dr. Adama Rosego na temat sytuacji rolnictwa i walki z kryzysem rolnym w Polsce, którego z dużym zainteresowaniem wysłuchali liczni przedstawiciele świata naukowego, urzędowego oraz rolniczego.

STAN POGŁOWIA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W 1933 R. — Na podstawie tymczasowych wyników rejestracji zwierząt gospodarskich z dn. 30/VI 1933 r., ogłoszonych przez Gł. Urz. Stat.¹⁾ — stwierdzamy dalsze zmniejszenie się

¹⁾ „Wiadomości Statystyczne” Nr. 30/1933.

ogłowia zwierząt gospodarskich w 1932/33 r. w porównaniu z okresem poprzednim, przyczem stopień zmniejszenia się ogłowia koni jest taki sam, jak w okresie 1931/32 r. w stosunku do 1930/31 r., skurczenia się zaś ogłowia bydła rogatego znacznie większy (o 479 tys. sztuk wobec 326 tys. sztuk w 1932 r.), natomiast zmniejszenie się ogłowia trzody chlewnej jest niewspółmiernie słabsze niż w poprzednim okresie, wreszcie ogłowiu owiec i kóz wykazuje nieznaczny wzrost w przeciwieństwie do zeszlorocznego spadku.

W zestawieniu poniższym podany jest stan ogłowia na dz. 30/VI 1933 r. wraz ze zmianami, poczynając od 1929 r. (w nawiasach — liczby procentowe; przyrostu ze znakiem +, spadku ze znakiem — dla okresów rocznych, obejmujących II półrocze jednego roku i I półrocze roku następnego):

	Konie	Bydło rogate	Trzoda chlewna	Owce i kozy
30/VI 1929 r. — sztuk	4 046 734	9 056 749	4 828 641	2 523 493
30/VI 1930 r. — sztuk	4 102 651	9 399 516	6 047 250	2 718 881
	(+1'4)	(+3'8)	(+25'2)	(+7'7)
30/VI 1931 r. — sztuk	4 123 545	9 786 389	7 320 898	2 836 033
	(+0'5)	(+4'1)	(+21'1)	(+4'3)
30/VI 1932 r. — sztuk	3 940 132	9 460 682	5 843 654	2 735 714
	(-4'4)	(-3'3)	(-20'2)	(-4'3)
30/VI 1933 r. — sztuk	3 771 169	8 981 736	5 748 130	2 833 464
	(-4'3)	(-5'1)	(-1'5)	(+3'6)

Stwierdzony w 1933 r. ubytek ogłowia zwierząt poszczególnych rodzajów jest bardziej skomplikowany niż w roku poprzednim, t. j. w 1932 r., gdyż na ten ubytek składa się nie tylko zmniejszenie się przychówku w 1933 r. (stopień którego był nieco słabszy niż w 1932 r., a jeżeli chodzi o trzodę chlewną — to w 1933 r. liczba prosiąt do 6 miesięcy nawet wzrosła), lecz również specjalnie duże zmniejszenie się przychówku w 1932 r. Jeżeli np. liczba cieląt do 1 roku w 1932 r. zmniejszyła się o 20'3%, to w 1933 r. grupa jałowizny (roczne i 2-letnie) siłą rzeczy została zasiloną mniejszą liczbą dorastających cieląt, niż to miało miejsce w latach poprzednich. Dotyczy to w równym stopniu i innych grup zwierząt gospodarskich. Na podstawie więc słabszego ubytku przychówka w 1933 r. można wyprowadzić wniosek, że ograniczenie hodowli w 1932/33 r. nie było jednak takie silne, jak w roku poprzednim; w trzodzie chlewnej widzimy nawet wzrost grupy do 6 miesięcy o 7%.

Zaobserwowane w ostatnich paru latach zmniejszanie się przychówku — będzie odbijało się jeszcze przez szereg lat, nawet przy ewentualnej poprawie opłacalności hodowli, ujawniając się z roku na rok w co raz to starszej grupie wieku zwierząt gospodarskich, dopóki nie zostanie pochłonięte w ostatniej pozycji wieku sztuk starszych, obejmującej mniej więcej 10 roczników (konie — bydło rogate).

Z analizy danych o ogłowiu zwierząt za ostatnie 5-lecie 1929-1933 widać, że rok 1931 był rokiem przełomowym w wzrastaniu stanu ogłowia, po którym zaczął się proces jego kurczenia. Porównując zaś ogłowia zwierząt poszczególnych rodzajów w latach 1929 i 1933, t. zn. w tych krańcowych latach omawianego 5-lecia, ze stanem ogłowia w zwrotnym 1931 r. — dochodzimy do następujących wniosków: ogłowiu koni od 1929 r. do 1931 r. wzrosło zaledwie o 1'9%, zmniejszyło się zaś w 2 następnych latach o 8'5%, czyli że spadek ogłowia był o wiele silniejszy niż poprzedzający go wzrost; ogłowiu bydła rogatego wzrosło do 1931 r. o 8'1%, a w następnych latach zmniejszyło się o 8'2%, czyli że zmiany zachodziły w jedną i drugą stronę w jednakowym stosunkowo tempie i obecne ogłowiu bydła rogatego jest zaledwie o niecałe 0'1% mniejsze niż było przed 5 laty; ogłowiu trzody chlewnej w omawianym okresie wzrosło o 51'0%, natomiast po 1931 r. zmniejszyło się tylko o 21'5% — tak, że w wyniku tego 5-letniego okresu mamy zwiększenie ogłowia o przeszło 900 tys. sztuk, jest to jednak dorobek względny z uwagi na to, że niesprzyjające warunki gospodarcze i przyrodnicze przed dn. 30/VI 1929 r. przyczyniły się do znacznego skurczenia się hodowli trzody chlewnej. Wreszcie, ogłowiu owiec i kóz zwiększyło się o 12'4% i w następnych latach, aczkolwiek były wahania na minus, to jednak prawie nie obniżyły stanu posiadania z 1931 r. W dzisiejszych tak trudnych warunkach gospodarczych i zachwianej opłacalności hodowli wszystkich rodzajów zwierząt gospodarskich — fakt wzrostu hodowli owiec należy uważać za dodatni. Być może, że w normalnych warunkach gospodarczych wysiłek, jaki obecnie się czyni dla podniesienia zarówno ilościowego, jakoteż jakościowego ogłowia owiec — dałby wyniki znacznie poważniejsze.

Z dalszego badania liczb statystycznych wynika, że te przekształcenia w ogłowiu zwierząt zarówno w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zwierząt, jakoteż w odniesieniu do

różnych części Państwa przedstawiały się dość odmiennie. Jeżeli, mianowicie, w dalszym ciągu przyjmiemy rok 1931 jako rozgraniczenie 2 okresów: 1929 ÷ 1931 (wzrostu) i 1931 ÷ 1933 (spadku ogłowia) — to dla poszczególnych grup województw zmiany te w stosunku do stanu z dn. 30/VI 1931 r. przedstawiają się następująco: (w %-ach; z plusem — wzrost ogłowia, z minusem — ubytek):

	Zmiany w stanie ogłowia:			
	woj. centralne	woj. wschodnie	woj. zachodnie	woj. połudn.
Konie:				
1929 r.	+ 30	+ 3'3	- 1'4	+ 0'4
1933 r.	- 9'0	- 10'3	- 2'9	- 9'0
Bydło rogate:				
1929 r.	+ 10'1	+ 9'7	+ 2'2	+ 7'1
1933 r.	- 11'0	- 7'2	- 4'1	- 7'5
Trzoda chlewna:				
1929 r.	+ 70'3	+ 42'5	+ 42'8	+ 41'5
1933 r.	- 23'7	- 28'7	- 9'2	- 26'0
Owce i kozy:				
1929 r.	+ 10'7	+ 22'2	- 7'0	+ 12'0
1933 r.	- 7'3	+ 1'8	- 1'7	+ 6'9

Z powyższego wynika, że stwierdzone zmniejszenie się ogłowia po 1931 r., jeżeli chodzi o liczbę koni, to pochłonęło poprzedni znacznie mniejszy wzrost ogłowia prawie we wszystkich częściach kraju. Wyjątek tu stanowią województwa zachodnie, w których notowaliśmy z roku na rok zmniejszanie się liczby koni, a w omawianych ostatnich 2 latach tempo tego zmniejszania było szybsze niż przed rokiem 1931. W odniesieniu natomiast do bydła rogatego w poszczególnych grupach województw tempo wzrostu ogłowia, a następnie tempo jego spadku prawie że równoważyło się. Jednak i tu woj. zachodnie stanowiły wyjątek, bowiem tempo spadku okazało się prawie 2-krotnie większe niż tempo poprzedniego wzrostu.

Wzrost ogłowia trzody chlewnej był bardzo znaczny, następujące potem kurczenie się również poważne, nie pochłonęło jednak poprzedniego przyrostu. Jakkolwiek w tempie przyrostu ogłowia trzody chlewnej woj. zachodnie dorównywały woj. wschodnim i południowym — to jednak w procesie spadku wyodrębniły się, wykazując prawie 3-krotnie mniejszy spadek.

Wkońcu, w odniesieniu do ogłowia owiec i kóz — można zauważyć, że zarówno poprzedzający wzrost ogłowia, jakoteż następny spadek nie był w tym stopniu powszechny, jak to miało miejsce w odniesieniu do innych rodzajów zwierząt gospodarskich. Jak i w poprzednich wypadkach tak też i tu województwa zachodnie wyodrębniają się, wykazując w ogóle w okresie 5-letnim stałe stopniowe zmniejszanie się ogłowia — w przeciwieństwie do woj. wschodnich i południowych, w których obserwujemy stopniowy wzrost ogłowia. Pewne załamanie się dla tych grup województw dało się zaobserwować w 1932 r., jednak zostało ono wyrównane już w następnym roku. Odmiennie przedstawia się sytuacja w woj. centralnych, w których spadek ogłowia owiec i kóz w II połowie 5-lecia uszczuplił poprzedni stan posiadania.

W rezultacie tych wszystkich następujących po sobie zmian w omawianym 5-leciu ogłowiu koni zmniejszyło się we wszystkich grupach województw w granicach 4'3% ÷ 8'6%, ogłowiu bydła rogatego, z wyjątkiem województw wschodnich, w granicach 0'9% ÷ 1'9%. Natomiast ogłowiu trzody chlewnej poważnie wzrosło w woj. centralnych i zachodnich, a znacznie słabiej w pozostałej części kraju. Ogłowiu zaś owiec i kóz uległo znacznemu zmniejszeniu w woj. zachodnich przy jednoczesnym wzroście w woj. wschodnich i południowych. Zmiany te potwierdza następujące zestawienie ogłowia zwierząt w 1933 r. przy podstawie 1929 r. = 100:

	Polska	Woj. centr.	Woj. wschod.	Woj. zachod.	Woj. połudn.
Konie	93'0	93'8	92'6	95'7	91'4
Bydło rogate	99'3	98'1	101'7	78'1	99'1
Trzoda chlewna	119'0	132'3	101'6	129'6	104'7
Owce i kozy	112'3	102'6	124'4	91'4	120'0

Podsumowując powyższe rozważania, dochodzimy do wniosku, że największemu skurczeniu uległa hodowla koni, hodowla zaś bydła rogatego cofnięta została wstecz do stanu z 1929 r. Przy uwzględnianiu dość poważnego wzrostu ogłowia trzody chlewnej nie należy przeczać, że 1929 r. w hodowli trzody chlewnej nie był normalny. Jedynie ogłowiu owiec i kóz wykazuje rzeczywiste zwiększenie się stanu posiadania.

Dla zorientowania się, w jakim stopniu istotnie odbił się przeżywany obecnie kryzys gospodarczy na rozwoju hodowli w po-

szczególnych grupach województw — przeliczyliśmy pogłowie różnych rodzajów zwierząt gospodarskich na bydło teoretyczne sposobem Goltza (1 sztuka bydła rogatego = $\frac{1}{3}$ konia = 4 świniom = 10 owcom). Przyjmując otrzymane liczby bydła teoretycznego w 1929 r. = 100, dla poszczególnych grup województw w 1933 r. otrzymujemy następujące wskaźniki: Polska — 99·1, woj. centralne — 99·3, woj. wschodnie — 99·3, woj. zachodnie — 101·3 i woj. południowe — 97·4. Jak widać z tych obliczeń, jedynie w woj. zachodnich posunęła się hodowla nieco naprzód, w pozostałych częściach kraju skurczyła się, a zwłaszcza w woj. południowych.

Decydującym momentem w zmianach wielkości wskaźnika hodowli poczęści jest trzoda chlewna: zmniejszenie lub zwiększenie pogłowia jej w poszczególnych częściach kraju w większym lub mniejszym stopniu spowodowało wyższy lub niższy wskaźnik. Dla grupy woj. zachodnich — wskaźnik wzrostu pogłowia

trzody chlewnej w okresie lat 1929 ÷ 1933 wynosi 129·6, co jest zupełnie zrozumiałe ze względu na stale wzrastający udział woj. zachodnich w eksporcie mięsa wieprzowego i przetworów mięsnych zagranicę przy jednoczesnym spadku udziału w tym eksporcie pozostałych grup województw, a zwłaszcza południowych, z wyjątkiem krakowskiego, co usprawiedliwiłoby znowu bardzo nieznaczny wzrost hodowli trzody chlewnej w tej części kraju w omawianym 5-letnim okresie (wskaźnik = 104·7). Uwzględniając największy spadek pogłowia koni, w które woj. południowe najobficiej są zaopatrzone, w porównaniu z pozostałą częścią kraju, jak to wnioskować można na podstawie ilości sztuk, przypadających na 100 ha ziemi, użytkowanej rolniczo, staje się zrozumiałe, dlaczego dla tej grupy województw obliczany przez nas wskaźnik dla 1933 roku jest najniższy.

M. Zaremba

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

WYWÓZ DO NIEMIEC WOBEC NOWYCH OGRANICZEŃ DEWIZOWYCH. — W sytuacji naszego wywozu do Niemiec nadchodzą tego rodzaju fakty, które — o ile na czas im się nie zapobiegnie — mogą w bardzo silnej mierze skomplikować doskonale rozwijającą się ostatnio naszą ekspansję towarową na rynek naszego zachodniego sąsiada.

Wywóz ten rozwijał się dotąd istotnie dobrze. Wartość jego wyniosła w I kwartale r. b. zł 42 526 tys. (w porównaniu z zł 38 089 tys. w analogicznym okresie r. ub.). Ten wzrost wywozu sprawił, iż Niemcy stanęły w r. b. znów na pierwszym miejscu w szeregu naszych odbiorców, gdyż ulokowaliśmy na rynku tym w I kwartale r. b. 17·9% ogólnego naszego wywozu, podczas gdy w Anglii — 17·7%. Jeszcze wyraźniej widać ten wzrost w marcu r. b., gdy od połowy tego miesiąca począł obowiązywać układ polsko-niemiecki z dn. 7/III r. b. o zniesieniu wojny celnej pomiędzy obu krajami. W marcu też udział Niemiec w naszym wywozie stanowił 20·3% wobec udziału Anglii w wysokości 16·5%. Rezultatem tego jest zresztą i zł 21·4 miljn. salda czynnego w polsko-niemieckim bilansie handlowym za I kwartał r. b. Nawet obrót kwietniowy, kiedy saldo wyniosło tylko nieco więcej niż zł 5 miljn., musi być uznany za korzystny.

Trudności, jakie ostatnio zagrażają wywózowi polskiemu do Niemiec, mają swe źródło w obiektywnie ciężkiej sytuacji finansowej Rzeszy. Bilans handlowy Niemiec za kwiecień wykazał bardzo silne saldo ujemne (RM 82·4 miljn.). Razem z ujemnymi saldami za styczeń i luty oraz minimalnie dodatnim saldem za marzec bilans handlowy Niemiec za 4 miesiące r. b. zamyka się wysokim saldem ujemnym RM 135·8 miljn. Nie może to nie wpływać na sytuację dewizową Rzeszy — tem bardziej, iż ok. $\frac{1}{3}$ niemieckiego wywozu stanowi t. zw. wywóz dodatkowy, a więc forsowany specjalnymi środkami (scripsy i t. d.) i przynoszący skutek tego o wiele mniej dewiz, niż wynikałoby ze statystyk. Ponadto niema o tyle widoków na poprawę bilansu, iż olbrzymi deficyt kwietniowy powstał nie drogą jakiegos anormalnego zwiększenia przywozu, ale wyłącznie nieomal przez spadek wywozu; mianowicie w kwietniu przywóz pozostał w stosunku do marca niezmieniony (RM 398 miljn.), podczas gdy wywóz spadł z RM 401 miljn. na 316 miljn. — głównie w grupie produktów gotowych (z RM 315·1 miljn. na 239·5 miljn.).

W związku z tem gwałtowny spadek rezerw kruszcowo-dewizowych w Banku Rzeszy staje się zupełnie zrozumiałym. O jego tempie świadczyć mogą następujące liczby: w dn. 30/IV r. b. zapas złota w Banku Rzeszy wynosił RM 205 miljn., co wraz z RM 6·8 miljn. dewiz stanowiło pokrycie 5·8%, w dn. 7/V odpowiednie liczby wynosiły RM 183·6 miljn. złota i RM 7·4 miljn.

dewiz, czyli pokrycie 5·4%, w dn. 15/V — wreszcie — zapas złota skurczył się do RM 160·9 miljn., co przy dewizach na sumę RM 5·2 miljn. i obiegu banknotów w wysokości RM 3 460·7 miljn. — stanowiło pokrycie 4·8%. W ciągu zatem ostatnich 2 tygodni Bank Rzeszy tracił przeciętnie tygodniowo po przeszło RM 20 miljn. złota. W tem tempie obecny zapas złota Banku Rzeszy wyczerpany mógłby zostać całkowicie w ciągu 8 tygodni.

W tych warunkach cała sytuacja finansowa oraz monetarna Niemiec znajduje się pod poważnym znakiem zapytania. Nie o nią jednak w tej chwili nam chodzi. Interesuje nas specjalnie wpływ, jaki owa sytuacja wyrzucić może na obrót handlowy polsko-niemiecki — konkretniej: na wywóz polski do Niemiec.

Kwestja przydziału dewiz nie odgrywała dotychczas w stosunkach handlowych polsko-niemieckich żadnej roli. Wypływało to z faktu, iż Niemcy, stosując u siebie ograniczenia dewizowe w dziedzinie handlu zagranicznego, posiadały w porównaniu z całym szeregiem innych państw, również ograniczających obrót dewizowy, system względnie liberalny i niedyskryminujący. Podczas gdy, mianowicie, w całym szeregu państw przydział dewiz na przywóz towarowy uzależniony jest od spełnienia się jakichś warunków ubocznych (odpowiedni rodzaj towaru, korzystne stosunki z państwem pochodzenia towaru i t. d.), to reguła niemiecka, przydzielająca własnym importerom dewizy w wysokości 50% tych ilości, jakie spotrzebowali oni w latach: 1930 i 1931, nie różniczkowała ani pomiędzy rodzajem towaru sprowadzanego ani pomiędzy krajami jego pochodzenia. W ten sposób z Polską — nawet w okresie wojny celnej — jaki hokolwiek nieporozumień na tej podstawie nie było zupełnie.

Niewątpliwie też dlatego układ z dn. 7/III o zniesieniu wojny celnej kwestję przydziału dewiz w Niemczech zbywał ogólnikowym zapewnieniem. Tymczasem napór na rezerwy kruszcowo-dewizowe w Banku Rzeszy i olbrzymi deficyt w bilansie handlowym wskazują, iż tutaj właśnie Niemcy będą zmuszone do zastosowania bardzo poważnych ograniczeń. Przydział dewiz został naprzód zmniejszony z 50% bazy 1930/31 r. do 35% tej bazy, następnie zaś — w początku maja i wbrew zwyczajowi w środku tygodnia — obniżony do 25%. Oczywiście, można się zawsze spodziewać dalszego obniżania.

Stwierdza to nowe warunki dla naszego wywozu do Niemiec. O ile w okresie wojny celnej 50% bazy dewizowej, przydzielane importerom niemieckim, wystarczało całkowicie na potrzeby ich w stosunku do przywozu z Polski, to 25% nie wystarcza napewno. Ponadto dla t. zw. wywozu nowego, a więc tego, który powinien być uruchomiony po zniesieniu wojny celnej pomiędzy obu państwami, dewiz nie starczy również. Wytwarza się podwójnie paradoksalna sytuacja: przy istnieniu w Niemczech obiektywnych możliwości wywozowych zachodzi ryzyko

nieotrzymania na wywóz ten potrzebnego przydziału dewiz i, co za tem idzie, „zamrożenia” w całości lub części należności, podczas gdy dla Niemiec obiektywne możliwości, stworzone przez zniesienie wojny celnej, mogą być przez wywóz niemiecki w Polsce w pełni wykorzystywane.

Zachodzi więc obawa z jednej strony utraty wszelkich możliwości wywozowych, uzyskanych w Niemczech przez zniesienie wojny celnej (a nawet skurczenie się tych, które istniały jeszcze przed układem z dn. 7/III), z drugiej — powstania wobec nieskrępowanego dewizowo wywozu Niemiec do Polski ujemnego zamiast dodatniego bilansu handlowego z tym krajem. W tych warunkach trzeba się liczyć, iż obecna nieuregulowana sytuacja pomiędzy Polską a Niemcami w zakresie dewiz będzie musiała ustąpić jakiemuś konkretnemu układowi w tej dziedzinie.

Nie wchodząc w tej chwili jeszcze w szczegóły takiego układu, trzeba zaznaczyć, iż istnieją dlań precedensy w układach clearingowych Niemiec z całym szeregiem państw, które nie posiadają ograniczeń dewizowych (Francja, Belgja, Szwajcaria i t. d.). Inna rzecz, że technika tego rodzaju układu z Polską, z którą Niemcy posiadają bilans handlowy ujemny (ze wszystkimi wspomnianymi państwami bilans ich jest dodatni), musi wywołać poważne trudności.

X.

TARGI I WYSTAWY

WYSTAWA LNIARSKA. — W dn. 19 maja r. b. nastąpiło uroczyste otwarcie w Warszawie Wystawy Lniarskiej, które zaszczylił swą obecnością Pan Prezydent Rzeczypospolitej i w którym wzięli udział członkowie Rządu z Panem Premierem na czele. Przemówienia wygłosili: w imieniu Komitetu Wystawy — Przewodniczący P. Gen. Żeligowski oraz Pan Minister Rolnictwa i Ref. Roln. Nakoniecznikow-Klukowski.

Wystawa Lniarska w Warszawie jest uwieńczeniem wysiłków w zakresie propagandy lniarskiej, które nie mają zresztą długiej historii, bo trwają zaledwie lat parę. Katastrofalny spadek cen włókna lnianego na rynkach światowych zagrażał uprawie lnu w Polsce, nawet w jego rdzennej ojczyźnie — województwach północno-wschodnich. Wileńskie Towarzystwo Lniarskie zabrało się do żarliwej propagandy nie tylko podniesienia uprawy i przeróbki lnu, ale do rozpowszechnienia jego konsumpcji, która upadała coraz bardziej pod naciskiem surowców egzotycznych. Było to z jednej strony zagadnieniem bilansu handlowego i dążeniem do samowystarczalności w zakresie włókiennictwa, które można zaobserwować w innych krajach europejskich, z drugiej zaś — sprawą gospodarczą ziem wschodnich, dla których zanik uprawy lnu byłby klęską niedonaprawienia.

Poprowadzono prace techniczno-doświadczalne i naukowe nad podniesieniem uprawy i przeróbki lnu, znajdujących się u nas na niskim poziomie. Zajął się tem zarówno Centralna Stacja Doświadczalna Lniarska w Wilnie, jak podobne pola w Berezwechu pow. dziśnieńskiego i w Łazdunach pow. wołyńskiego. Z drugiej strony władze centralne wydały szereg zarządzeń w sprawie obrony lnu i rozszerzenia zbytu dla krajowych surowców włóknistych. Stanowisko Rządu wyraziło się w uchwałach Komitetu Ekonomicznego Ministrów z 1932 r. i 1933 r. w sprawie popierania wytwórczości i spożycia krajowego lnu i konopi oraz realizacji zasady preferencji dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego.

Pionierem sprawy lniarskiej na rynku stało się tkactwo ludowe, przechowujące najdawniejsze tradycje, a zorganizowane przez bazyry Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego w Wilnie, Nowogródka, Białymstoku i Brześciu n/Bugiem.

Wystawa w Dolinie Szwajcarskiej wykazuje poglądowo, co już zdołano zrealizować w zakresie prze-obu, stosowania i spożyciu lnu krajowego. Wysiłek ten istotnie jest imponujący, zważywszy zwłaszcza, jak niedawno do sprawy tej się zabrano.

Zalecenia Komitetu Ekonomicznego Ministrów nie pozostały — jak widać — na papierze.

Wystawa składa się z 3 działów. Dział dydaktyczny wykazuje zapomocą wykresów, prób, wystawionych maszyn i narzędzi uprawę lnu, wyprawę włókna, przędzalnictwo i tkactwo; tu reprezentowana jest również część naukowa. Pozostałe 2 działy stanowią ilustrację zastępowania surowców zagranicznych krajowym lmem i konopiami. Występuje w tym zakresie zarówno inicjatywa rządowa, jak prywatna i społeczna.

Wszystkie Ministerstwa przysły z życzliwą pomocą, przyczyniając się do rozszerzenia konsumpcji krajowych surowców włóknistych, co uwidocznione zostało w ich kioskach, ale niewątpliwie główną kampanję w obronie lnu prowadziło wojsko. Jako potężny odbiorca potrafiło ruszyć odrazu na nowe tory sprawę przemysłu ludowego województw północno-wschodnich, życzliwie ustosunkowując się do skupu płócien ludowych przez Bazyry Przemysłu Ludowego i Komitet Opieki nad Ziemią Wileńską. Nadto stawiając żądania fabrykom, w myśl wskazań Komitetu Ekonomicznego Ministrów, przyczyniło się w wysokim stopniu do przełamania uprzedzeń do lnu. Wystawa wykazuje nieskończoną skalę zastosowania lnu i konopi w wojsku w zakresie umundurowania, oporządzenia, pościeli, bielizny — aż do waty i bandaży. Trudno wymieniać wszystkie przedmioty z lnu i konopi, używane w taborach, w lotnictwie, inżynierji, służbie sanitarnej i t. d. Trzeba jednak podkreślić, że nie są to tylko modele, ale rzeczy, znajdujące się w użyciu. Zakup tkanin lnianych w roku budż. 1933/34 sięgał zł 16 800 tys. Wprawdzie pozostają jeszcze w wojsku przedmioty z zagranicznych surowców włóknistych, ale są to nabytki lat poprzednich.

Polski Monopol Solny dostarczył do żup i hurtowni solnych w roku 1933 ogółem 37 miljn. sztuk worków. Ministerstwo Komunikacji zakupuje obecnie prawie wyłącznie wyroby z surowców lnianych i konopnych, zalecając nawet dzierżawcom wszelkiego rodzaju obiektów (bufetów i t. p.) używanie lnianej bielizny stołowej, fartuchów, ręczników lnianych i konopnych. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publ. — poza propagandą lnu przez szkolnictwo zawodowe — zaleca na okres letni mundurki z płótna dla młodzieży. Ministerstwo Sprawiedliwości, tak samo jak szkoły zawodowe, przerabia w swych warsztatach tylko surowce krajowe. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przeprowadziło propagandę lnianą wśród samorządów i t. d. i t. d.

Nic dziwnego, że wobec tak silnego nacisku i przemysł fabryczny inaczej ustosunkował się do tak długo zaniedbywanego lnu. Na wystawie wystąpiły: Żyrardów, Lenko, Wilamowice, Stradom, Gnaszyn i in. Przemysł fabryczny wytwarza: przędzę suchą i mokrą w różnych numerach, dratwę, nici maszynowe, tkaniny opakunkowe, worki, sienniki, płótna filtracyjne, tkaniny tapicerskie, oponowe, płótno ręcznikowe, prześcieradła, ubrania, bieliznę stołową, ubrania ochronne i t. p.

Wobec rozpowszechniania się mody lnianej pojawiły się płótna kolorowe, różne gatunki tkanin deseniowych, tkanych i drukowanych, czysto lnianych lub mieszanych z innymi surowcami. Bazyry Przemysłu Ludowego pokazały piękne samodziały półbielone lub barwione znakomicie indanthrenami (w tym roku założono farbiarnię doświadczalną lnu w Wilnie przy Towarzystwie Popierania Przemysłu Ludowego) oraz przepiękne ludowe tkaniny dekoracyjne „radziutki”. Haft ludowy na płótnie zaprezentowało Tow. Przyjaciół Rękodziela Artystycznego Wsi.

Dział artystyczny uzupełniał „Ład” i szkoły zawodowe. Mnóstwo firm prywatnych oraz organizacji społecznych wykazało szerokie zastosowanie lnu w mieszkaniu, ubraniu i gospodarstwie, w rolnictwie i przemyśle.

Należy tedy przypuszczać, że Wystawa Lniarska powinna się przyczynić do rozszerzenia zbytu wyrobów lnianych w szerokich sferach publiczności.

J. Or.

V TARGI KATOWICKIE. — W dn. 19/V r. b. nastąpiło uroczyste otwarcie V Targów Katowickich na terenach wystawowych przy Parku Kościuszkowski. Wobec zgromadzonych przedstawicieli władz wojewódzkich, miejskich i życia gospodarczego wygłosił przemówienie P. Prezydent m. Katowic Dr. Kocur, który zobrazował dotychczasowy dorobek Targów oraz ich rolę w zbliżeniu konsumenta do wyrobów krajowego przemysłu. Również i P. Wojewoda Śląski Dr. Grażyński, otwierając Targi, podkreślił ich doniosłą rolę w zwalczaniu kryzysu drogą podniesienia obrotów handlowych oraz zasługi, jakie położyły one w gospodarzem zespoleniu Górnego Śląska z resztą kraju.

Tegoroczne Targi są obslane głównie przez firmy krajowe których udział silnie forsuje Śląskie Tow. Wystaw i Propagandy Gospodarczej; najlepszym dowodem tego jest udział ok. 200 wystawców krajowych, obok stosunkowo nie tak licznych wystawców z Austrii, Czechosłowacji, Niemiec, Gdańska i t. d.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 9 ÷ 22/V r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	9 ÷ 15/V	16 ÷ 22/V	Wzrost %
Pszenica			
Warszawa . . .	17'25	17'85	3'4
Poznań . . .	16'00	16'50	3'1
Lwów . . .	15'78	—	—
Przeciętna . . .	16'34	17'17½	3'2½
Żyto			
Warszawa . . .	12'25	12'25	—
Poznań . . .	12'37½	13'06	5'5
Lwów . . .	11'87½	—	—
Przeciętna . . .	12'16½	12'65½	—
Owies			
Warszawa . . .	12'00	12'58	4'8
Poznań . . .	12'25	12'75	4'0
Lwów . . .	11'34	—	—
Przeciętna . . .	11'86	12'66½	4'4
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	nie notowano		—
Poznań . . .	nie notowano		—
Lwów . . .	nie notowano		—
Przeciętna . . .	nie notowano		—
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	13'50	13'50	—
Poznań . . .	14'37½	14'87½	3'4
Lwów . . .	11'15½	—	—
Przeciętna . . .	13'01	14'18½	—

— Na rynku zbóż chlebowych i przetworów okres sprawozdawczy (od 14 do 19 maja) charakteryzuje się ogólną wyższą cen, w wielu wypadkach nawet dość poważną; dotyczy to zarówno giełdy warszawskiej, jak i poznańskiej. Na rynku gdańskim Państwowe Zakłady Zbożowe obniżyły ceny zakupywanego żyta, rozpoczynając jednocześnie nabywanie pszenicy. Zwyżki cen w porównaniu z okresem ubiegłym były na giełdzie warszawskiej następujące (w zł na 100 kg): pszenicy i owsa 1'00, wszystkich gatunków mąki pszennej 2'00, mąki żytniej 0'50 ÷ 2'00. Na giełdzie poznańskiej żyto zwyżkowało o zł 3'00 na 100 kg, jęczmień o 0'50, mąka pszenna i żytnia (wszystkie gatunki) o 2'00 ÷ 3'00.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w tygodniu sprawozdawczym wyniósł 7 521 t, w tem 1 687 t żyta (dla okresu ubiegłego odpowiednio liczby wynosiły: 7 636 i 3 301).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa

ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l bez obrotów, — jednolita 748 g/l 18'00 ÷ 18'50 (17'00 ÷ 17'50), — zbierana 737 g/l 17'50 ÷ 18'00 (16'50 ÷ 17'00), żyto jednolite 700 g/l 12'00 ÷ 12'50, jęczmień browarowy 684 g/l bez notowań, — przemiałowy 632 g/l 13'25 ÷ 13'75, owies jednolity 468 g/l 13'00 ÷ 13'50 (12'00 ÷ 12'50), — zbierany 438 g/l 12'00 ÷ 12'50 (11'00 ÷ 11'50), mąka pszenna I gat. „luksusowa” 45% 31'00 ÷ 35'00 (29'00 ÷ 33'00), — I gat. 65% 27'00 ÷ 31'00 (25'00 ÷ 29'00), — II gat. 20% po luksusowej 22'00 ÷ 27'00 (20'00 ÷ 25'00), — III gat. „poślednia” 16'00 ÷ 20'00 (15'00 ÷ 19'00), mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 21'00 ÷ 22'00 (20'00 ÷ 21'00), — I gat. 0 ÷ 65% 20'00 ÷ 21'00 (19'00 ÷ 20'00), — II gat. 15'00 ÷ 17'00 (14'50 ÷ 16'50), — „razowa” 16'00 ÷ 17'00 (15'50 ÷ 16'50), — „poślednia” 12'00 ÷ 13'00, otręby pszenne szale z przemiału standartowego 11'10 ÷ 11'50, — średnie z przemiału standartowego 10'50 ÷ 11'00, otręby żytnie z przemiału standartowego 9'00 ÷ 9'50.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 16'50 ÷ 17'00 (15'75 ÷ 16'25), żyto 13'50 ÷ 13'75 (12'25 ÷ 12'50), jęczmień 695 ÷ 705 g/l 15'00 ÷ 15'50 (14'50 ÷ 15'00), — 675 ÷ 685 g/l 14'50 ÷ 15'00 (14'00 ÷ 14'50), — browarowy bez notowań, owies 12'50 ÷ 13'00 (12'00 ÷ 12'50), — do siewu bez notowań, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 20% 30'00 ÷ 31'00 (27'25 ÷ 28'25), — I gat. B 45% 28'00 ÷ 29'50 (25'25 ÷ 26'75), — I gat. C 60% 26'25 ÷ 27'75 (23'50 ÷ 25'00), — I gat. D 65% 24'75 ÷ 26'00 (22'00 ÷ 23'25), — II gat. 45 ÷ 65% 21'75 ÷ 23'75 (19'00 ÷ 21'00), — III gat. „poślednia” A 65 ÷ 70% 16'50 ÷ 18'25 (13'75 ÷ 15'50), — III gat. „poślednia” B ponad 70% 13'50 ÷ 15'25 (10'75 ÷ 12'00), żytnia I gat. 0 ÷ 55% 20'75 ÷ 21'75 (19'00 ÷ 20'00), — I gat. 0 ÷ 65% 19'25 ÷ 20'25 (17'50 ÷ 18'50), — II gat. 55 ÷ 70% 16'25 ÷ 17'25 (14'50 ÷ 15'50), — „poślednia” ponad 70% 13'25 ÷ 14'75 (11'50 ÷ 13'00), — razowa 0 ÷ 95% 17'25 ÷ 18'35 (15'50 ÷ 16'50), otręby pszenne z przemiału standartowego 9'75 ÷ 10'25, — grube z przemiału standartowego 10'50 ÷ 11'00, otręby żytnie z przemiału standartowego 10'25 ÷ 10'75 (10'00 ÷ 10'50).

Gdańsk. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w guld. gd. za 100 kg (w nawiasach podane są ostatnie notowania z dawniejszych okresów, o ile się różnią od obecnych): pszenica o wadze 130 funt. hol. 9'85 (bez notowań), — czerwona o wadze 125 hil. bez notowań, żyto eksportowe o wadze 120 funt. hol. 7'75 (9'00), — nowe konsumpcyjne bez notowań, jęczmień wyborowy na eksport bez obrotów (9'25 ÷ 9'55), — średni 9'00 ÷ 9'25 (9'00 ÷ 9'20), — o wadze 117 funt. hol. 8'70 ÷ 8'75 (8'50 ÷ 9'20), — 114 funt. hol. 8'10 (8'70 ÷ 9'10), jęczmień zimowy bez notowań, owies nowy 7'50 ÷ 7'85 (7'80 ÷ 8'10), otręby pszenne grube 7'25 ÷ 7'30 (7'40), otręby pszenne szale 7'50 (7'60), otręby żytnie bez notowań (6'80).

WARZYWA

Warszawa. — Ceny według cedyły targu warzywnego — w zł za 100 kg (w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): brukiew bez notowań, buraki 3'00 ÷ 4'00 (3'50 ÷ 4'50), cebula I gat. 28'00 ÷ 36'00 (18'00 ÷ 22'00), — II gat. 18'00 ÷ 22'00 (11'00 ÷ 14'00), chrzan I gat. bez notowań (75'00 ÷ 100'00), — II gat. 40'00 ÷ 50'00 (bez notowań), kapusta biała bez notowań (4'50 ÷ 5'50), — brukiewska bez notowań, — kwaszona bez notowań, marchew 4'00 ÷ 5'00 (3'00 ÷ 3'50), pietruszka jesienna 12'00 ÷ 15'00 (7'50 ÷ 10'00), rabarbar 12'00 ÷ 20'00 (15'00 ÷ 20'00), salcefia I gat. bez notowań, — II gat. bez notowań, selery 25'00 ÷ 35'00 (15'00 ÷ 20'00), szczaw I gat. 10'00 ÷ 15'00 (7'00 ÷ 10'00), — II gat. bez notowań, szparagi 100'00 ÷ 150'00, — II gat. 60'00 ÷ 85'00 (65'00 ÷ 95'00), szpinak 8'00 ÷ 12'00 (7'00 ÷ 10'00), — młody bez notowań, ziemniaki stare 4'00 ÷ 5'00, — młode 250'00 ÷ 325'00 (bez notowań), bulwy bez notowań; za 1 kg: cykoria I gat. bez notowań, — II gat. bez notowań, pieczarki bez notowań, ziemniaki młode 2'50 ÷ 3'50; za 100 paczków lub 100 sztuk: botwina 7'00 ÷ 10'00 (25'00 ÷ 40'00), cebula siedmiolatka 7'00 ÷ 10'00 (10'00 ÷ 15'00), kalafior inspek'owe I gat. 60'00 ÷ 75'00, — II gat. 30'00 ÷ 40'00, — gruntowe 35'00 ÷ 45'00, kalarepa 80'00 ÷ 125'00 (bez notowań), kapusta biała 12'00 ÷ 20'00 (10'00 ÷ 17'00), — czerwona bez notowań (25'00 ÷ 35'00), — włoska bez notowań (25'00 ÷ 35'00), koperek 6'00 ÷ 10'00 (25'00 ÷ 40'00), ogórki I gat. 60'00 ÷ 70'00 (70'00 ÷ 100'00), — II gat. 35'00 ÷ 50'00 (40'00 ÷ 55'00), rzodkiew biała 12'00 ÷ 20'00, rzodkiewka za 1 kosz 1'50 ÷ 2'50, pietruszka 10'00 ÷ 15'00 (20'00 ÷ 25'00) majeranek bez notowań, marchew 70'00 ÷ 120'00 (110'00 ÷ 175'00)

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln., sprawozdań organizacyj gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

pory 8'00 ÷ 12'00 (12'00 ÷ 20'00), sałata gruntowa 2'00 ÷ 3'50, — inspektowa 6'00 ÷ 9'00, selery 35'00 ÷ 45'00, szczypiorek 6'00 ÷ 9'00 (bez notowań).

RYBY

Gdańsk. — Ceny detaliczne — w guld. gd. za 1 funt: ryby świeże: węgorze 1'10 ÷ 1'30, leszcze 0'30 ÷ 0'50, liny 0'80 ÷ 0'90, karpie 0'80 ÷ 0'85, szczupaki 0'70 ÷ 0'80, łosoś świeży wiślany 1'50, — z mórz wschodnich 1'20, flondry świeże 0'20 ÷ 0'40, śledzie gdańskie 0'20 ÷ 0'30, — norweskie bez notowań, dorsze 0'25 ÷ 0'40, dorszfilet 0'50 ÷ 0'60, merlice 1'00 ÷ 1'30, brajtingi 0'10, certy 0'20 ÷ 0'25; ryby wędzone: piklingi tłuste wędzone 0'60, flondry 0'90 ÷ 1'00, szproty 0'30, łosoś rzeczny 2'80, — morski 5'60, węgorz 2'00, dorsze 0'50, certy 0'50, sardele 1'00, śledziki 0'70.

Wilno. — Hurtowe notowania — w zł za 1 kg: karpie żywe 1'80 ÷ 2'00, — drobne 1'50 ÷ 1'60, szczupaki żywe bez notowań, — śnięte 1'40 ÷ 1'70, okonie 0'70 ÷ 0'80, płotki 0'35 ÷ 0'45, drobne ryby 0'20.

METALE I WYROBY METALOWE

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: cyna Banka w blokach 7'00, ołów hutniczy 0'67, cynk hutniczy 0'80, antymon 1'10, aluminium hutnicze 3'50, blacha miedziana 2'75 ÷ 3'40, blacha mosiężna 2'50 ÷ 3'50, blacha cynkowa 0'88 ÷ 0'90, nikiel w kostkach 9'00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 14 do 19 maja 1934 r.

GIEŁDA WARSZAWSKA

— Rynek akcyjny w okresie sprawozdawczym cechowała tendencja niejednolita, przeważnie jednak dla większości papierów słabsza spowodowana poważniejszą realizacją zysków kursowych. W rezultacie Bank Polski stracił z zeszytygodniowego zarobku zł 5, Warsz. Tow. Fabryk Cukru zł 0'50, Lilpop zł 0'40 i Starachowice zł 0'80. Zysk, zresztą nieznaczny, wykazały tylko akcje: Rudzkiego (zł 0'30) i Zieleniewskiego (zł 0'35). Z dniem 16 b. m. zostały dopuszczone do urzędowych obrotów giełdowych akcje Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie „Vita i Krakowskie”; kapitał, wprowadzony na giełdę, wynosi zł 2500 tys. i jest podzielony na 25 tys. akcji na okaziciela po zł 100. Z dniem 17 b. m. akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla

i Zakładów Hutniczych są notowane bez kuponu za 1933 r. Decyzją Rady Giełdowej z dn. 12 b. m. ustalone zostało minimum dla akcji, kwalifikujące do urzędowych notowań, w wysokości zł 1000, nie mniej jednak niż 10 sztuk.

Na giełdach poznańskiej i krakowskiej obracano jedynie akcjami Banku Polskiego, które na pierwszej zyskały zł 0'50, a na drugiej zł 4'00 w stosunku do ostatnich notowań w okresie ubiegłym. Giełda lwowska w dalszym ciągu nie przeprowadza żadnych transakcji akcyjnymi.

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	88'50	84'50	86'00 -86'50 -86'25
Częstocice	zł 100	20'00	20'00	20'00
Warsz. T-wo Fabr. Cukru	zł 100	19'00	19'00	19'00
Lilpop	zł 25	11'90	11'55	11'75 -12'25 ¹⁾ 3'05 -3'30
Rudzki	zł 50	3'30	3'05	-3'30
Starachowice	zł 50	11'00	10'60	10'80 -10'70 -10'75
Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	7'35	7'35	7'35
Vita i Krakowskie	zł 100	134'00	134'00	134'00
Haberbusch i Schiele	zł 100	39'00	39'00	39'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 84'50 (84'00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 89'00 — 86'00 (85'00 — 82'00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE KAPELUSZÓW, STOŻKÓW I PRZĘDZY BARWIONEJ. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 41/1934, poz. 367 i 368, ukazały się rozporządzenia, uzupełniające § 2 i § 4 dwóch rozporządzeń, a mianowicie: 1) z dn. 10/VII 1927 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie kapeluszków i stożków („Dz. Ust. R. P.” Nr. 74/1927, poz. 650) oraz 2) z dn. 4/IV 1928 r. w sprawie zwrotu cła przy wywozie przędzy barwionej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 47/1928, poz. 469). Według dotychczasowego brzmienia § 2 wymienionych rozporządzeń — kwity wywozowe, na zasadzie których skuteczni jest zwrot cła, wystawiane były przez upoważnione do tego urzędy celne na podstawie zaświadczeń związków eksportowych. Obecnie podstawa ta została rozszerzona w ten sposób, iż przewidziane zostały w drodze uzupełnienia tekstu § 2 również zaświadczenia izb przemysłowo-handlowych. Odpowiednio do powyższej zmiany uzupełniony został również § 4 wspomnianych rozporządzeń.

Jednocześnie w „Monitorze Polskim” Nr. 114/1934, r. poz. 156 i 157, ogłoszone zostały 2 obwieszczenia Ministra Skarbu oraz Ministra Przemysłu i Handlu o instytucjach, uprawnionych do wydawania zaświadczeń eksportowych, w myśl zmienionych §§ 2 i 4 omawianych rozporządzeń. Według dotychczasowego stanu rzeczy z uprawnienia tego korzystały 2 związki eksportowe, a mianowicie: 1) Związek Eksportowy Polskiego Przemysłu Włókienniczego w Łodzi oraz 2) Związek Eksporterów Przemysłu Włókienniczego, spółdz. z ogr. odp. w Bielsku.

Obecnie łódzki Związek Eksportowy jest w stanie likwidacji i wobec tego do wydawania zaświadczeń eksportowych upoważniono: a) Izbę Przemysłowo-Handlową w Łodzi — dla okręgu łódzkiego, i b) Izbę Przemysłowo-Handlową w Wilnie — dla okręgu białostockiego. W okręgu bielskim wydawać będzie zaświadczenia nadal Związek Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PRZEWOZY KOLEJOWE W TRANZYCIE UPRAWNIENIOWANYM. — W 1921 r. w myśl art. 98 Traktatu Wersalskiego podpisana została w Paryżu konwencja pomiędzy Polską i W. M. Gdańskiem z jednej strony oraz Niemcami z drugiej strony — co do przyznania sobie wzajem wolnego tranzytu osób i towarów poprzez Pomorze i Wielkopolskę, względnie

przez Prusy Wschodnie. Na pewnych liniach kolejowych tranzyt ten otrzymał charakter uprzywilejowany, polegający na tem, iż podróżni wraz z bagażem oraz towary wolne są na tych szlakach od wszelkich formalności pasportowych i celnych,

¹⁾ Dotyczy pojedynczych sztuk.

przewoźne zaś jest obliczane według taryf kraju wysyłającego za całą odległość przewozu, a więc i za odcinek tranzytowy. Koncepcja tranzytu uprzywilejowanego miała na celu zachowanie łączności gospodarczej i komunikacyjnej pomiędzy obszarami tegoż państwa, oddzielenymi przez terytorjum obce. Uczyniła ona całkowicie zadość potrzebie utrzymania takiej łączności pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi, okazała się jednak zbędną dla Polski, która przewozy pomiędzy Polską a Pomorzem i Gdańskiem uznała za bardziej właściwe dokonywać własnymi liniami kolejowymi, bez używania krótszej w pewnych wypadkach drogi przez Prusy Wschodnie.

Przewozy tranzytowe pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi uległy też po zawarciu wspomnianej konwencji znacznemu rozwojowi, ułatwione zaś warunki przewozowe i taryfowe, przyznane tranzytowi uprzywilejowanemu, spowodowały, iż koleje niemieckie zaczęły je stosować także do przewozów międzynarodowych, idących do lub z krajów, leżących poza Niemcami i Prusami Wschodnimi, więc np. do transportów z Niemiec do Z. S. R. R. lub odwrotnie — z Litwy do Francji. Aby jednak zachować warunek, wymagany przez Konwencję Paryską, mianowicie dokonywanie przewozów za listami przewozowymi wewnętrznymi, podobne przesyłki międzynarodowe są reeksportowane na stacjach bądź kolei wschodnio-pruskich bądź niemieckich. Okoliczność ta sprawia jednak, że w przewozach tranzytu, dokonywanego na podstawie Konwencji Paryskiej, nie można wydzielić wymiany towarowej pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi od przesyłek międzynarodowych.

Pewne światło na tę sprawę rzuca artykuł Dr. Wyszomirskiego, zamieszczony w zesz. 2/1934 „Archiv für Eisenbahnwesen” pod tytułem „Zmiany w strukturze stosunków gospodarczych i komunikacyjnych Prus Wschodnich”. Według autora, wymiana kolejowa pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi oraz krajami, leżącymi na wschód od Prus, przedstawiała się w sposób następujący:

Z Niemiec do Prus wysłano w 1933 r. 2·3 miln. t, głównie węgla i nawozów sztucznych, z Prus zaś do Niemiec 0·4 miln. t, głównie — bydło, konie i trzoda chlewna. Obrót Niemiec z Z. S. R. R. stanowił w 1930 r. 325 tys. t, w 1931 r. — 300 tys. t, a w 1932 r. spadł do 50 tys. t, w 1933 r. zaś do 15 tys. t. Z Niemiec przewożono głównie maszyny, cegły ogniotrwałe i nawozy sztuczne, z Z. S. R. R. zaś — papierówkę, rośliny strączkowe, mięso i drób bity.

Nielepiej przedstawiają się przewozy w komunikacji Niemiec z Łotwą i Estonją. W 1929 r. osiągnęły one 107 tys. t, spadając stopniowo: w 1930 r. do 29 tys. t, w 1931 r. do 6 tys. t, w 1932 r. do 15 tys. t i w 1933 r. do 15 tys. t.

Najkorzystniej kształtowały się stosunki handlowe z Litwą. W 1929 r. przewozy osiągnęły 267 tys. t i — pomimo spadku — utrzymały się nawet w 1933 r. na poziomie 137 tys. t. Z tej ostatniej ilości — 98 tys. t przewieziono z Niemiec do Litwy (głównie wyroby żelazne i maszyny, węgiel i koks, nawozy sztuczne i oleje mineralne), a 39 tys. t z Litwy do Niemiec (materiały drzewne, wytloki z nasion oleistych, jaja i owoce, a przede wszystkim trzoda chlewna i drób żywy, którego w 1933 r. dostarczono do Niemiec 450 tys. sztuk gęsi i kaczek, 10 tys. sztuk indyków dla Angli, trzodę chlewną zaś do Belgji, Francji i Danji).

Spróbujmy obecnie dane powyższe porównać ze statystyką przewozów P. K. P. W 1932 r. przewieziono w tranzycie z Niemiec do Prus Wschodnich 2 342 tys. t, a w kierunku odwrotnym — 279 tys. t. W 1933 r. też same przewozy stanowiły: z Niemiec do Prus Wschodnich — 2 528 tys. t, z Prus Wschodnich do Niemiec — 313 tys. t.

Zestawienie liczb wykazuje, że tylko za 1933 r. mamy dane ze wszystkich relacji. Otóż, według źródeł niemieckich obrót dwustronny do i przez Prusy Wschodnie wyniósł w 1933 r. pomiędzy Niemcami a Prusami Wsch. — 2 700 tys. t, Niemcami a Z. S. R. R. — 15 tys. t, Niemcami a Estonją i Łotwą — 18 tys. t, Niemcami a Litwą — 137 tys. t, razem — 2 870 tys. t.

Według danych statystycznych polskich, przewozy tranzytowe pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi stanowiły w 1933 r.

2 841 tys. t. Są to liczby zupełnie zbieżne, gdyż drobna różnica — 29 tys. t, czyli 1% ogółu przewozów — jest zawsze możliwa przy odmiennych sposobach rejestracji.

Na podstawie tego zestawienia można zatem stwierdzić, iż w 1933 r. przewozy tranzytowe poza wschodnią granicę Prus Wschodnich stanowiły 170 tys. t, co w stosunku do całej ilości tranzytu przez terytorjum polskie, objęte Konwencją Paryską, czyni 6%.

Oczywiście, normy tej nie można przyjąć za stały miernik stosunku ilościowego przesyłek międzynarodowych do ogólnej ilości przewozów tranzytowych pomiędzy Niemcami a Prusami Wschodnimi. Ale bądź co bądź rzuca ona pewne światło na udział w tym tranzycie przewozów obcych, nieprzewidywanych przez projektodawców klauzuli Traktatu Wersalskiego.

J. G.

WYDAWNICTWO PODRĘCZNIKÓW Z ZAKRESU TECHNIKI KOMUNIKACYJNEJ. — Brak przystępnych podręczników technicznych w języku polskim jest poważną przeszkodą w praktycznym kształceniu naszych młodych techników kolejowych, z których nie wszyscy korzystają mogą ze źródeł w obcych językach. W celu zachęcenia urzędników Min. Komunikacji i pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” do wyrównania tej luki przez opracowywanie podręczników z zakresu swojej specjalności, Minister Komunikacji wydał w dn. 24/III r. b. następujące przepisy:

1) urzędnicy Min. Komun. i pracownicy P. K. P., którzy opracują podręczniki z zakresu techniki komunikacyjnej, mogą przysyłać swe prace do właściwego departamentu Ministerstwa, który — po dokładnym ich zbadaniu — prześle je wraz z opinią do Departamentu Mechanicznego i Zasobów, gdzie będzie zezasadzona akcja wydawnicza;

2) podręczniki mogą być albo pracami oryginalnymi, albo też tłumaczeniami, względnie kompilacjami;

3) prace, uznane za pożyteczne, będą wydane nakładem Ministerstwa, prace zaś odrzucone będą zwrócone autorom;

4) prace, zakwalifikowane do wydania, będą drukowane w ustalonej przez Ministerstwo kolejności, zależnie od posiadanych na ten cel kredytów;

5) ilość egzemplarzy dla każdego wydawnictwa będzie ustalać również Ministerstwo, uwzględniając — w miarę możliwości — życzenia autora;

6) zależnie od kosztów nakładu i ceny książki pewna ilość egzemplarzy wydawnictwa, ale nie większa od 30% całego nakładu, będzie stanowiła własność Ministerstwa, pozostałe zaś będą oddane autorowi, jako honorarium autorskie, przyczem sprzedaż winna być przez autora dokonywana jedynie za pośrednictwem księgarń lub związków kolejowych;

7) oddane autorowi egzemplarze mają być sprzedawane po cenach i na warunkach, określonych każdorazowo przez Ministerstwo;

8) wszelkie prawa autorskie co do następnych wydań przechodzą na własność Ministerstwa, które we własnym zakresie może ustalić od każdego nowego nakładu dodatkowe honorarium autorskie w formie bezpłatnego odstąpienia autorowi pewnej ilości egzemplarzy, o ile zapewniony jest zwrot kosztów nakładu.

Przypuszczać należy, że powyższe zarządzenie Ministra Komunikacji wpłynie ożywczo na opracowywanie podręczników technicznych, hamowane w wielu wypadkach trudnością znalezienia środków lub wydawców dla ogłoszenia pracy drukiem. W tych warunkach nawet nieco uciążliwy sposób realizowania honorarium autorskiego przez rozsprzedaż przydzielonych egzemplarzy wydawnictwa posiada znaczenie drugorzędne, gdyż większością autorom podręczników będzie chodziło przede wszystkim o to, aby praca ich ujrzała światło dzienne i znalazła zastosowanie praktyczne, a rzeczą wtórną będą dochody z tego źródła.

J.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

LINJE REGULARNE PORTU GDYŃSKIEGO. — W roku ubiegłym podaliśmy (zesz.: 30 str. 932 i 31 str. 966) wykaz linii regularnych, obsługujących port gdyński. Obecnie podajemy analogiczne zestawienie na dz. 1/V r. b. z następującymi zmianami: dane dla roku bieżącego uzupełniono podaniem maklera

danej linii, a opuszczono rodzaje przewożonych towarów, które w stosunku do roku ubiegłego uległy zaledwie minimalnym zmianom.

W okresie rocznym obsługa portu gdyńskiego zwiększyła się z 36 do 38 linii.

<i>K o m u n i k a c j a</i>	<i>Połączenie</i>	<i>Makler</i>	<i>Armator</i>
1) Gdynia—Gdańsk—Tallin—Kotka—Helsingfors	raz na tydzień	„Żegluga Polska” Ferdynand Prowe	„Żegluga Polska” D. G. „Neptun” Bremen Det Forenede Dampskibs Belskab A. B. A. B. Nyman Schulz Stockholm
2) Gdynia—Ryga—Gdańsk—Brema	raz na tydzień		
3) Gdynia—Gdańsk—Tallin—Ryga—Kopenhaga—porty francuskie	raz na 2 tygodnie co miesiąc	F. G. Reinhold P. A. M.	A. B. Svenska America Linen-Ostersjötraffik Bergenske Baltic Trs Egon Line Baltic Linie
4) Gdynia—Sztokholm			Bergenske Stawangerske Baltic Linie
5) Gdynia—Kalskrona—Kalmar—Kłajpeda	co 10 dni	Bergenske Baltic Trs.	Fred Olsen & Co Oslo Kpt. Nygaard
6) Gdynia—Królewiec—Kłajpeda—Libawa—Ryga	co miesiąc	Bergenske Baltic Trs. Behnke & Sieg	Det Forenede Dampskibs Selskab A. B. København „Lübeck Linie” Johanes Ick, Hamburg Mathies Reederei A. G. „Żegluga Polska” Bat'a s. s. Zlin „Żegluga Polska” Konninglijke Nederlendsche Stoomboot Maatschappij N.W. Argo Reederei A. G. Bremen D. G. Neptun Bremen Polsko Brytyjskie Tow. Okrętowe
7) Gdynia—Gdańsk—Helsingfors—Malmö	raz na tydzień	Bergenske Baltic Trs.	Polsko Brytyjskie Tow. Okrętowe
8) Gdynia—Aarhus—Malmö—Halmstad—Göteborg	raz na 2 tygodnie	Bergenske Baltic Trs.	Polsko Brytyjskie Tow. Okrętowe Currie Line
9) Gdynia—Gdańsk—Stawanger—Bergen—Trondhjem .	raz na 2 tygodnie	Bergenske Baltic Trs.	United Baltic Corporation Ltd. Oldenburg Portugiesische Dampfschiffs Reederei, Hamburg
10) Gdynia—Gdańsk—porty Norwegii Południowej (Os- lo—Moss—Kambo—Dramen)	co 7 dni	Bergenske Baltic Trs. Reinhold	
11) Gdynia—Gdańsk—Odense—Aarhus	co 2 tygodnie	Reinhold	
12) Gdynia—Gdańsk—Kopenhaga	raz na tydzień		
13) Gdynia—Gdańsk—Lubeka—porty Północnej Finlandji	co 10 dni	F. C. Reinhold	
14) Gdynia—Hamburg	co tydzień	Ferdynand Prowe	
15) Gdynia—Gdańsk—Hamburg	co 10 dni	„Żegluga Polska” Rummel & Burton	
16) Gdynia—Gdańsk—Hamburg	raz na tydzień	„Żegluga Polska” F. G. Reinhold	
17) Gdynia—Gdańsk—Antwerpja—Rotterdam	raz na tydzień		
18) Gdynia—Gdańsk—Szczecin—Amsterdam—Kopenhaga	raz na tydzień		
19) Gdynia—Gdańsk—Antwerpja—Rotterdam	2 razy w tygodniu	Ferdynand Prowe	
20) Gdynia—Hull	raz na tydzień	Polsko-Brytyjskie Tow. Okrętowe	
21) Gdynia—Londyn	raz na 2 tygodnie	Polsko-Brytyjskie Tow. Okrętowe F. G. Reinhold	
22) Gdynia—Gdańsk—Leith	co tydzień		
23) Gdynia—Londyn	raz na 2 tygodnie	Pol. Zjedn. Korporacja Balt.	
24) Gdynia—Gdańsk—porty Półn. i Połudn. Hiszpanji, Por- tugalji, Gibraltar, oraz porty franc. i hiszp. Marokka	raz na 2 tygodnie	Bergenske Baltic Trs.	
25) Gdynia—Gdańsk—porty morza Śródziemnego	co miesiąc	Bergenske Baltic Trs.	Rob. M. Sloman jr. Hamburg, Svenska Lloyd Göteborg Svenska Lloyd Göteborg
26) Gdynia—porty morza Śródziemnego	co miesiąc	Bergenske Baltic Trs. Ltd.	
27) Gdynia—Kopenhaga—Sycylja—porty włoskie	2 razy w tygodniu	F. G. Reinhold	Det Forenede Dampsk. Selskab A. B. Kopenhagen J. Lauritzen København Svenska Orient Linjen Gö- teborg
28) Gdynia—Sycylja	co 10 dni	P. A. M.	„Żegluga Polska” Reederei A. B. Transatlantic Ltd.
29) Gdynia—porty Lewantu	co 12 dni	Bergenske Baltic Trs. Ltd.	Reederei Nordstjernan Jonson Line
30) Gdynia—Gdańsk—Pasajes—Bilbao—Barcelona	co tydzień	„Żegluga Polska” Bergenske Baltic Trs. Ltd.	
31) Gdynia—porty Zachodniej i Południowej Afryki	raz na miesiąc		
32) Gdynia—porty Południowej Ameryki	raz na miesiąc	P. A. M.	
33) Gdynia—porty Południowej Ameryki	raz na miesiąc	Bergenske Baltic Trs. Ltd.	Finska Sud America Linjen Helsinki
34) Gdynia—porty Golfu Meksykańskiego	co 10 dni	Bergenske Baltic Trs. Ltd.	W. Wilhelmsen Oslo Svenska America Mexico-Linjen Göteborg
35) Gdynia—New York	raz na 2 tygodnie	American Scantic Line	American Scantic Line
36) Gdynia—New York—Halifax	raz na 3÷4 tygodnie	Polskie Transatlan- tyckie Tow. Okr.	Polskie Transatlantyczne Tow. Okr.
37) Gdynia—porty Australji	co miesiąc	Bergenske Baltic Trs. Ltd.	W. Wilhelmsen The Nor- wegian Africa & Australia Line-Oslo
38) Gdynia—Daleki Wschód	co miesiąc	P. A. M.	Far East Line Alfred Holt & Co. Liverpool Ellerman & Bucknall Steamship Co. London

RYNEK FRACHTOWY. — Zakaz wywozu zboża z Rumunii oraz wiadomości o niepomyślnym stanie urodzaju w Europie Środkowej, Kanadzie i Stanach Zjedn. wywołały gwałtowną wyżkę cen pszenicy i kukurydzy oraz ogromne ożywienie na rynku La Platy, gdzie ogółem zafrachtowano pod zboże w ubiegłym tygodniu sprawozdawczym 49 statków o łącznym tonnażu 336 900 t. Z portów górnego biegu rzeki płacono na maj do Anglii i Kontynentu sh 16/-, do Dunkierki sh 16/6, sh 15/- do portów Antwerpja lub Rotterdam, na czerwiec zaś płacono 6 d więcej.

Rynki północno-amerykański i kanadyjski były bardzo spokojne. Stawka z Montreal pozostała niezmienną — sh 1¼ do portów Anglii, a ruch ze stanów północnych ograniczył się do kilku transportów złomu do zachodnich Włoch i Japonji.

Na rynkach australijskich notowano wyżkę stawek; dokonano szeregu transakcyj na załadunki w maju, czerwcu i lipcu.

Z portów zachodnich płacono sh 23/6 ÷ 24/6, a z południowych sh 24/3 ÷ 25/-. Na rynkach Dalekiego Wschodu panował ruch dość ożywiony przy stawkach sh 22/- na maj, sh 21/9 na maj/czerwiec, a sh 21/6 na czerwiec-lipiec z portu Dalny. Ziarno z wybrzeży Madras frachtowano również po wyższej stawce sh 24/6 do Anglii i Kontynentu, a sh 24/- do portów morza Śródziemnego na czerwiec.

Z portów czarnomorskich Z. S. R. R. szły jedynie ładunki zboża do Shinghaju i Dalnego po stawce sh 13/10½ oraz cementu do Władywostoku po sh 14/4½ na czerwiec.

Na rynkach Gdynia/Gdańsk notowano wyżkową tendencję stawek, spowodowaną rozpoczęciem eksportu drewna z Finlandji. Zwzżka ta dotyczyła stawek w eksporcie drewna do Anglii i Francji, węgła do Francji i Irlandji oraz zboża. Ilość jednakże zawartych kontraktów nie przekroczyła ram dotychczasowych.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W MARCU 1934 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecane	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wyplac. na kwotę)	Wpłaty wzgl. wypł. P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmów telefoniczne międzym. i międzynar.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa	13 958·7	32·7	188·1	41·8	9·5	11 934·6	44 519·9	4 069·5	42·8	183·6
Łódź	2 177·9	3·9	46·7	14·8	32·5	2 503·7	25 664·9	610·3	12·7	54·2
Lwów	4 862·7	4·9	52·7	24·8	11·9	3 644·4	14 437·5	1 671·0	15·4	39·2
Poznań	9 262·8	1·6	43·4	17·3	1·1	2 485·6	10 265·6	1 726·6	11·9	31·4
Kraków	2 412·6	4·5	5·4	13·2	2·8	2 754·7	14 592·1	1 755·0	9·9	47·6
Wilno	1 129·1	3·1	13·9	6·4	2·3	1 424·2	6 142·1	535·8	7·1	10·2
Katowice	1 517·4	1·8	17·6	5·6	1·8	1 883·8	7 418·8	449·2	8·7	84·0
Bydgoszcz	992·7	0·7	14·7	4·0	0·8	930·1	5 779·5	315·7	4·5	16·8
Białystok	848·9	0·8	4·1	0·5	0·7	595·6	3 463·4	12·7	2·2	9·3
Gdynia	894·7	0·2	15·3	3·2	0·2	903·4	7 468·8	9·8	6·2	26·3
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	8 138·5	18·7	83·7	8·6	5·5	9 498·9	3 935·2	135·4	71·3	154·3
Łódź	1 929·1	3·1	19·9	5·1	3·3	4 811·3	1 037·8	278·8	15·4	36·2
Lwów	2 843·7	5·4	49·2	5·6	1·3	3 506·8	2 539·5	143·9	17·5	46·8
Poznań	2 914·4	0·7	32·4	4·9	0·8	2 768·5	1 172·5	185·3	8·5	39·3
Kraków	3 341·2	3·0	40·2	4·4	0·6	2 300·1	3 186·2	195·1	9·5	48·8
Wilno	1 091·9	5·4	14·1	3·5	0·8	1 987·6	952·7	83·6	5·8	12·6
Katowice	1 500·9	1·4	22·9	4·7	1·2	999·3	619·2	158·1	6·8	73·2
Bydgoszcz	1 109·4	1·1	16·7	3·4	0·6	1 044·6	748·7	279·2	3·5	16·7
Białystok	4 05	2·8	4·6	1·5	0·4	717·7	427·8	104·6	2·5	9·4
Gdynia	751·2	0·2	11·3	2·8	0·3	649·3	472·9	69·8	6·2	22·5

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono: w Warszawie 23 007 156, w Łodzi 5 534 443, w Lwowie 4 720 090, w Krakowie 3 870 112, w Wilnie 1 974 395, w Sosnowcu 1 216 740, w Bielsku 960 503, w Bydgoszczy 959 264, w Katowicach 838 710, w Białymstoku 725 400 i w Gdyni 474 725.

Weksli do inkasa nadeszło 100·0 tys. sztuk na ogólną kwotę zł 11 530·7 tys., z tego: zainkasowano 72·7 tys. sztuk na kwotę zł 8 565·6 tys., zaprotestowano 12·1 tys. sztuk na kwotę zł 1 675·5 tys., zwrócono bez protestów 6·6 tys. sztuk na kwotę zł 641·6 tys.

WPŁYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W MARCU 1934 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje poczt i telegrafów	4 061·22	392 552·43
Urzędy pocztowe, telegraf. i telef.	15 604 256·09	11 225 292·42
Radjotelegraf	357 939·54	327 611·20
Główny Skład Materiałów Pocz.	310·03	22 460·70
Główny Skład Materj. Teletechn.	—	11 839·89
Izba Kontroli Rachunkowej P. T.	712·15	66 704·44
Emerytury	10 341·76	1 361 140·22
Razem:	15 977 620·89	13 407 601·30

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w marcu 1934 r. wynosiła zł 2 570 019·59. Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Min. Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 573·03 w dochodach i zł 41 426·99 w wydatkach.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

WYGAŚNIĘCIE ŹRÓDŁA DOCHODU A OBOWIĄZEK PODATKOWY. — Władza skarbową wymierzyła X podatek dochodowy na rok podatkowy od dochodu z posiadanej przez X do grudnia roku poprzedniego nieruchomości na terenie Państwa Polskiego. X wniósł odwołanie, w którym stwierdził, że w dn. 15/XII roku, poprzedzającego rok podatkowy, ani nie posiadał już na tym terenie nieruchomości, gdyż udział swój we współwłasności sprzedał, ani nawet nie mieszkał na obszarze Państwa Polskiego. Z tego powodu — wywoził X w odwołaniu — nie podlega on podatkowi dochodowemu na dany rok podatkowy.

Sprawa ze skargi X — wobec oddalenia odwołania — przeszła pod rozpoznanie Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który (L. Rej. Nr. 6 498/29 — wyrok z dn. 27/II 1934 r.) skargę oddalił zasad następujących:

Skarżący, który w roku, poprzedzającym rok podatkowy, posiadał na terenie Rzplitej nieruchomość, podlegał opodatkowaniu w myśl art. 1 p. 2 lit. a od dochodu, uzyskanego z tej nieruchomości. Wobec tego podlegał on ogólnemu obowiązkowi złożenia zeznania o tym dochodzie. Obowiązek ten nie jest bynajmniej związany ani z datą 15/XII, ani z miejscem

zamieszkania, gdyż odpowiednie przepisy mają na celu wskazanie jedynie właściwej władzy, której należy złożyć zeznanie.

W związku z podniesionymi dodatkowo na rozprawie zarzutami — Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył w omawianej sprawie zasadniczą kwestję, czy zgąśnienie źródła dochodu w roku podatkowym powoduje wygaśnięcie obowiązku podatkowego, dotyczącego roku, poprzedzającego rok podatkowy. W tej kwestji N. T. A. zajął stanowisko następujące:

§ 140 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku dochodowym (przepis ten głosi, że obowiązek podatkowy wygasa z końcem tego roku, w którym zaistniały okoliczności, uzasadniające zgąśnienie obowiązku podatkowego) określa początek i koniec obowiązku podatkowego.

Obowiązkiem podatkowym jest, niewątpliwie, abstrakcyjne zobowiązanie do poniesienia ciężaru podatkowego, związane przez przepis ustawowy z zaistnieniem pewnego stanu faktycznego — w odróżnieniu od zobowiązania podatkowego, będącego już skonkretyzowanym w sposób, prawem przepisany, i wymagalnym rozszczeniem Państwa.

Otóż, obowiązek podatkowy w odniesieniu do podatku dochodowego określają art. 1 § 6 ustawy o podatku dochodowym, stanowiące o zakresie osobowym i rzeczowym tego obowiązku. Konkretne zaś zobowiązanie podatkowe powstaje —

w myśl art. 13 i 87 ustawy—w terminach płatności, określonych w ustawie, a przypadających kalendarzowo na t. zw. rok podatkowy, t. j. rok następnny po roku, w którym zostały osiągnięte dochody, czyli w którym ziściły się warunki zaistnienia obowiązku podatkowego.

Zgodnie z temi przepisami — § 140 rozporządzenia wykonawczego określa czas powstania i zgaśnięcia obowiązku podatkowego, natomiast inne przepisy tegoż rozporządzenia regulują sposób i czas powstania konkretnego zobowiązania podatkowego.

Okoliczność, że wymiar i płatność podatku od dochodu następuje po zgaśnięciu obowiązku podatkowego jest oczywistym wynikiem postanowień formalnych i proceduralnych ustawy, których zastosowanie nie jest czasowo ograniczone i którym

płatnik podlega, mimo zgaśnięcia abstrakcyjnego obowiązku podatkowego, tak długo, dopóki wszystkie jego konkretne z tego obowiązku wyniki zobowiązania nie będą skonsurowane.

W szczególności, o ile chodzi o obowiązek składania zeznania o dochodzie, jasny przepis art. 50, nakazujący składanie zeznań tym płatnikom, których dochód z roku „poprzedzającego rok podatkowy” podlega opodatkowaniu, statuuje w sposób niewątpliwy obowiązek złożenia zeznania także i w tym wypadku, gdy w roku podatkowym już dochodu nie osiągnęli, a zatem ich obowiązek podatkowy z upływem roku poprzedzającego zgaś.

W ten sposób N. T. A. odpowiedział na powyżej sformułowane pytanie przecząco.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Taryfa opłat konsularnych — rozp. Ministra Spraw Zagran. z dn. 18/IV 1934 r., wydane w poroz. z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Opieki Społ. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 42/1934, poz. 376).

Ulga celna na szczupaki, leszcze i okonie — rozp. Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 15/V 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 43/1934, poz. 384).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

28 maja:

— „Kolej Lokalna Toruń-Czarnowo”, S. A. — o g. 11 w Toruniu w Ratuszu.

1 czerwca:

— Czechosłow. S. A. „Zach. Czeski Zw. Górniczy Akc. w Pradze” — o g. 12 w lok. „Böhmische Escomptebank u. Creditanstalt” w Pradze, na Příkope 37.

5 czerwca:

— „Królewsko-Hucka Gazownia”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Królewskiej Hucie, Cmentarna 23.

— „Galic. Fabr. Papieru”, S. A. przedtem B-cia Fiałkowsky — o g. 9 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 68.

— Pol. T-wo Księgarni Kolej. „Ruch”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, al. Jerozolimska 63.

6 czerwca:

— T-wo Akc. dla Fabr. Śrub i Wyr. Kutyh „Brevilier i S-ka i A. Urban Synowie” — o g. 11 w lok. S-ki w Wiedniu, VI, Linke Wienzeile 18.

— Żywiecka Fabr. Papieru „Solali”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Zabłociu pod Żywcem.

— Zakł. Elektromech. „Rohn-Zieliński”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Bielańska 6.

7 czerwca:

— Fabr. Chem. „Gzichów”, S. A.—o g. 16½ w lok. S-ki W-wie, Ceglana 11.

— Pomorska Elektr. Kraj „Gródek”, S. A. — o g. 13 w lok. Starostwa Kraj. Pomor. w Toruniu, Mostowa 11.

— „Zjedn. Polscy Przemysłowcy Metal.” S. A. — o g. 18½ w lok. S-ki w W-wie, Traugutta 4.

— „Światło” Przem. Graf., S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Bielsku, Piłsudskiego 21.

8 czerwca:

— „Bank Kujawski we Włocławku”, S. A. — o g. 15 w lok. Muzeum Ziemi Kujawskiej we Włocławku, Słowackiego 1a.

9 czerwca:

— „Ś-to Jerskie Zakł. Przem.-Handl.”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Warszawie, Świętojerska 10.

— „Teren” S. A. dla Przem. Budowl. — o g. 17 w lok. S-ki w Krakowie, Batorego 15.

— „Sierszańskie Zakł. Górń.”, S. A. — o g. 12 w lok. Zw. Przemysłowców w Krakowie, Szpitalna 15, II p.

— „Fabr. Odlewów Żel. i Narz. Roln. oraz Warsztaty Mechan. „Ostrówek”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w Ostrówku.

— „Borysław” S. A. dla Przemysłu Wosku Ziarnego i Oleju Śkalnego — o g. 12 w biurze Not. Żakiego w Drohobyczu.

— Przędzalnia Wełny Czesank. „Markus Kohn”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Łąkowa 5.

11 czerwca:

— „Drukarnia Dziennika Poznańskiego”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Poznaniu, Pocztowa 9.

— „T-wo Akc. Łódzk. Fabr. Nici” — o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Niciarniana 2.

— „Warsz. Koleje Dojazdowe”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 9.

— „Wielkopolska Papiernia”, S. A. — o g. 15 w Bydgoszczy, Gdańska 16 m. 4.

— „Kolej Lokalna Piła — Jaworzno”, S. A. — o g. 10 w lok. Biura Małop. Kol. Lokaln. we Lwowie, Jagiellońska 1, II p.

— Zakł. Włók. „Karol Hoffrichter”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 204.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W KWIECNIU 1934 R.—Według danych tymczasowych, dochody i wydatki budżetowe w kwietniu 1934 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za kwiecień 1933 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody w kwietniu:		Wydatki w kwietniu:	
	1934	1933	1934	1933
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	8	7	210	196
Sejm	15	18	482	490
Senat	—	—	128	124

Kontrola Państwowa	—	—	346	383
Prezydium Rady Ministrów	1	—	239	214
Min. Spraw Zagranicznych	82	248	4 048	3 211
" " Wojskowych	487	205	61 518	57 455
" " Wewnętrznych	1 409	1 377	15 620	14 793
" Skarbu	98 300 ¹⁾	85 813	8 165	8 604
" Sprawiedliwości	3 833	4 366	6 987	6 598
" Przemysłu i Handlu	1 199	885	3 578	2 549
" Komunikacji	201	184	1 125	1 102
" Rolnictwa i Ref. Roln.	174	121	2 129	1 321
" Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	161	188	23 978	24 331
" Opieki Społecznej	464	127	5 639	7 513
" Poczt i Telegrafów	—	—	88	104
Emerytury i zaopatrzenia	4 009	5 385	12 162	12 407
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	9 172	9 778
Długi państwowe	—	—	10 601	24 067
Razem:	110 343	98 924	166 215	175 240

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
a) Drukarnie Państwowe	—	10	—	—
b) Polska Agencja Telegraf.	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia	—	—	—	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	—	—
Państw. Zakłady Inżynierji	—	—	1 000	—
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	1 000	—
Państwowe Zakłady Umundurowania	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Państw. Zakł. Przemysł.-Zbożowe	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	650	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsiębiorstwa przem.-handl. i gór.-hutn.	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:				
Lasy Państwowe	1 500	1 215	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrojowiska Państwowe	—	24	—	—
Szpitale państwowe	—	—	57	—
M-stwo Poczt i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	—	—	—	—
Razem:	1 500	1 249	2 707	—

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	4 500	4 200	—	—
" tytoniowy	26 000	25 000	—	—
" spirytusowy	17 522	20 560	—	—
" zapałczany	8 470	9 389	—	—
Loterja państwowa	2 100	—	—	—
Razem:	58 592	59 149	—	—

D. — FUNDUSZE:

Prezydium Rady Ministrów				
Fundusz Pracy	—	—	850	—
M-stwo Skarbu:				
a) Państwowy Fundusz Kredytowy	19	526	—	—
b) Państwowy Fundusz Gospodarczy	11	—	—	—
M-stwo Komunikacji:				
Państwowy Fundusz Drogowy	—	—	500	—
M-stwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej	—	—	83	—
M-stwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.:				
Stypendja akademickie	—	—	110	204
Razem:	30	526	1 543	204
Ogółem:	170 465	159 848	170 465	175 444

Sytuacja budżetowa w kwietniu r. b. kształtowała się mniej więcej podobnie jak w latach poprzednich. W marcu, jako w ostatnim miesiącu roku budżetowego, następuje zazwyczaj silny wzrost dochodów i wydatków budżetowych, a zwłaszcza tych ostatnich, w kwietniu zaś — miesiącu, rozpoczynającym nowy rok budżetowy, następuje w związku z tem reakcją — silny spadek dochodów i wydatków, i znów zwłaszcza wydatków, i stąd zmniejszenie deficytu (względnie wzrost nadwyżki). Otóż, w kwietniu r. b. — zresztą podobnie jak i w kwietniu 1933 r. — sytuacja o tyle odchyliła się od normalnej, że wpływy z danin i monopolów, stanowiące gros dochodów budżetowych, w kwietniu nie tylko nie zmalały, ale nawet nieco wzrosły — co sprawiło, że spadek dochodów był jeszcze słabszy w stosunku do spadku wydatków niż zazwyczaj. Otóż, jeśli wyeliminujemy z dochodów Min. Skarbu, a w następstwie i z łącznej sumy dochodów budżetowych w kwietniu r. b. sumę zł 15,3 miljn. wpływów z Pożyczki Narodowej, zarachowywanych w bież. roku budżetowym zgodnie z ustawą skarbową i preliminarzem budżetowym na budżet Min. Skarbu, oraz jeśli wyeliminujemy z dochodów w kwietniu 1932 r. sumę zł 30,0 miljn. z tytułu kredytu bezprocentowego Banku Polskiego — otrzymamy następujące porównanie wahań dochodów i wydatków budżetowych na przełomie ostatnich lat budżetowych. W kwietniu 1930 r. w stosunku do marca (z roku budż. 1929/30 na rok budż. 1930/31) dochody budżetowe obniżyły się o zł 46,8 miljn., a wydatki o zł 47,6 miljn., w 1931 r. z marca na kwiecień dochody spadły o zł 23,2 miljn., a wydatki o zł 38,6 miljn., w 1932 r. — dochody o zł 15,2 miljn., a wydatki o zł 25,3 miljn., w 1933 r. — dochody o zł 3,1 miljn., wydatki o zł 29,1 miljn., wreszcie w 1934 r. — dochody o zł 21,9 miljn., a wydatki o zł 64,8 miljn. Jak widzimy, rozpiętość między spadkiem dochodów i wydatków naogół wzrasta, a w r. b. osiągnęła kwotę maksymalną, gdyż wydatki skurczyły się 3 razy silniej niż dochody. Dało to skurczenie deficytu budżetowego (nie wliczając dochodu z Pożyczki) do niewielkiej sumy zł 15,3 miljn., nieznacznie niższej niż w kwietniu 1933 r. (zł 15,6 miljn.) i bardzo poważnie niższej niż w kwietniu 1932 r. (nie wliczając dochodu z kredytu Banku Polskiego — zł 34,7 miljn.). Faktycznie wobec tego, że wpływ z Pożyczki Narodowej w sumie zł 15,3 miljn. wszedł do dochodów budżetowych Min. Skarbu — wykonanie budżetu za kwiecień 1934 r. wykazuje pełną równowagę, zaznaczając się i po stronie dochodów i po stronie wydatków sumą zł 170,5 miljn.

Spadek dochodów w kwietniu r. b. w stosunku do marca r. b. o zł 6,6 miljn., licząc z Pożyczką, względnie o zł 21,9 miljn., licząc bez Pożyczki — nastąpił we wszystkich grupach budżetu, prócz grupy monopolów, gdzie wpłaty podniosły się o zł 5,3 miljn. Natomiast spadły dochody administracji o zł 5,4 miljn. (względnie zł 20,7 miljn.), wpłaty przedsiębiorstw — o zł 6,0 miljn. i wpłaty funduszy — o zł 0,6 miljn.

Wydatkach, które obniżyły się o zł 64,8 miljn., skurczyły się jedynie wydatki grupy administracji — z zł 234,7 miljn. do zł 166,2 miljn., przyczem spadek wykazują prawie wszystkie części budżetu, a szczególnie silny — obsługa długów (z zł 32,4 miljn. do zł 10,6 miljn.); dopłaty do przedsiębiorstw, których w marcu wcale nie było, wyniosły w kwietniu zł 2,7 miljn., dopłaty do funduszy podniosły się z zł 0,5 miljn. do zł 1,5 miljn.

Zestawiając teraz ostatnie 5 lat budżetowych, a więc okres, rozpoczynający się od niekryzysowego jeszcze dla Skarbu roku 1929/30, możemy obliczyć następujące wahania w wykonaniu budżetu kwietniowego w tym okresie (bez Pożyczki Narodowej w r. b. i bez kredytu Banku Polskiego w 1932 r.), rozumiejąc zgóry, że zestawienie to jest tylko w przybliżeniu orientacyjne, gdyż nie uwzględnia zmian, zaszyłych w zakresie budżetowania i szeregu innych przyczyn, powodujących, że porównywalność tych ogólnych sum budżetowych jest dość problematyczna. Odpowiednie zestawienie przedstawia się następująco:

				Spadek (wzgl. wzrost) % - owo:	
				dochodów wydatków	
Kwiecień 1930	—	kwiecień 1929	—	6,4	— 4,7
" 1931	—	" 1930	—	2,4	+ 6,7
" 1932	—	" 1931	—	28,3	— 20,5
" 1933	—	" 1932	—	2,6	— 13,4
" 1934	—	" 1933	—	3,0	— 2,9

Jak widzimy, przez pierwsze 3 okresy roczne spadek dochodów jest znacznie silniejszy niż wydatków, a dopiero w 2 latach ostatnich spadek wydatków jest co najmniej równy względnie większy od spadku dochodów.

W stosunku do budżetu za cały rok 1934/35 dochody, osiągnięte faktycznie w kwietniu r. b., stanowiły 8,0% sumy

¹⁾ W tem wpływy z Pożyczki Narodowej w sumie zł 15 342 tys.

budżetu (idealny procent za 1 miesiąc = 8,3%), przyczem dochody administracji dały 7,8%, wpłaty monopolów 9,1%, a niedopisały poważniej tylko wpłaty przedsiębiorstw — 2,5%, oraz funduszy — 0,2%.

Obroty kasowe w kwietniu 1934 r. przedstawiały się następująco (w miljn. \mathcal{Z}):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 1/IV	898	—
Obroty budżetowe	1705	1705
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	62	74
Pożyczki państw. — obroty gotówką:		
8% pożyczka konwersyjna	—	00
4% „ „ premiiowa dolarowa	00	00
6% Pożyczka Narodowa	117	153
bilety skarbowe	984	681
bony Funduszu Inwestycyjnego	14	—
Sumy obrotów	6700	6194
Wpłaty Funduszowi Inwest. w bonach	—	12
Sumy obce	1666	1515
Pozostałość w dn. 30/IV	—	1811
Ogółem:	12146	12146

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W KWIECNIU 1934 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w kwietniu 1934 r. przedstawiały się następująco (w tys. \mathcal{Z}):

	Prelimino- wano	Wpły- nęło
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	5 000	4 349
10% d. do datku do podatku gruntowego	130	256
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich z dodatkiem kryzysow.	5 500	4 063
Podatek przemysłowy	11 000	12 288
10% dodatek do podatku przemysłowego	220	365
Podatek dochodowy z dod. kryzysowym	21 000	21 956
„ „ wojskowy	25	20
„ „ nadzwycz. od niektórych zajęć zawodowych	60	102
„ „ od kapitałów i rent	400	371
„ „ energii elektrycznej	500	563
„ „ uboju	1 000	540
Zaległości podatków zniesionych	10	6
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	1 400	1 329
RAZEM:	46 245	46 208
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	250	87
3. — NADZWYCZ. DANINA MAJĄTKOWA	2 000	1 582
4. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	220	189
„ „ piwa	407	578
„ „ cukru	7 390	7 334
„ „ drożdży	1 026	902
„ „ olejów mineralnych	2 400	2 226
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	12	13
Akcyzowe opłaty patentowe	43	20
Odsetki za odroczenie i kary za zwłokę	95	74
Podatki zniesione	—	—
RAZEM:	11 593	11 336
5. — CŁO		
Cło przywozowe	5 040	6 912
Wpływy uboczne od cła przywozowego	1 225	878
Cło wywozowe	30	—
Wpływy uboczne od cła wywozowego	5	1
RAZEM:	6 300	7 791
6. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE		
Opłaty stemplowe	7 600	6 994
Podatek spadkowy i od darowizn	500	268
RAZEM:	8 100	7 262
7. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN	4 933	4 444
8. — DANINA LASOWA	16	8

9. — MONOPOLE

Monopol solny	4 500	4 500
„ tytoniowy	26 000	26 000
„ spirytusowy	17 500	17 522
„ zapalczany	8 469	8 470
Loterja państwowa	2 000	2 100

RAZEM: 58 469 58 592

OGÓŁEM: 137 906 137 310

Po silnym wzroście wpływów skarbowych w marcu, jako w ostatnim miesiącu roku budżetowego i pierwszym miesiącu sezonowego ożywienia obrotów gospodarczych — w kwietniu następuje zazwyczaj spadek wpływów, aczkolwiek na ten miesiąc przypada kilka poważniejszych płatności podatków bezpośrednich. Wyłom pod tym względem stanowił kwiecień 1933 r. i ta sama sytuacja powtórzyła się w kwietniu 1934 r.: wpływy z danin i monopolów wzrosły w stosunku do marca 1934 r. mianowicie o \mathcal{Z} 1'4 miljn. Dzięki temu wpływy skarbowe w kwietniu r. b. okazały się prawie równymi z wpływami w kwietniu 1933 r. (\mathcal{Z} 138'8 miljn.), a wyższymi od wpływów osiągniętych w kwietniu 1932 r. (\mathcal{Z} 132'5 miljn.).

Obraz wahań wpływów w skarbowych w ciągu pięciu ostatnich lat budżetowych — od początku spadku konjunktury — przedstawia się następująco (w miljn. \mathcal{Z}):

	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35
Kwiecień	— 242	— 140	— 81	+ 95	+ 1'4
Maj	+ 92	+ 44	+ 149	— 151	
Czerwiec	— 253	— 230	— 227	— 105	
Lipiec	+ 185	+ 62	+ 61	+ 82	
Sierpień	— 199	— 105	— 94	+ 58	
Wrzesień	+ 90	— 08	+ 34	+ 63	
Październik	+ 144	+ 319	+ 194	+ 199	
Listopad	— 77	— 150	+ 18	— 110	
Grudzień	+ 277	+ 88	+ 76	+ 149	
Styczeń	— 285	— 125	— 231	— 192	
Luty	— 323	— 234	— 128	— 211	
Marzec	+ 133	+ 81	+ 115	+ 189	

Jak widzimy, w pierwszych 3 latach z uwzględnionych wyżej, następował w kwietniu silny spadek wpływów, w ostatnich 2 latach zaś obserwujemy w kwietniu wzrost wpływów.

W stosunku do preliminarza miesięcznego, ustalonego przez Min. Skarbu, wpływy, faktycznie osiągnięte w kwietniu r. b., okazały się minimalnie niższymi, przyczem wpłaty monopolów wyniosły nieco więcej, niż prelimitowano, a bardzo nieznacznie niedopisały w stosunku do preliminarza daniny, mianowicie prawie wszystkie rodzaje danin z wyjątkiem cła, gdzie okazała się dość znaczna nadwyżka ponad preliminarz. W zakresie wpłat monopolów nieznacznie więcej, niż prelimitowano, wpłaciły monopole: spirytusowy i loterji państwowej.

Wzrost wpływów skarbowych w kwietniu w stosunku do marca dotyczy jedynie monopolów, których wpłaty podniosły się z \mathcal{Z} 53'3 miljn. do \mathcal{Z} 58'6 miljn., natomiast wpływy z danin nieco w kwietniu obniżyły się — z \mathcal{Z} 82'6 miljn. do \mathcal{Z} 78'7 miljn.

W zakresie danin wpływy z podatków bezpośrednich nie tylko nie obniżyły się w kwietniu, ale nawet wykazały wzrost — z \mathcal{Z} 45'5 miljn. w marcu do \mathcal{Z} 46'2 miljn. Wzrost wpływów wykazywał przede wszystkim podatek gruntowy, których I rata za 1934 r. była płatna właśnie w kwietniu; zwykła wyniosła \mathcal{Z} 1'0 miljn. — do \mathcal{Z} 4'3 miljn. Gwałtownie też wzrosły wpływy z podatku dochodowego — z \mathcal{Z} 14'6 miljn. do \mathcal{Z} 22'0 miljn., gdyż do 1 maja płatna była połowa podatku dochodowego od dochodu, osiągniętego w 1933 r. Natomiast niżkę dochodu w kwietniu w porównaniu z marcem przyniosły: podatek od nieruchomości — z \mathcal{Z} 8'2 miljn. do \mathcal{Z} 4'1 miljn. (w lutym płatny był ten podatek za IV kwartał i w związku z tem wpływy w marcu były jeszcze stosunkowo bardzo wysokie), oraz podatek przemysłowy — z \mathcal{Z} 14'2 miljn. do \mathcal{Z} 12'3 miljn. (w marcu płatny był ten podatek od obrotu za IV kwartał 1933 r., w kwietniu — I rata zręczalowanego pod tku za 1934 r.).

W stosunku do kwietnia 1933 r. wpływy z podatków bezpośrednich w kwietniu r. b. wykazały dość znaczny wzrost — o \mathcal{Z} 3'1 miljn. Zwyżka ta częściowo osiągnięta została dzięki nowym podatkom (dodatki do podatków gruntowych oraz przemysłowego i podatek od uboju), które dały w r. b. \mathcal{Z} 1'2 miljn., częściowo zaś dzięki zwiększeniu się w r. b. wpływów z wszystkich prawie najważniejszych podatków: przemysłowego — o \mathcal{Z} 1'4 miljn., dochodowego — o \mathcal{Z} 0'4 miljn. i gruntowych — o \mathcal{Z} 0'5 miljn., z wyjątkiem więc tylko podatku od nieruchomości, który dał w r. b. o \mathcal{Z} 0'5 miljn. mniej niż w r. ub.

Dochód z daniny i podatku majątkowego znacznie wzmożił się w kwietniu w stosunku do marca (w kwietniu płatna była zaliczka w I grupie kontyngentowej), mianowicie z zł 10 miljn. do zł 17 miljn. Sam podatek dochodowy był w r. b. mniejszy niż w r. ub. (zł 0'09 miljn. wobec zł 0'15 miljn.).

Wpływy z podatków pośrednich, zniżkujące już od lutego, w kwietniu obniżyły się w dalszym ciągu: z zł 12'9 miljn. w marcu do zł 11'3 miljn. Spadek wpływów w kwietniu dotyczył podatku od cukru (z zł 7'8 miljn. do zł 7'3 miljn.), podatku od drożdży (z zł 1'6 miljn. do zł 0'9 miljn.) oraz podatku od olejów mineralnych (z zł 2'6 miljn. do zł 2'2 miljn.) — przy lekkim wzroście dochodu z podatku od piwa i znacznie mniejszym spadku dochodu z podatku od wina. Wspomniana na wstępie zniżka wpływów z podatków pośrednich, poczynając już od lutego — dotyczy głównej pozycji tych podatków — podatku od cukru, a to w związku ze skoncentrowaniem większym wpływów z tego podatku w poprzednich miesiącach — w konsekwencji przeprowadzonych zmian odnośnie terminów kredytowania należności: z tytułu tego podatku.

Zniżka wpływów z podatków pośrednich w kwietniu r. b. w stosunku do kwietnia r. ub. (o zł 0'8 miljn.) nie dotyczy podatku od cukru, który dał w r. b. o zł 0'4 miljn. więcej niż w r. ub., natomiast została spowodowana zmniejszeniem się dochodu z podatków: od drożdży (o zł 0'3 miljn.) i od olejów mineralnych (o zł 0'6 miljn.).

Dochód z ceł po silnej wyżycie w marcu (do zł 10'2 miljn.) w kwietniu obniżył się znowu do zł 7'8 miljn. — co pozostało w pewnym związku ze skurczeniem się importu w kwietniu (oprócz zmian w rozmiarach i strukturze importu wywołują wpływ wahania wpał W. M. Gdańska oraz przesuwanie części należności celnych dzięki kredytom celnym). Wpływy z ceł w kwietniu r. b. były też — o zł 4'1 miljn. — niższe niż w kwietniu r. ub., ale tu poważną rolę — obok zniżki wpływów z samych ceł — odegrała zniżka wpływów ubocznych (z zł 2'2 miljn. do zł 0'9 miljn.), która nastąpiła dzięki obniżeniu opłat manipulacyjnych przy wprowadzaniu nowej taryfy celnej.

Wpływy z opłat stemplowych, zniżkujące w pierwszych miesiącach bież. roku kalendarzowego, w marcu poprawiły się, osiągając poziom zł 7'9 miljn.; w kwietniu znów nastąpiła zniżka, ale już nie tak znaczna (do zł 7'3 miljn.), przyczem wpływy te okazały się mniej więcej o taką sumę (zł 0'5 miljn.) niższymi niż w kwietniu r. ub.

Dochód z nadzwyczajnego dodatku do danin — w związku ze spadkiem wpływów z samych danin — obniżył się z zł 5'1 miljn. w marcu do zł 4'4 miljn. w kwietniu, przewyższając jednak nieznacznie (o zł 0'1 miljn.) dochód z kwietnia r. ub.

Wpłaty monopolów zwiększają od lutego, w kwietniu zwiększa wyniosła zł 5'3 miljn. i osiągnęły one poziom zł 58'6 miljn. Zwiększenie kwietniową zawdzięczać należy całkowicie wpłacie monopolu zapalczanego w wys. zł 8'5 miljn., której w poprzednich miesiącach (od listopada) wcale nie było (jak w marcu), albo była zupełnie minimalna. Poza to zwiększyły się w kwietniu w stosunku do marca wpłaty: monopolu solnego (z zł 3'4 miljn. do zł 4'5 miljn.) oraz monopolu spirytusowego (z zł 13'2 miljn. do zł 17'5 miljn.). Natomiast mniej wpłaciły w kwietniu niż w marcu monopole: tytoniowy — zł 26'0 miljn. wobec zł 33'6 miljn. i loterii — zł 2'1 miljn. wobec zł 3'1 miljn.

W porównaniu z kwietniem r. ub. wpłaty monopolów w kwietniu r. b. były przeważnie większe: solnego — o zł 0'3 miljn., tytoniowego — o zł 10 miljn., loterii — o pełne zł 2'1 miljn., a zniżkę wpał wykazały tylko monopole: spirytusowy (o zł 30 miljn.) i zapalczany (o zł 0'9 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w kwietniu r. b. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1934/35 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w kwietniu 1933 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1934/35	Kwiecień 1934	Kwiecień 1933
Podatki bezpośrednie	43'8	46'2	43'1
Podatek majątkowy	0'25	0'1	0'2
Danina majątkowa	2'0	1'6	—
Podatki pośrednie	11'8	11'3	12'1
Cło	10'4	7'8	11'9
Opłaty stemplowe	8'5	7'3	7'8
Nadwycz. dodatek do danin	5'1	4'4	4'4
Monopole	53'8	58'6	59'1

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w kwietniu r. b., były wyższe od przeciętnej obliczonej miesięcznej normy budżetowej w zakresie wpał monopolów oraz w zakresie podatków bezpośrednich, w zakresie zaś innych danin były niższe.

KREDYT

BANKI PRYWATNE W I KWARTALE 1934 R. — W roku 1933 nastąpiła wyraźna poprawa płynności rynku pieniężno-kredytowego. Ten proces trwał w dalszym ciągu, a nawet wzmożił nasilenie w I kwartale 1934 r.

Świadczy o tem przedewszystkiem znaczna poprawa wypłacalności, która nie dotyczy jedynie zobowiązań rolniczych.

Świadczy o tem poza to obniżenie rynkowej stopy procentowej i fakt, że przeprowadzenie w drodze zarządzeń władz obniżki stopy procentowej od wkładów nie wpływa na ich odpływ z instytucji kredytowych.

Świadczy o tem, wreszcie, wzrost wkładów w instytucjach kredytowych — mimo postępującej jeszcze likwidacji wkładów dolarowych i mimo pewnego przetrzucania wkładów na rynek lokacyjny. Przyczem — rzecz znamienna — wzrost wkładów nastąpił w I kwartale r. b. również w bankach prywatnych. Poza to świadczy o tem i poważny spadek redyskonta.

Korzystając bowiem z wznastającej przewagi wkładów nad kredytami, które nie uległy rozszerzeniu, banki prywatne intensywnie spłacają kredyty redyskontowe oraz w dalszym ciągu jeszcze kredyty zagraniczne.

Postępujący wzrost rozmiarów produkcji i obrotów nie wywołuje nacisku na rynek kredytowy i nie powstrzymuje dopływu wkładów, gdyż jest finansowany z rezerw kasowych przedsiębiorstw, zwalnających się w związku z obniżaniem się zapasów i poprawą wypłacalności. Stąd brak wyżki kredytów bankowych.

Jeśli chodzi o liczby, zawarte w bilansach łącznych banków akcyjnych (zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu), to podkreślić należy słabą porównywalność danych z 1934 r. z danymi z 1933 r. i trudność wobec tego wykazania ewolucji za okres roczny, ponieważ bilans łączny uwzględnia w r. b. nie — jak w r. ub. — 47 banków akcyjnych i 7 domów bankowych, lecz tylko 43 banki akcyjne, a 8 domów bankowych. Ta zmiana została wywołana wyłączeniem niepracujących normalnie 5 banków akcyjnych i dodaniem Banku Akceptacyjnego oraz 1 większego domu bankowego (Najda, B-cia Winter i Weiss).

Kapitały własne banków prywatnych uległy w I kwartale r. b. niewielkiej tylko wyżycie, mianowicie z zł 280'86 miljn. do zł 280'9 miljn., przyczem kapitały zakładowe obniżyły się (w styczniu) z zł 218'6 miljn. do zł 217'6 miljn., natomiast kapitały zapasowe i wszelkie inne rezerwy, stopniowo wznastając, podniosły się z zł 62'3 miljn. do zł 63'3 miljn. Przed rokiem, t. j. na dz. 31/III 1933 r., kiedy w bilansie łącznym figurowało o 5 banków akcyjnych więcej, ale o 1 dom bankowy mniej, a także nie było jeszcze Banku Akceptacyjnego z jego kapitałem zakładowym zł 3 miljn. — suma kapitałów zakładowych była niższa niż obecnie (zł 216'2 miljn.), kapitałów zaś rezerwowych — wyższa (zł 64'1 miljn.).

Co się tyczy kapitałów obcych banków, to wykazały one w I kwartale r. b. wyraźny wzrost (z zł 814'4 miljn. do zł 832'7 miljn.), który zresztą nastąpił dopiero w marcu — dzięki przedewszystkiem zwiększeniu się w tym miesiącu wkładów (przejściowe zwiększenie nastąpiło już w styczniu) i, po raz pierwszy, zwiększeniu się lokat zagranicznych (choć suma tych lokat w ciągu całego kwartału zmalała).

Liczbowo obraz ruchu kapitałów obcych w bankach prywatnych przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	31/III 1933	31/XII 1933	31/III 1934
	47 banków i 7 dom. bank.		43 banki i 8 dom. bank.
Wkłady	450'6	396'4	389'1 406'7
Rachunki bieżące	170'8	176'1	170'5 166'9
Banki Loro	71'9	59'7	59'5 69'2
Banki Nostro	218'6	196'7	195'3 189'8
Razem:	911'9	828'9	814'4 832'7

Jak widzimy, wzrost kapitałów obcych banków prywatnych w I kwartale zaledwie w części mógł odrobić spadek, jaki nastąpił w okresie 3 kwartałów (II-IV) 1933 r. — tak, że w ciągu roku od końca I kwartału r. ub. dokonał się dość znaczny odpływ kapitałów obcych z banków. Wzrost kapitałów w I kwartale r. b. dotyczy tylko wkładów (o ok. 4½%) i banków Loro (o ok. 16%), natomiast salda kredytowe rachunków bieżących oraz banki Nostro wykazują jeszcze lekki spadek. Podkreślić należy utrzymywanie się sald kredytowych rachunków bieżących (które zmalały tylko przejściowo w lutym) na stałym poziomie w ciągu roku, a nawet — uwzględniając zmiany w strukturze bilansu łącznego — lekki ich wzrost w ciągu roku, co

wiąże się z odbudową kapitałów obrotowych przedsiębiorstw i narastaniem ich rezerw gotówkowych, mających charakter dyspozycji kapitałowej krótkoterminowej, a także może poniekąd świadczy o pewnym już narastaniu zysków, a w każdym razie o powstrzymaniu ich procesu spadkowego. W zakresie rachunków z bankami podkreślić należy bardzo niewielki już spadek w I kwartale r. b. kredytów zagranicznych — z 178·2 miljn. do 172·3 miljn., choć w okresie rocznym wykazują one jeszcze poważną zniżkę (w dn. 31/III 1933 r. 172·3 miljn.).

Powyższe uwagi co do ruchu lokat na rachunkach bieżących znajdują swe odbicie i uzupełnienie w ruchu poszczególnych rodzajów wkładów właściwych, jak to ilustruje liczbowo następujące zestawienie (w miljn. 1933 r.):

	31/III 1933 47 banków i 7 dom. bank.	31/XII 1933 43 banki i 8 dom. bank.	31/III 1934
Wkładki:			
terminowe	228·1	186·8	182·9
à vista	138·4	137·2	139·1
na książeczki wkładkowe i asygnaty kasowe	84·1	72·3	69·4
			76·6

Jak widzimy, wzrost w ciągu roku i wzrost w I kwartale r. b. wykazują wkłady natychmiast płatne, odpowiadające swym charakterem lokatom w rachunkach bieżących, i z tych samych co wyżej wyliczone przyczyn wzrastające. Natomiast wkłady o charakterze kapitalizacyjnym, dyspozycji dłuższejterminowej — wykazują w ciągu 1933 r. poważny spadek, i dopiero zwiększają w I kwartale r. b. (najsilniej w styczniu). Wzrost wkładów oszczędnościowych w I kwartale r. b. w dużej części pokrył ich ubytek w II-IV kwartałach r. ub.

Operacje czynne banków prywatnych — jak już wskazywaaliśmy na wstępie — mimo pewnego wzrostu obrotów gospodarczych i mimo zwiększenia się kapitałów banków, nie uległy w I kwartale r. b. zmianie. Kredyty bankowe krótkoterminowe, a więc bez długoterminowych pożyczek hipotecznych, które zwiększyły się w I kwartale r. b. z 125·0 miljn. do 147·2 miljn. — wykazały w I kwartale r. b. zwyżkę minimalną — z 864·6 miljn. do 866·7 miljn., a licząc łącznie z saldami (debetowemi) banków Loro i Nostro — nieco więcej, bo z 957·8 miljn. do 968·5 miljn.

Poszczególne pozycje kredytów bankowych wykazały w ostatnim okresie rocznym następujące zmiany (w miljn. 1933 r.):

	31/III 1933 47 banków i 7 dom. bank.	31/XII 1933 43 banki i 8 dom. bank.	31/III 1934
Weksle zdyskontowane .	395·3	366·6	362·0
Rachunki bieżące (saldadebetowe)	502·7	448·4	438·6
w tem:			
1) zabezpieczone	362·4	318·9	311·1
2) niezabezpieczone . .	140·3	129·5	127·5
Pożyczki terminowe . . .	64·1	64·0	64·0
			64·5

Jak widzimy, w okresie rocznym — od końca I kwartału 1933 r. do końca I kwartału r. b. — nastąpił jeszcze dość poważny spadek kredytów, ześrodkowany w II i III kwartałach 1933 r. W ciągu tego okresu rocznego pożyczki terminowe pozostawały prawie bez zmiany, najsilniej zaś spadło zadłużenie w kredycie otwartym.

W I kwartale r. b. wszystkie rodzaje kredytów wykazały minimalną zwyżkę, lecz w zakresie rachunków bieżących zwyżkował tylko, i to nieco poważniej, kredyt niezabezpieczony, kredyt zaś zabezpieczony (papierami wartościowymi, hipoteką, weksłami, towarami, listami przewozowymi) wykazał spadek o jakieś 2%.

Pozatem podkreślić należy, że w I kwartale wzrosły nieco (z 66·5 miljn. do 68·7 miljn.) salda (debetowe) rachunków banków Nostro, należące do pogołowia płatniczego banków. Wzrost ten dotyczył jedynie banków krajowych, gdyż kredyty, udzielone bankom zagranicznym, wykazały lekki spadek, który stanowił dalszy ciąg poważnego spadku, jaki miał miejsce w 1933 r. Zadłużenie banków na rachunkach Loro zwiększyło się w r. b. o 6·5 miljn., i to wyłącznie na rachunkach banków zagranicznych.

W I kwartale r. b. znacznie wzrosła się akcja konwersyjna banków, dokonywana przy pomocy Banku Akceptacyjnego, o czem świadczy wzrost należności z tytułu wkładów konwersyjnych z 1·5 miljn. do 9·1 miljn.; jednocześnie zdyskontowano akceptów Banku Akceptacyjnego na sumę 8·4 miljn. (ogólna suma dyskonta 18·4 miljn.).

Redyskonto weksli kurczyło się w 1933 r. w dość szybkim tempie. Proces ten wzmożł się jeszcze w I kwartale r. b. Pozostawał on w związku z dopływem kapitałów obcych do banków i nierozszerzaniem działalności kredytowej. Kapitały obce banków były niższe od kredytów (krótkoterminowych) na początku roku o 50·2 miljn., w końcu I kwartału nadwyżka ta wynosiła zaledwie 34·0 miljn. Banki więc przede wszystkim kurczyły redyskonto, które zmniejszyło się z 178·9 miljn. do 160·0 miljn.

Konsekwencją powyższego nadmiaru podaży kapitałowej był też do pewnego stopnia wzrost portfeli papierów wartościowych banków (z 56·9 miljn. do 59·1 miljn. — wobec 47·1 miljn. w końcu I kwartału 1933 r.) Wzrost ten dotyczy wyłącznie pozycji biletów skarbowych i papierów państwowych, która w dn. 31/III r. b. osiągnęła kwotę 20·0 miljn., gdy przed rokiem stanowiła 8·7 miljn.

Poprawa wypłacalności wyraziła się w I kwartale r. b. zniżką sumy weksli protestowanych, która do połowy 1933 r. wzrastała. Zniżka w I kwartale r. b. wyniosła 1·1 miljn.

Płynność banków, która na ultimo roku była szczególnie wzmocniona, w I kwartale r. b. obniżyła się minimalnie — mimo że zobowiązania wzrosły — a to dzięki głównie spadkowi redyskonta i zwiększeniu się sald banków Nostro.

Płynne aktywa banków, a więc kasa i sumy do dyspozycji, waluty, portfel wekslowy netto oraz banki Nostro, z drugiej zaś strony — zobowiązania banków oraz ich wzajemny stosunek ilustruje następujące zestawienie:

	31/III 1933 47 banków i 7 dom. bank.	31/XII 1933 43 banki i 8 dom. bank.	31/III 1934
Płynne aktywa — miljn. 1933	340·8	319·6	319·5
Zobowiązania — miljn. 1933	912·0	828·9	814·4
Stopień płynności — % . . .	37·4	38·5	39·2
			38·7

Co się tyczy pogołowia kasowego, to w I kwartale r. b. wykazało ono również (i to silniejszy) spadek, choć poprawiło się w okresie rocznym. Mianowicie, stosunek kasy, walut oraz banków Nostro do zobowiązań wynosił na początku roku 16·8%, a w końcu I kwartału r. b. tylko 14·4% (przed rokiem 14·2%).

Koszty handlowe banków, które stale postępowały za kurczeniem się działalności banków, wykazały również w I kwartale r. b. spadek. Gdy dla 47 banków i 7 domów bankowych wynosiły one w I kwartale 1933 r. 15·8 miljn., to dla 43 banków i 8 domów bankowych w I kwartale r. b. — tylko 11·8 miljn.

Dochoody banków z procentów i prowizyj, które spadały szybciej niż koszty, w I kwartale r. b. wykazują nieco słabszy spadek, wyniosły bowiem w r. b. 12·9 miljn., gdy w r. ub. w I kwartale 16·6 miljn. Przewyżka więc dochodów nad wydatkami była w r. b. nieco większa niż w r. ub., co pozwala przypuszczać o pewnej poprawie w zakresie rentowności banków.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 14 do 19 maja 1934 r.

Okres sprawozdawczy na rynku dewiz minął przy tendencji niejednolitej i dość dużym zapotrzebowaniu. Poza belgami i guldenami gdańskimi, których kursy zostały utrzymane na poziomie ostatnich notowań z tygodnia ubiegłego — następujące dewizy zamknęły saldo tygodniowe zyskiem: marki niemieckie 0·25, korony czechosłowackie 0·02 i floreny holenderskie 0·25 — wszystko w 1 na 100 jednostek walutowych. Podkreślić należy, że osiągnięcie przez dewizę szwajcarską kursu 100 fr. = 172·30 (zysk w stosunku do ostatnich notowań 0·60) jest równoznaczne z przekroczeniem parytetu złota o 0·30. Do grupy dewiz, które stosunkowo dużo straciły, należą: funty szterlingi (172·05 na £ 1), korony szwedzkie i duńskie (172·03 i 172·02 na 100 kor.). Dolary Stanów Zjedn. straciły niewiele, bo 172·01 na \$ 1, podobną zniżkę — ale na 100 fr. — odnotowano dla franków francuskich.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po 172·26½ za \$ 1 (wobec 172·526 za \$ 1 w tygodniu ubiegłym).

Należy zaznaczyć, że Rada Giełdowa na zebraniu w dn. 12 b. m. uchwaliła następujące minima obrotów, kwalifikujące do urzędo-

wych notowań: dla dewiz zagranicznych — zł 5 tys. wartości kursowej, dla wpłaty zaś telegraficznej na New York — \$ 5 tys., dla papierów procentowych — zł 2 400 wartości kursowej, albo też zł 5 tys. wartości nominalnej.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Ostatni kurs w tygodn. w zł
Dolary St. Zjedn.	§ 1	5·28 $\frac{3}{4}$	5·27 $\frac{1}{2}$	5·27 $\frac{1}{2}$
" " " telegr.	§ 1	5·29 $\frac{3}{8}$	5·28	5·28
Funty szterlingi	£ 1	27·04 $\frac{1}{2}$	26·98	26·98
Franki francuskie	100 fr.	34·94 $\frac{1}{2}$	34·94	34·94
Franki szwajcarskie	100 fr.	172·30	171·85	172·30
Belgi	100 blg.	123·72	123·67	123·70
Marki niemieckie	100 RM	209·35	209·25	209·25
Korony czeskosłowackie	100 kor.	22·05	22·04	22·05
Liry włoskie	100 lir.	45·05	45·04	45·04
Floreny holenderskie	100 fl.	358·95	358·75	358·95
Guldeny gdańskie	100 guld.	172·65	172·63	172·65
Korony szwedzkie	100 kor.	139·40	139·15	139·15
Korony duńskie	100 kor.	120·80	120·60	120·60
Korony norweskie	100 kor.	135·85	135·60	135·60

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych interesowano się głównie 7% Pożyczką Stabilizacyjną, która też pod względem wielkości obrotów zatrzymała dla siebie pierwsze miejsce. Na skutek zbyt dużej przewagi podaży tego papieru nad popytem — w chęci zrealizowania osiągniętego w tygodniu ubiegłym zysku kursowego — nastąpiła w okresie sprawozdawczym niżka notowań, dająca w rezultacie stratę ok. 3% nominalu. Względnie dużym zainteresowaniem cieszyła się również 5% Poż. Konwersyjna, która okres sprawozdawczy zamknęła minimalnym zyskiem. Pozostałe pożyczki obniżyły się: 3% Poż. Budowlana o zł 0·40, 4% Poż. Dolarowa o zł 0·65, 4% Poż. Inwestycyjna w sztukach o zł 0·65 i w serjach o zł 0·50, 5% Poż. Kolejowa o 1% nom. i 6% Poż. Dolarowa o 1·5% nom.

W dziale papierów lokacyjnych prywatnych kursy wszystkich — z wyjątkiem 4% L. Z. T-wa Kred. Ziemskiego, które zwykowały o 1·25% nom. — papierów załamały się, dając w rezultacie przeciętną niżkę kursów o 1÷2·50% nom. Dotyczy to zarówno listów zastawnych ziemskich, jak i obligacji miasta Warszawy. W grupie listów zastawnych miast prowincjonalnych zawierano minimalne transakcje — również po kursach obniżonych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodn.
Papiery państwowe				
" zł za 1 szt.				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	45·00	44·65	44·85
4% " Dolarowa	\$ ¹⁾	53·50	52·75	53·25
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	112·60	112·50	112·50
4% " " serje	zł w zł. 100	118·25	118·25	118·25
w % nominalu				
5% " Konwersyjna	zł	66·00	65·00	65·25
5% " Konwers. Kol.	zł	58·50	58·00	58·00
6% " Dolarowa	\$	76·50	76·00	76·25
7% " Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	67·88	65·13	66·25
		-66·00 ⁴⁾	-65·25 ⁴⁾	-66·75
				-66·50
Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% " " " " "	zł w zł. 1927	94·00	94·00	94·00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% " " " " "	zł w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83·25	83·25	83·25
8% " " " " "	zł w zł. 1924	94·00	94·00	94·00
8% " Bud. " " "	zł w zł. 1927	93·00	93·00	93·00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ¹⁾	£	74·50	73·25	73·25
4% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	43·00	42·50	42·50
4 $\frac{1}{2}$ % " " " " "	zł	50·25	49·50	49·50
7% " " " " "	\$ w zł.	34·00	33·50	33·50
4 $\frac{1}{2}$ % " " " " m. Warszawy	zł	60·00	60·00	60·00
5% " " " " " z 1933 r.	zł	57·25	55·25	56·00
5% " " " " m. Częstochowy	zł	46·75	46·75	46·75
5% " " " " " z 1933 r.	zł	50·50	49·75	49·75
5% " " " " " Łodzi 1933 r.	zł	45·50	45·50	44·50
5% " " " " " Piotrkowa 1933 r.	zł	39·00	39·00	39·00
5% " " " " " Radomia 1933 r.	zł	37·50	36·83	36·88
5% " " " " " Siedlec 1933 r.	zł	37·50	36·83	36·88
Obligacje miast				
VIII 5 $\frac{1}{2}$ % Poż. Konw. m. Warszawy	zł	49·00	49·00	49·00
VI 6% Poż. Konw. m. Warszawy	zł	52·63	52·00	52·50
VIII i IX 6% Poż. Konw. m. Warsz. 1926 r.	zł	52·00	50·75	50·75

ZŁOTY ZAGRANICA

1934	New York ³⁾	London ⁴⁾	Parыз ³⁾	
14/ V	18·95	27·06	—	
15/ "	18·97	27·00	286·25	
16/ "	—	"	"	
17/ "	19·00	"	"	
18/ "	18·99	26·93	286·00	
19/ "	—	26·96	—	
1934	Zurych ³⁾	Berlin ³⁾	Praga ³⁾	
14/ V	58·32 $\frac{1}{2}$	47·23 ÷ 47·33	—	
15/ "	58·30	"	454·50	
16/ "	58·15	"	454·12 $\frac{1}{2}$	
17/ "	—	"	—	
18/ "	58·12 $\frac{1}{2}$	47·25 ÷ 47·35	454·00	
19/ "	58·10	—	—	
1934	Kopenhaga ³⁾	Sztokholm ³⁾	Oslo ³⁾	Gdańsk ³⁾
14/ V	—	—	—	57·89 ÷ 58·00
15/ "	83·70	—	—	—
16/ "	"	—	—	57·87 ÷ 57·99
17/ "	"	—	—	57·89 ÷ 58·05
18/ "	"	—	—	57·88 ÷ 58·00
19/ "	83·65	—	74·75	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

	30 IV ÷ 5/V	7 ÷ 12/V	14 ÷ 19/V
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New York			
6% dolarowa 1920	77 $\frac{1}{2}$ —75—77 (16 000)	78 $\frac{1}{2}$ —76 $\frac{1}{8}$ —78 $\frac{1}{2}$ (19 000)	79—76—76 (11 000)
8% Dillon. 1925	87—85—85 $\frac{1}{2}$ (108 000)	90—85 $\frac{1}{2}$ —88 $\frac{1}{2}$ (35 000)	88 $\frac{1}{2}$ —86 $\frac{1}{4}$ —86 $\frac{1}{2}$ (85 000)
7% stabilizac. 1927	1107 $\frac{1}{2}$ —103 $\frac{1}{2}$ —107 (164 000)	118—108—117 $\frac{1}{2}$ (318 000)	118 $\frac{1}{8}$ —108 $\frac{1}{4}$ —110 $\frac{1}{4}$ (207 000)
7% Warszawy 1928	66—64 $\frac{1}{2}$ —65 $\frac{1}{8}$ (40 000)	68—65 $\frac{1}{4}$ —67 (18 000)	67 $\frac{1}{2}$ —65—66 (58 000)
7% śląska 1928	66 $\frac{7}{8}$ —66 $\frac{5}{8}$ —66 $\frac{3}{8}$ (10 000)	71—67 $\frac{1}{4}$ —71 (35 000)	51—45—51 (15 000)

¹⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

²⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

³⁾ Za zł 100.

⁴⁾ Za £ 1.

⁵⁾ Kursy — w % -ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

¹⁾ § 5 = zł 44·57.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ § 1 = 5·183 fr. szwajc. = Hfl. 2·488.

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

London 7% stabilizac. 1927	90'64—90'64 — 90'64	90'51—90'51 — 90'51	92'35—91'85 — 92'35	Paryz 7% stabilizac. 1927	70'52—69'97	72'71—69'41	68'60—67'94
Zurych 7% stabilizac. 1927	67'00—65'50—65'50	—	—	Mediolan 7% włoska 1924	101'50—97'90 — 98'81 (725)	99'10—98'80 — 99'10 (275)	99'20—99'05 — 99'10 (475)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

HITLERYZM A POLITYKA STANU ŚREDNIEGO

Jak każdy ruch społeczno-polityczny w obecnym okresie głębokiego sceptycyzmu filozoficznego ma hitleryzm swoją fasadę zewnętrzną, którą oficjalnie obnosi i nią się reklamuje, oraz swe życie wewnętrzne, w którym jest zawarta jego treść istotna. Zewnętrzna fasada wyraża się chociażby w nazwie partji nacjonalistyczno-socjalistycznej. Ponieważ nacjonalizm i socjalizm, w dotychczasowym rozumieniu tych terminów, są przeciwieństwami — zarówno w celach, do których zmierzają, jak środkach, które dla osiągnięcia swych celów zalecają, więc stąd rodzi się już domniemanie, że albo socjalizm, albo nacjonalizm, albo jednocześnie oba te terminy — w języku hitlerowców nie mają mieć tego samego znaczenia, jakie im wszędzie na całym świecie dotąd nadawano. Wczytując się w głosy hitlerowskiej prasy i odezwy przywódców tego ruchu, można skonstatować, że raczej to ostatnie przypuszczenie jest słuszne. Ani socjalizm ani nacjonalizm nie mają już mieć tego samego znaczenia co dawniej, lecz w ideologii hitleryzmu uległy całkowitemu przeobrażeniu.

O przeobrażeniu nacjonalizmu pisać tu nie będziemy, ponieważ interesuje nas tutaj wyłącznie nie polityczne, lecz społeczno-ekonomiczne oblicze hitleryzmu. Ażeby zrozumieć przeobrażenie, jakiemu uległo określenie „socjalizmu”, należy zdać sobie sprawę, że hitleryzm jest ruchem stanu średniego.

Jeżeli o tem pamiętać będziemy, to będziemy mogli odróżnić jego zewnętrzną reklamową fasadę, zbudowaną z różnych „mitów”, od jego konkretnych dążeń reformatorskich, stanowiących jego treść istotną. Kierunek tych dążeń wyznaczają uczucia i interesy stanu średniego.

Stan średni zawsze wyodrębniał się w Niemczech bardziej niż gdzieindziej. Przed wojną istniał zawsze t. zw. ruch stanu średniego (Mittelstandsbewegung) i specjalna polityka, podtrzymująca stan średni w jego walce z wielkim przemysłem i handlem (t. zw. Mittelstandspolitik). Koła rządzące w Niemczech cesarskich uważały zawsze stan średni za pepiniere uczuć patriotycznych i czynnik równowagi społecznej i sądziły, że należy ten element społeczny, podtrzymujący państwo (Staatsserhaltendes Element), popierać — nawet wtedy, kiedy to ze względów czysto gospodarczych mogło się wydawać błędem. To też istniało przed wojną w Niemczech całe ustawodawstwo wyjątkowe, hamujące rozwój spółdzielni spożywczych i wielkich domów towarowych, których konkurencja zagrażała egzystencji drobnego kupiectwa. Spółdzielniom pozwolono sprzedawać tylko w niektóre dni w tygodniu wyłącznie własnym członkom, a na wielkie domy towarowe, których rozwój w Niemczech przybierał olbrzymie rozmiary, nałożono wyłącznie je obciążający podatek obrotowy. Po wojnie ten kierunek polityki ochrony stanu średniego uległ zahamowaniu. W liberalno-demokratyczno-socjalistycznej Republice przeciwdziałanie niepożądanego konkurencji wielkich przedsiębiorstw zapomocą ustawodawstwa wyjątkowego stało się niemożliwością. Ironią historii była zamiana w 1914 r. podatku obrotowego, wyłącznie obciążającego wielkie domy towarowe, na powszechny podatek od obrotu.

Z chwilą zwycięstwa hitleryzmu ten stan rzeczy uległ radykalnej zmianie. Wewnętrzno-gospodarcza polityka hitleryzmu

stała się w dużym stopniu polityką stanu średniego, to znaczy tej warstwy ludzi, „którzy pod względem wydajności wysiłków, wykształcenia, albo posiadania, albo towarzyskiego i społecznego stanowiska oraz przez zakrój całego sposobu życia wyrastają ponad masy roboczego proletariatu, nie są jednak oni w dochód ani w kapitał tak uposażeni, aby mogli być zaliczeni do warstw wyższych, posiadających”¹⁾.

Położenie społeczne tej warstwy określa wyraźnie kierunek jej polityki. Jest ona zarówno antysocjalistyczna, jak antykapitalistyczna. Stoi mocno na gruncie indywidualistycznych form produkcji, ale jest tem bardziej nieprzejednane wroga takim objawom jej zwyrodnienia, jak: anonimowy przemysł i wielokapitalistyczna spekulacja. Odrzuca zdecydowanie kolektywizację środków produkcji, ale dąży do tego, ażeby zysk, który nie powstał dzięki inicjatywie indywidualnej, przypadł społeczności. Jest przeciwnikiem markowskiej teorii walki klas, bo znajdując się w ich środku jest naturalnym elementem ich równowagi.

Jest antysemitka, albowiem zniechęcony przez nią wielki kapitał, a w szczególności handel wielkich domów towarowych, jest w Niemczech przeważnie w rękach żydowskich.

Przyjrzyjmy się zastosowanym dotąd środkom tej polityki popierania stanu średniego.

Ochrona detalicznego handlu i rzemiosła przed konkurencją wielkich domów towarowych jest jednym z ważniejszych punktów programu hitlerowskiego. Rozwój domów towarowych w latach ostatnich był olbrzymi. Pomiedzy 1925 r. a 1931 r. przypadający na nie udział w całym handlu detalicznym wzrósł z 38% do 51%. Jak widzimy, udział nawet po tym stosunkowo dużym wzroście w ostatnich latach nie jest tak wielki w stosunku do całokształtu handlu detalicznego. Jego wzrost jednak jest stałym niebezpieczeństwem dla stanu średniego, który czuje się zagrożony perspektywami dalszego wzrostu wielkich przedsiębiorstw handlu detalicznego. Wielkie magazyny zawdzięczają swój rozwój koncentracji wysiłków i wielkim możliwościom finansowym, których pozbawiony jest drobny handel detaliczny. Obejmują one wszystkie dziedziny handlu detalicznego, a częściowo także rzemiosła. Kupić w nich można wszystko, przyczem stosują one szeroko różne systemy oddziaływania na psychologię klienta, co właśnie uważane jest przez stan średni za jedną z form nieuczciwej konkurencji, przeciwko której używana jest pomoc prawa.

Poza typem tych wielkich magazynów istnieją także t. zw. „magazyny towarów o jednej cenie”. Znajdują się w nich artykuły różnego rodzaju, oferowane do sprzedaży po jednej lub kilku stałych cenach. Rozwój ich datuje się dopiero od niedawna, bo od 1925 r. W 1931 r. 3 wielkie towarzystwa, finansujące te magazyny, posiadały ich 250. Ich udział w sumie globalnej całego handlu detalicznego wynosi dotąd tylko 1·1%. Mimo to nienawiść drobnych sprzedawców do tego typu magazynów jest

¹⁾ Warnicke: „Kapitalismus u. Mittelstandspolitik”.

nader żywa, bo szeroka publiczność wyobraża sobie, że ich rzeczywiste znaczenie w ogólnym obrocie jest znacznie większe. Ich największym atutem jest wielka taniość sprzedawanych artykułów, która specjalnie w obecnych czasach kryzysowych posiada niezwykłą siłę atrakcyjną.

Zorganizowane związki drobnych sprzedawców detalicznych domagają się od Rządu zamknięcia wielkich domów towarowych i magazynów „o jednej cenie”, a w każdym razie żądają zakazu otwierania nowych przedsiębiorstw, powiększania istniejących i szerszego ograniczenia tych ostatnich w kierunku uniemożliwienia im uprawiania metod „nieuczciwej konkurencji”, a więc zakazu sprzedaży produktów żywnościowych, posiadania restauracji, wyszynku napojów i t. p. Rzemieślnicy żądają zamknięcia działów konfekcji i reparacji. Wsuwane są także żądania zakazu dawania premii, dokonywania wyprzedaży po cenach niższych, ograniczenia czasu trwania sprzedaży sezonowych lub inwentarzowych oraz przedświątecznych, skasowania rabatów, udzielanych przez producentów wielkim magazynom. Poza to wielkie magazyny powinny być, zdaniem związków drobnych sprzedawców, obciążone wyjątkowymi podatkami, któreby im uniemożliwiły albo przynajmniej poważnie utrudniły konkurencję z drobnym handlem detalicznym.

Już rządy, poprzedzające Rząd Hitlera, pod naciskiem wciąż rosnącego ruchu hitlerowskiego czuły się zmuszone do wejścia na drogę polityki ochrony stanu średniego. Dekretem z dn. 9/III 1932 r. ograniczono prawo oferowania premii przy sprzedaży detalicznej. Premja mogła mieć tylko wartość minimalną, stanowić akcesorium sprzedanego obiektu lub informację handlową. Dekret ten zabraniał również otwierać magazyny „o jednej cenie” w miastach, liczących mniej niż 100 tys. mieszkańców. Dekretem z dn. 23/XII 1932 r. rozciągnięto ten zakaz na wszystkie miasta w Niemczech do dn. 1/IV 1934 r.

Hitler, po dojściu do władzy, poszedł jeszcze dalej w tym kierunku. Ustawą z dn. 12/III 1934 r. o ochronie handlu detalicznego przedłożono zakaz otwierania magazynów sprzedaży artykułów „o jednej cenie” we wszystkich miastach niemieckich na czas nieograniczony oraz wprowadzono zakaz otwierania nowych magazynów wszelkiego rodzaju aż do odwołania, ażeby zapobiec usadowieniu się Żydów, wypędzanych z wolnych zawodów, w handlu detalicznym.

Postanowieniem art. 7 ustawy z dn. 12/V 1933 r. zabroniono tworzyć zakłady rzemieślnicze przy wielkich magazynach i magazynach „o jednej cenie”, t. j. zakłady, które nie pracują wyłącznie na rachunek głównego przedsiębiorstwa, przy którym zostały otworzone, lecz na zamówienie osób trzecich. Rząd został także upoważniony do zamknięcia takich już istniejących zakładów.

Pozatem rządy poszczególnych państw niemieckich zostały upoważnione do cofnięcia udzielonych pozwoleń na otwieranie wszelkiego rodzaju jadalni z zastrzeżeniem „jeżeli cofnięcie pozwolenia nie naraża egzystencji przedsiębiorstwa”. Na skutek tego postanowienia zamknięto w Bawarii jadalnię w wielkich magazynach.

Rządy poszczególnych państw zostały wreszcie upoważnione do zwiększenia podatków, obciążających wielkie magazyny, do podwójnej wysokości.

Na tych zarządzeniach ograniczyła się działalność rządów hitlerowskich w kierunku zahamowania rozwoju wielkich magazynów w interesie podtrzymania stanu średniego. Rząd z trudnością będzie mógł po tej linii posuwać się dalej, a nawet, kto wie, czy okoliczności nie zmuszą go do pewnego cofnięcia się z obanej drogi.

Wielkie magazyny znalazły się w bardzo ciężkim położeniu — zarówno z powodu zastosowanych przeciwko nim wy-

jątkowych zarządzeń, jak z przyczyny bojkotu rozagitowanej publiczności. Otóż, upadek tych wielkich przedsiębiorstw powiększyłby tylko liczbę bezrobotnych przez wydalenie pracującego w nich licznego personelu, zaszkodziłby drobnemu handlowi detalicznemu przez rzucenie na rynek po cenach niższych likwidowanych w przyspieszonym tempie towarów, wreszcie wprowadziłby perturbacje w stosunki kredytowe, grożąc kapitałom, zaangażowanym w wielkich przedsiębiorstwach handlu detalicznego.

Z tych samych względów zahamowana została akcja przeciwko wielkim spółdzielniom spożywczym, o której powiedzieć można nawet, że dotąd prawie z miejsca nie ruszyła. Hitlerizm postawił na czele swoich ludzi, ale wzbrania się dotąd zadość uczynić życzeniom drobnych sprzedawców, a to zapewne z tego względu, że nowoczesny stan średni w stosunku do spółdzielni ukazuje swoje podwójne oblicze: z warstwy drobnych przedsiębiorców, którą był w ub. wieku, stał się on także warstwą drobnych funkcjonariuszy, zainteresowanych w utrzymaniu spółdzielni spożywczych. W każdym razie reforma spółdzielni jest na porządku dziennym. Jest prawdopodobne, że pójdzie ona po linii kompromisowej, uwzględniającej interesy zarówno drobnych sprzedawców, jak drobnych spożywców. Tysiąc dwieście kooperatyw, istniejących obecnie w Niemczech, ma być złączone w jedną wielką organizację spółdzielczą. Dotychczasowi członkowie zachowują swoje udziały, ale magazyny sprzedaży zostaną podjęte drobnym sprzedawcom, którzy będą obowiązani kupować w centrali i będą pozostawać pod jej kontrolą.

Znacznie jeszcze mniejsze rozmiary mogła przybrać akcja hitlerowska przeciwko wielkiemu kapitałowi, chociaż w tym punkcie programu hitlerizmu zadowolali nie tylko dążenia stanu średniego, lecz także proletariatu. Zdaje się, że zrezygnował on z zapowiadanego upaństwowienia trustów. Fuzja towarzystwa Gelsenkirchen, którego większość akcji była w rękach Państwa od 1932 r., z innymi towarzystwami, jak np. Vereinigte Stahlwerke, pozbawi nawet Państwo tej przewagi, którą dotychczas w tej dziedzinie posiadało. Dwie ustawy z dn. 15 lipca 1933 r. — jedna o przymusowym tworzeniu karteli, a druga — o zmianie przepisów, dotyczących karteli — świadczą, że hitlerizm pragnie w całości stanąć na gruncie inicjatywy prywatnej i dąży tylko do zachowania w rękach Państwa ogólnej kontroli nad wielkokapitalistyczną gospodarką.

Dobre przysłowie niemieckie powiada: „Es wird nicht so heiss gegessen, wie es gekocht wird”. To też nie może być mowy o tem, ażeby hitlerizm usiłował zrealizować wszystkie aspiracje stanu średniego, które — jak dążenia każdego innego stanu lub klasy — mają charakter jednostronny.

Mniej więcej do lipca 1933 r. przeżył hitlerizm ten początkowy okres rządu, który w każdym nowym reżymie cechowany jest przez dążenie z jednej strony do umocnienia się na pozycjach, a z drugiej do zaspokojenia żądań swoich zwolenników.

Stan średni znalazł zadowolenie swoich pożądań przez ograniczenie konkurencji wielkich magazynów, reformę spółdzielni spożywczych, a najbardziej bezpośrednio jego apetyty zaspokojone zostały przez akcję antysemitką, na której on przede wszystkim skorzystał. Wypędzenie Żydów z urzędów publicznych, znaczne pomniejszenie ich liczby w zawodach wolnych, zupełna ich eliminacja z prasy — opróżniła wiele miejsc, które przez przedstawicieli stanu średniego mogły być zajęte.

Wolno więc stwierdzić, że polityka hitlerizmu jest w dużej mierze polityką stanu średniego. Wyraziło się to także w jego polityce agrarnej, faworyzującej — włościanstwo, ale ta dziedzina wymaga specjalnego traktowania.

Al. Ch.

„TRÓJPOROZUMIENIE” GOSPODARCZE W RZYMIE

Pisząc o protokółach, jakie szefowie rządów Austrii, Węgier i Włoch podpisali w Rzymie w dn. 18 marca r. b., przedstawiłmy¹⁾ dokładnie ich treść — tak, iż nie mamy potrzeby do nich wracać. To też wystarczy nam tylko na tem miejscu przypomnienie, iż w art. 1 trójstronnego protokołu gospodarczego z dn. 18/III r. b. zawarte było „pactum de contrahendo” nowych dwustronnych umów pomiędzy uczestnikami protokołu i że dla zawarcia tych umów ustalono termin prekluzyjny dn. 15/V r. b. W art. 2 zapowiedziano wspólną akcję 3 rządów z celem usunięcia trudności Węgier w dziedzinie niskich cen pszenicy — również w terminie prekluzyjnym do połowy maja. Wreszcie w dwustronnym protokóle włosko-austriackim zapowiedziano — ciągle przy zachowaniu terminu prekluzyjnego — zawarcie układu preferencyjnego włosko-austriackiego na korzyść Austrii, a to opierając się na zaleceniach konferencji w Stresa (wrzesień 1932 r.) i memorjale włoskim z września 1933 r. (punkt c art. 11).

Dziś, kiedy nie mamy jeszcze zupełnie ścisłych danych o zawartych ostatnio w Rzymie układach, powiedzieć przynajmniej możemy, że z postanowień marcowych protokółów dotrzymany został... termin. Istotnie dn. 14 maja podpisali odpowiednie układy: Premier Mussolini w imieniu Włoch, Dr. Rintelen i Dr. Schüller w imieniu Austrii oraz bar. Villany i Sekretarz Stanu Winkler w imieniu Węgier. Układy te są następujące:

1. — Układ włosko-austriacki zawarty jest, jak powiedziano, na podstawie preferencyj celnych, udzielonych przez Włochy Austrii, wzamian za co jednak Austrija udziela Włochom tylko zniżek celnych, wchodzących pod działanie klauzuli największego uprzywilejowania. Tekst układu tego, oczywiście nie jest jeszcze znany, ale z szeregu wiadomości można sobie o nim wyrobić już pewne pojęcie. Główny negocjator austriacki, Dr. Schüller, stwierdził, mianowicie, w wywiadzie prasowym, iż „dla pewnych towarów Włochy udzieliły ceł preferencyjnych, dotyczących się przeszło 100 artykułów, a m. in. narzędzi, produktów chemicznych, futer, odzieży ze skóry, kwiatów sztucznych i t. d. Te cła preferencyjne wahają się pomiędzy 10% i 50% autonomicznych ceł włoskich i wynoszą w większości wypadków zniżki 20 ÷ 30%. Preferencje udzielone są w stosunku do kontyngentów, obliczanych z jednej strony w stosunku do potrzeb austriackiego wywozu, z drugiej — w stosunku do ostatnich statystyk przywozowych włoskich”.

„Kontyngenty — powiada P. Schüller — wystarczą normalnie dla potrzeb austriackich, zwłaszcza dla ważnych artykułów, nie szkodząc jednocześnie zupełnie interesom trzecich państw, gdyż reprezentują one naogół zaledwie 5 ÷ 10% włoskiego przywozu w zakresie tych artykułów. Pewna liczba produktów austriackich, co do których nie istniało żadne niebezpieczeństwo obcej konkurencji, nie została wogóle poddana kontyngentom (jak: wody mineralne, ostrza do noży, strzelby dla myśliwych i t. d.)...”

Wyjaśnienia te dają odpowiedź nietylko na samą treść zawartego układu, ale i na sposób, w jaki oba rządy spodziewają się przeprowadzić zgodę państw trzecich na klauzule preferencyjne, w nim zawarte. Opierając się, mianowicie, na niezwykle kruchej podstawie prawnej, jaką są zalecenia konferencji w Stresa, Rząd włoski sądzi zapewne, iż, udzielając Austrii pewnych ograniczonych preferencyj celnych, niezbyt szkodzących wywozowi przemysłowemu innych krajów do Włoch, nie narazi się na oprotestowanie tych preferencyj przez kraje, posiadające z Włochami układy, oparte o KNU. Na milczącej zgodzie państw trzecich buduje się zatem dojście do skutku całego układu. Albowiem wątpliwe jest, czy Włochy w interesie

układu tego zdecydowałyby się na wypowiedzenie wszystkich posiadanych przez nie traktatów, zawierających KNU.

O ile z oświadczeń P. Schüllera można cośniecoś wywnioskować o ustępstwach włoskich, zawartych we wspomnianym układzie, to niewiadomo jeszcze, jakie są w nim ustępstwa austriackie. Pewne wskazówki jednak dają do zrozumienia, iż Włochy szczególnie silnie zagwarantowały dla siebie ustępstwa w dziedzinie specjalności rolniczych, o ile tylko nie kłóciło się to z interesami wywozowemi Węgier do Austrii. Tak np. trudności były w dziedzinie wina, wczesnych ziemniaków i jarzyn, natomiast łatwiej poszło porozumienie w dziedzinie ryżu, owoców południowych, ryb morskich, niektórych konserw i t. d.

Ponadto jednak okazuje się, iż ostatnio zawarty układ nie wyczerpuje całości zacieśnienia stosunków gospodarczych Austrii i Włoch. Mianowicie, w myśl art. 2 włosko-austriackiego protokołu z dn. 18/III toczą się obecnie w Rzymie narady przemysłowców włoskich i austriackich nad porozumieniami przemysłowemi w zakresie szeregu artykułów (kauczuk, żelazo, stal, maszyny elektryczne, papier i szkło). Porozumienia te (o ile do nich dojdzie) stanowią będą dalszy etap preferencyjnych stosunków obu państw — tym razem już nie na terenie celnym. Wreszcie w stosunku do takich artykułów austriackich, jak: drzewo i celuloza, zagwarantowana została i rozszerzona już istniejąca poprzednio na te artykuły preferencja transportowa i kredytowa. W stosunku do tej preferencji zresztą założony został, o ile wiadomo, protest ze strony Jugosławji, która w przywozie drzewa do Włoch zajmowała dotychczas pierwsze miejsce (w okresie styczeń ÷ luty r. b. na ogólny przywóz 219 tys. t. surowca i tarcicy z Jugosławji przyszło do Włoch 85·3 tys. t, z Austrii — 67·3 tys. t, z Z. S. R. R. — 37 tys. t i ze Stanów Zjedn. — 20 tys. t). W tej m. in. sprawie toczą się obecnie w Rzymie rokowania włosko-jugosłowiańskie.

Reasumując, ogólna ocena preferencyjnego układu włosko-austriackiego przez zainteresowane koła austriackie preliniuje na podstawie tego układu wzrost austriackiego wywozu do Włoch o 45 ÷ 50% w stosunku do wywozu z 1933 r., natomiast wzrost wywozu włoskiego do Austrii o 20 ÷ 30% w stosunku do liczb z r. ub. Dodatni bilans handlowy Austrii z Włochami byłby zachowany i rozszerzony.

2. — Układ włosko-węgierski. — Tutaj Włochy zobowiązały się do odbioru 100 tys. t węgierskiej pszenicy po cenie, gwarantującej Węgrom opłacalność produkcji zbożowej. Wynosi to zaledwie 10% przywozu pszenicy do Włoch w 1932 r. (1 056 tys. t). W stosunku do ogólnego wywozu pszenicy z Węgier jest to również ilość niewielka. Wspomniana pszenica ma być zakupiona przez T-wo „Safni” od organizacji, upelnomocnionej dla tego celu przez Rząd węgierski. Węgry dają T-wo „Safni” opcję na wspomniane 100 tys. t pszenicy, i w wypadku, gdyby T-wo „Safni” z opcji tej nie skorzystało, musiałoby samo przyczynić się do waloryzacji tej ilości pszenicy, jaka pozostałaby z tej ilości niezakupiona. Wzamian za to Węgry przyjęły ogólną klauzulę o uwzględnianiu w przyszłości celnych żądań Włoch w ramach KNU oraz o złagodzeniu swej reglamentacji przywozowej.

3. — Układ austriacko-węgierski. — Osią układu tego jest zobowiązanie Austrii do waloryzacji 220 tys. t węgierskiej pszenicy. Stanowi to przeszło 25% ogólnego przywozu zbóż do Austrii w 1932 r. Wzamian za to Węgry mają Austrii udzielić bliżej dotychczas niestwierdzonych ułatwień przy przywozie na rynek węgierski austriackich produktów przemysłowych.

4. — Układ o tranzycie przez Triest. — Zawarta dn. 28/IV 1923 r. włosko-austriacka konwencja o austriackim

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 13 z dn. 31/III 1934 r.

tranzycie przez Triest nie dała nigdy rezultatów, i chodziło te-raz o jej wzmocnienie i rozszerzenie. O ile wierzyć doniesieniom półurzędowym, produkty austriackie lub przeznaczone dla Austrii, a przewożone przez Triest, byłyby na przeciąg 3 tygodni wolne od ceł, a ponadto miałyby cały szereg udogodnień i obniżek transportowych — zarówno kolejowych, jak i okrętowych. Jako produkty z przeznaczeniem do Austrii wchodzić mają tutaj w rachubę: bawełna ze Stanów Zjednoczonych, rudy żelazne, makuchy, nasiona oleiste i drzewa klonjalne, a także — w dalszym jakoby etapie — węgiel z W. Brytanji. Austria ze swej strony miałaby korzystać z Triestu dla swego wywozu przemysłowego do Indji, Azji Przedniej i Azji Wschodniej. W 1933 r. przeszło kolejami z Austrii do portu w Trieście 141·8 tys. t towarów, z portu triesteńskiego zaś do Austrii — 146·5 tys. t. W marcu 1934 r. odpowiednie liczby wynosiły 13·4 i 13·0 tys. t.

Niezależnie od powyższych układów doszedł do skutku pomiędzy 3 zainteresowanymi rządami protokół o dalszem rozwijaniu dotychczasowych układów, istniejących pomiędzy ich krajami, a zwanych „układami z Semmeringu” (zawartymi w 1931 r.).

Dopóki nie znamy dokładnych tekstów wszystkich umów, wymienionych powyżej, zawczasie jest wydawać jakąkolwiek opinię o ich znaczeniu. Wydaje się jednak na pierwszy rzut oka, iż układami temi Włochy uczyniły sobie bardzo poważny wysiłek dla zapewnienia sobie wpływów zarówno gospodarczych, jak i politycznych w dorzeczu Dunaju. Źródła niemieckie — z natury rzeczy wysoce niechętne porozumieniom rzymskim — usiłują wyniki te bagatelizować. Co do nas, to zdajemy sobie zupełnie dokładnie sprawę z trudności, jakie napotyka Rząd włoski w związywaniu „par force” organizmów gospodarczych Austrii i Węgier z Włochami — organizmów, których w tej kombinacji niemal nic nie łączyło dotychczas. W każdym razie przesunięcie Austrii z ograniczonej KNU, jaką posiadała we Włoszech — w myśl traktatu handlowego z dn. 28/IV 1923 r. — na preferencję celną daje pojęcie o rozmiarach włoskiej akcji. Z uwagi na wagę wszystkich tych poczynań dla naszych interesów w Europie Środkowo-Wschodniej wypadnie nam się zająć układami z dn. 14/V raz jeszcze i w bardziej szczegółowy sposób.

t. l.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

MIĘDZYNARODOWE POROZUMIENIE KAUCZUKOWE. — W końcu kwietnia r. b. po długotwałych i mozolnych rokowaniach osiągnięte zostało w Londynie międzynarodowe porozumienie w sprawie ograniczenia światowej produkcji kauczuku. Porozumienie to zawarte zostało staraniem Rubber Growers' Association i przyjęte przez zainteresowane rządy, a więc przez Rząd angielski i holenderski; ma ono wejść w życie z dn. 1/VI r. b.

Pozytywny wynik rokowań zaskoczył zainteresowane koła, które z ich trudnego przebiegu odnosiły wrażenie, że do porozumienia wogóle nie dojdzie. Co do jego wartości — to opinie różnią się bardzo znacznie: podczas gdy, mianowicie, sfery holenderskie wróżą mu dużą przyszłość, to w Anglii oceniany jest on sceptycznie.

Celem porozumienia jest zmniejszenie światowych stoków kauczuku, przystosowanie produkcji do bieżącego zapotrzebowania i utrzymanie ceny, zapewniającej odpowiednią rentowność plantacjom. Zawarte jest ono pomiędzy posiadłościami malajskimi, Indjami Holenderskimi, Cejlonem, Indjami Brytyjskimi wraz z Birma, Francuskimi Indochinami, północnem Borneo, Sarawakiem i Sjamem. Inni producenci, którzy nie weszli do porozumienia, reprezentują ilości produkcji tak niewielkie, że na rynku zaważyć nie mogą. Uczestnicy porozumienia zobowiązują się do zakazania w swych krajach zakładania nowych plantacji kauczuku, które przewyższałyby 0·25% istniejących obecnie. Plantacje zastępcze, t. j. nowe na miejsce wyczerpanych, w okresie porozumienia nie mogą stanowić więcej niż 20% plantacji obecnych. Zakazany jest wywóz drzew zarodowych do obszarów, niepodlegających porozumieniu.

Główne postanowienia dotyczą, oczywiście, kontyngentów produkcyjnych. Porozumienie określa na przeciąg najbliższych 5 lat kontyngenty zasadnicze dla każdego kraju. Dla posiadłości malajskich

wahają się one ok. 504 ÷ 602 tys. long t. dla Indji Holenderskich 352 ÷ 485 tys. long t. dla Cejlonu 77·5 ÷ 82·5 tys. long t. dla Indji Brytyjskich i Birmy 12 ÷ 18·5 tys. long t. dla północnego Borneo 12 ÷ 16·5 tys. t. dla Sarawaku 24 ÷ 32 tys. long t. i dla Sjamu — kontyngent niezmienny 15 tys. long t. rocznie. Kontyngent dla Francuskich Indochin nie został ogłoszony. Co do Sjamu, to zastrzegł on sobie prawo w ciągu trwania porozumienia do założenia 31 tys. morgów nowych plantacji oraz pewne ułatwienia kontyngentowe wywozowe.

Co do samych kontyngentów wywozowych, to ustalono, że utworzona zostanie międzynarodowa komisja stała pod nazwą „International Rubber Regulation Committee”, która dopiero będzie ustalała na podstawie kontyngentów zasadniczych kontyngenty wywozowe. Przemysły, przetwarzające kauczuk w Ameryce i Europie, mają być wezwane do obeśnania swoimi przedstawicielami drugiej komisji — doradczej, która będzie miała za zadanie udzielanie pierwszej stałych informacyj o położeniu rynkowym, wysokościach poszczególnych kontyngentów wywozowych i t. d.

W ten sposób porozumienie stanowi tylko ogólne ramy dla przeprowadzenia zamierzonego planu. Dopóki nie zostaną, mianowicie, ustalone kontyngenty wywozowe dla poszczególnych uczestników, niema mowy o uporządkowaniu rynku światowego kauczuku. Ponadto niewiadomo jeszcze, kto, mianowicie, będzie ustalał kontrolę nad kontyngentami wywozowymi: związki plantatorów czy zainteresowane rządy drogą ustawową. Wszystkie te pytania będą musiały być rozstrzygnięte przez wspomniany powyżej komitet regulacyjny.

Zrealizowanie planu zależy w pierwszym rzędzie od polityki cen, jaką będzie stosowało porozumienie. Już obecnie — po zatwierdzeniu planu — cena kauczuku zwiększyła w Londynie z 3d na 6d za 1 lb. W tych warunkach zachodzi pytanie, czy w okresie nadchodzącego ożywienia uda się komitetowi regulacyjnemu ograniczyć

kontyngenty wywozowe — tak, aby urenowić i te plantacje, na których nie została przeprowadzona racjonalizacja produkcji.

Porozumienie, jak należało się tego spodziewać, wywołało najpoważniejszą krytykę w Stanach Zjedn., które, posiadając ok. 29 miljn. samochodów na ogólną liczbę 33 miljn. na całej kuli ziemskiej, zainteresowane są przedewszystkiem w niskiej cenie kauczuku. Według opinji P. De Kraffta, prezesa komitetu finansowego U. S. Rubber Company, w wypadku, gdyby kauczuk osiągnął cenę 15 centów za funt — przemysł amerykański, nie chcąc podwyższać kosztów produkcji, zmuszony byłby używać wyłącznie kauczuku regenerowanego. P. De Krafft powołuje się przytem na złe wyniki poprzedniego ograniczenia światowej produkcji kauczuku (plan Stevensona z 1922 r.), wykazując, iż w okresie powstawania tego planu Stany Zjedn. spożywały ok. 41·5 tys. t regenerowanego kauczuku, a w 1928 r. i 1929 r. kwota ta wzrosła do 200 tys. t z uwagi na wysokie ceny kauczuku naturalnego. Dopiero kiedy na skutek kryzysu ceny kauczuku spadły, ilość kauczuku regenerowanego, spożywana w Stanach Zjedn., spadła (w 1932 r.) do 77 tys. t.

P. De Krafft utrzymuje, iż zdolność produkcyjna amerykańskich fabryk kauczuku regenerowanego i syntetycznego przekracza 450 tys. t, a więc nieomal połowę ilości, przewidzianej dla światowej produkcji kauczuku naturalnego w 1934 r. Jeśli więc producenci kauczuku będą srurować cenę zbyt wysoko — Stany Zjedn. zwrócić się do kauczuku przerabianego i w ten sposób silnie zaszkodzą producentom.

Z tych względów porozumienie kauczukowe posiada cały szereg zagadnień, leżących bądź w niem samym, bądź poza niem. Główną trudnością jednak jest niewątpliwie fakt, na który zwraca uwagę cała prasa fachowa, iż trudno naogół w wypadku wzrostu cen przeszkodzić azjatyckim producentom w tajnem przekraczaniu klauzul porozumienia, a zbyt silne represje ze strony rządów brytyjskiego i holender-

skiego są niemożliwe do zastosowania ze względu na politycznych.

KONFERENCJA GOSPODARCZA MAŁEJ ENTENTY — Po ukończeniu swych prac w dn. 9 b. m. Rada Gospodarcza Małej Ententy ogłosiła komunikat, w którym stwierdza, że opracowała regulamin wewnętrznego (statut Rady) i zbadała ponownie kwestię wymiany handlowej pomiędzy 3 krajami.

Rada Gospodarcza uznała, że rozwój wzajemnych obrotów pozostaje problemem zasadniczym zbliżenia gospodarczego 3 krajów Małej Ententy. Rada postanowiła, że, poza koniecznością dążenia do wykonania istniejących obecnie dwustronnych układów pomiędzy krajami Małej Ententy, należy polecić sekcjom narodowym zbadać: a) sytuację traktatowo-handlową każdego z 3 krajów; b) ogólnych i szczególnych warunków gospodarczych, których poznanie jest konieczne dla zrealizowania zbliżenia gospodarczego, i które posłużą za podstawę dla przyszłego zebrania Rady.

Dalej Rada przyjęła teksty projektów współpracy kolejowej między 3 krajami, a także teksty układu, dotyczącego współpracy przedsiębiorstw żeglugi dunajskiej Małej Ententy.

Rada przyjęła do wiadomości układy, dotyczące komunikacji powietrznej, porafowane w Bukareszcie między Czechosłowacją a Rumunią, i poleciła te układy narodowej sekcji jugosłowiańskiej dla zbadania i przystąpienia do nich.

Rada przestudjowała wysiłki, poczynione celem wykonania innych uchwał, powziętych w Pradze (współpraca instytucji gospodarczych oraz poczt, telegrafów i telefonów, ujednostajnienie statystyk, unifikacja prawa celnego i handlowego, współpraca banków emisyjnych i kas oszczędnościowych, czeków pocztowych i t. d.) i stwierdziła, że komitety i organa narodowe, przewidziane dla wprowadzenia w życie uchwał praskich, zostały utworzone w 3 krajach i rozpoczęły już po większej części swe prace.

Rada sprycyzowała konieczność kontynuowania pracy w okresie, dzielącym sesję od sesji, i powzięła niezbędne dla tego środki.

Przyszłe zebranie Rady odbędzie się w Jugosławii w dn. 20, VIII 1934 r.

AUSTRIA

NOWE ZASADY OBLICZANIA POKRYCIA W BANKU NARODOWYM — Z końcem kwietnia r. b. Austriacki Bank Narodowy przeprowadził reformę zasad szacowania pokrycia złotowalutowego. Reforma ta polega na wprowadzeniu do obliczenia wartości pokrycia — kursu, ustalonego w clearingu prywatnym, a więc kursu faktycznego zamiast kursu urzędowego — parytetowego.

Jak wiadomo, szyling austriacki jest zdeprecjonowany o ok. 28%. Deprecjacja jego rozpoczęła się już dość dawno — z chwilą wprowadzenia ograniczeń dewizowych — i szybko postępowała naprzód. Ostatnio — od szeregu miesięcy — spadek ów jednak ustał i szyling jest faktycznie względnie ustabilizowany na poziomie, o ok. 28% niższym od parytetu.

W tym względzie szyling nie jest, oczywiście, zjawiskiem odosobnionym. Większość krajów, pozornie zachowujących złotą walutę, lecz stosujących rygorystycz-

ne ograniczenia dewizowe — ma w istocie pieniądź zdeprecjonowany; jako przykład posłużyć mogą: Rumunia, Grecja, Jugosławia, Łotwa i t. d., jak również Czechosłowacja w okresie przed urzędową dewaluacją korony, a poniekąd... Włochy i Niemcy. W większości krajów tych z reguły istnieją 2 kursy złota i walut obcych: jeden — urzędowy, ustalany przez instytucję emisyjną, drugi — faktyczny, notowany na giełdach zagranicznych.

W przeciwieństwie do państw t. zw. „bloku sterlingowego”, Stanów Zjed. Ameryki, Japonii i t. d. państwa środkowo-europejskie „urzędowo” nie uznają deprecjacji swych walut.

Tem oryginalniejszym powinien się wydać krok Austrii, która wprowadziła faktyczny kurs giełdowy jako podstawę do obliczania swego zapasu pokrycia. Krok taki łączy się najczęściej z urzędową dewaluacją pieniądza, zwłaszcza gdy zważywszy, że wiele państw — z Anglią na czele, nie „protestujących” przeciw faktycznej deprecjacji ich walut — oblicza zapasy złota po kursie urzędowym. Otóż, reforma austriacka bynajmniej nie jest urzędową dewaluacją szylinga, mimo że zawiera jeden z momentów, o niej decydujących. Przeciwnie — dawna dwoistość notowań zostaje zachowana, i Bank Narodowy nadal ogłasza kursy zarówno urzędowy, jak i clearingowy prywatnego. I tak w dniu podania do wiadomości przeprowadzonej reformy — 5/V r. b. — kurs dewizy na Warszawę wynosił w Wiedniu w clearingu prywatnym 101/75, podczas gdy jednocześnie podany kurs urzędowy wynosił 79 41 ÷ 79 89.

W ten sposób przeprowadzone posunięcia nie są w gruncie rzeczy reformą walutową, lecz przeprowadzone zostały „we własnym zakresie” przez Austriacki Bank Narodowy — w celach, które narazie w samej Austrii nie zostały dobrze zrozumiane i wyświetlone.

Jak się wydaje, wspomnianą „reformę” walutową wypada powiązać z przeprowadzoną sanacją i koncentracją bankowości austriackiej. Koncentracja ta, odbywająca się pod auspicjami Austriackiego Banku Narodowego i mająca dać mu w gruncie rzeczy decydujący wpływ i głos w nowym aparacie bankowym — wymaga dość poważnych wkładów pieniężnych. Dla uzyskania niezbędnych środków — pozornie bez naruszania równowagi Skarbu i instytucji emisyjnej — sięgnięto po przykład Stanów Zjednoczonych, gdzie buchaltery na operacja pozwoliła na stworzenie 2-miljardowego funduszu interwencyjnego. W każdym razie przypomnieć wypada, że austriacki Minister Skarbu przyrzekł fuzjonującym się instytucjom bankowym udział Państwa właśnie ze środków, mających być uzyskanymi z zamierzonej reformy walutowej. Widocznie więc istotnym motywem połowicznej reformy jest chęć uzyskania pewnej swobody ruchów w dziedzinie skarbowo-finansowej.

Pierwszy bilans Austriackiego Banku Narodowego, zestawiony na podstawie nowych zasad obliczania pokrycia, nosi datę 30/IV r. b. Wykazał on wzrost zapasu złota i dewiz, zaliczonych do pokrycia, o 516 miljn. do 241 miljn. szyl., przyczem niemal cały ten wzrost zawdzięcza się właśnie owemu przeliczeniu pokrycia po nowych kursach.

b. w.

CZECHOSŁOWACJA

ZAKŁAD REDYSKONTOWY I LOMBARDOWY — Ustawą z dn. 14/III 1934 r. powołana została do życia nowa instytucja finansowa — Czechosłowacki Zakład Redyskontowy i Lombardowy, który jest osobą prawną z siedzibą w Pradze.

Zadania Zakładu są dość różnorodne. Przedewszystkiem instytucja ma na celu udział w akcji kredytowej przez udzielanie lub pośredniczenie w zakresie kredytów wekslowych i lombardowych dla instytucji finansowych, dalej — współdziała w regulowaniu stosunków, panujących na rynku papierów państwowych, i bierze udział w państwowych operacjach kredytowych; wreszcie — prowadzi interesy w dziale papierów wartościowych, jednak o tyle, o ile te czynności wiążą się z akcją kredytową, podejmowaną przez Zakład, lub też pozostają w ścisłym stosunku z regulowaniem rynku papierów państwowych.

Na podstawie specjalnego zarządzenia Rządu może Zakład przeprowadzać likwidację instytucji finansowych lub ws. udziałów przy ich likwidacji — mianowicie, w tym wypadku, gdy interes publiczny wymaga udziału instytucji w procesie likwidacyjnym. Niezależnie od wymienionych kierunków działalności Zakład może brać udział w szerszej akcji kredytowej, lecz dopie o po uzyskaniu uprzednio zgody Ministra Finansów.

Ustawa wyłącza z zakresu akcji kredytowej tę działalność, która zmierzałaby do nawiązania stosunków kredytowych Zakładu z zalamującymi się instytucjami finansowymi i innymi przedsiębiorstwami w celu usunięcia powstałych strat.

Zakład rozporządzać będzie następującymi środkami: sumą Kcz. 100 tys., wpłaconych przez Skarb Państwa jako kapitał zakładowy, który jest przedewszystkiem zabezpieczeniem zaciągniętych przez Zakład zobowiązań, dalej wpływami z redyskonta i lombardu oraz z pożyczek (bony) Poważne źródło stanowić będą obowiązkowe wkłady, wnoszone przez instytucje finansowe i ubezpieczeniowe. Wszystkie instytucje finansowe, upoważnione w myśl ustawy z dn. 10/X 1924 r. do przyjmowania wkładów na książeczki wkładowe lub asygnaty kasowe, są zobowiązane do lokowania w Zakładzie 10% przyrostu wkładów tak długo, dopóki wkład ten nie wyniesie 5% ogólnego stanu ich wkładów, a po osiągnięciu tego poziomu instytucje finansowe muszą utrzymywać powyższy stosunek. Do obowiązkowego lokowania 10% przyrostu majątku zobowiązane są także: Centralny Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Powszechny Zakład Pensyjny w Pradze. Zakłady ubezpieczeń na życie lokują w Zakładzie 15% przyrostu rezerwy składek do czasu, gdy wpływy z tego tytułu wyniosą 10% ogólnego stanu rezerw.

Instytucje powyższe wpłacają sumy w okresie 3 miesięcy po dniu zamknięcia rocznych rachunków, jednak od dn. 31/III 1934 r. wpłacają tytułem zaliczki odpowiednią część wkładów z końcem każdego kwartału kalendarzowego. Wkłady, niewpłacone w odpowiednim terminie, są obciążone odsetkami zwłoki. Ponadto Zakład jest upoważniony do wystawienia na opóźniającą się instytucję weksłu, opiewającego na należną kwotę łącznie z odsetkami. Instytucja musi weksel zaakceptować. Wkłady, ulokowane w Zakładzie, są oprocentowane.

Wkłady zakładów ubezpieczeń będą odrębnie zarachowywane, nie może je Zakład traktować łącznie z wkładami instytucji finansowych. Wkłady zakła ów ubezpieczeń będą uznane jako pożyczki, udzielone Państwu; jedynie w wyjątkowych przypadkach mogą być one ulokowane w papierach państwowych. Państwo odpowiada subsydjarnie za wkłady i ich normalne oprocentowanie. Minister Finansów jest upoważniony do przyjęcia gwarancji Państwa za inne pożyczki Zakładu do wysokości Kcz. 500 milin.

Jeżeli bilans roczny Zakładu zamknięty zostanie nadwyżką, wówczas będzie ona użyta na oprocentowanie kapitału zakładowego do 4%, a ewentualna reszta zostanie przelana na fundusz rezerwy lub inne fundusze Zakładu.

Organami Zakładu są: Rada Zarządzająca i Rada Nadzorcza. W skład Rady Zarządzającej wchodzi: reprezentant Rządu, Naczelny Dyrektor Banku Narodowego, Gubernator Pocztowej Kasy Oszczędności i Generalny Dyrektor „Zemska Banka” w Pradze, 3 przedstawiciele instytucji finansowych, przedstawiciel Centralnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Powszechnego Zakładu Pensyjnego oraz przedstawiciel zakładów ubezpieczeń na życie. Rada Nadzorcza składa się z 5 członków (przedstawiciele Rządu i ubezpieczeń).

Z ramienia Ministra Finansów sprawuje nadzór nad Zakładem Komisarz Rządowy. Zakład jest wyposażony w przywilej przy dochodzeniu swych pretensyj od dłużnika, mianowicie, w wypadku zwłoki dłużnika może zaspokoić pretensje w drodze publicznej sprzedaży rzeczy ruchomych (papierów wartościowych), znajdujących się w jego posiadaniu jako zabezpieczenie wierzytelności.

Rada Zarządzająca może nałożyć kary do Kcz. 10 tys. na organa instytucji, które nie wypełniają obowiązków, przewidzianych w ustawie.

Interesy Zakładu prowadzi Zemska Banka w Pradze; wzajemne prawa i obowiązki obu instytucji określa umowa, zatwierdzona przez Ministra Finansów.

Dr. Józef Pawlak

TURCJA

URZĄD DLA HANDLU ZAGRANICZNEGO. — W czerwcu r. b. — po przeprowadzonej reorganizacji rządowych resortów gospodarczych — rozpocznie działalność Ministerstwo dla Spraw Gospodarstwa Narodowego, którego jednym z głównych elementów składowych będzie Urząd dla Handlu Zagranicznego w Ankarze. Instytucja ta (w skrócie „Türkofis”), wzorowana na nowoczesnych organizacjach europejskich tego typu, dysponuje szeregiem przedstawicieli i placówek w większych miastach Turcji.

Urząd dla Handlu Zagranicznego składać się będzie z 3 głównych działów. Do działu zagranicznej służby informacyjnej zaliczone zostały oficjalne tureckie przedstawicielstwa handlowe, tureckie izby handlowe zagranicą i wszelkiego rodzaju biura informacyjno gospodarcze. Do zakresu działalności drugiego działu należy badanie i kwalifikowanie eksportu tureckiego zarówno pod względem produkcji, jak i możliwości zbytu. Wszystkie biura techniczne, zajmujące się standaryzacją, racjonalizacją i ochroną znaków towarowych i patentów, a dalej izby handlowe, giełdy i agentury w kraju podlegają temu

wydziałowi. Wreszcie trzeci dział obejmuje organizowanie i prowadzenie wystaw prób i wzorów tureckich towarów eksportowych, zagranicznych artykułów konkurencyjnych dalej — służbę propagandową, badanie konjunktury, sprawy targów i wystaw. W najbliższym czasie utworzony zostanie czwarty dział dla spraw układów handlowych, wzmożenia obrotu towarowego i ochrony handlu wewnętrznego.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że instytucja ta służy producentom i kupcom zupełnie bezpłatnie i bez pobierania jakichkolwiek bądź świadczeń.

K.

EGIPT

BILANS HANDLOWY ZA 1933 R.

Bilans handlowy w 1933 r. zamknięty został po raz pierwszy od 5 lat dodatniem saldem w kwocie przeszło 2 milin. funt. wobec ½ milin. funt. deficytu w 1932 r. i 3½ milin. funt. w 1931 r. Poprawa spowodowana została w mniejszym stopniu redukcją importu, którego wartość spadła z 27 426 tys. funt. zaledwie tylko na 26 767 tys. funt., ile raczej zwiększeniem wywozu, który wzrósł do 28 842 tys. funt. w 1933 r. z 26 981 tys. funt. w 1932 r. Na wzrost ten wpłynęło przede wszystkim w poważnej mierze zwiększenie się eksportu bawełny egipskiej, wartość eksportu tego surowca wyniosła bowiem w 1933 r. ok. 21½ milin. funt., t. j. o przeszło 3½ milin. funt. więcej aniżeli w 1932 r. Wszystkie pozostałe grupy eksportu egipskiego wykazały spadek, wyrażający się kwotą ok. 2 milin. funt. W ten sposób całe saldo dodatnie bilansu handlowego Państwa przypada na bawełnę.

Podział nadwyżki wywozu bawełny jest nierównomierny: największy wzrost zakupu bawełny egipskiej wykazuje Anglia (40% całej produkcji tego surowca). Wzrost eksportu bawełny egipskiej do Francji wyniósł 15%, do Włoch — 8%, do Japonii — 5%. Natomiast dość wydatnie zmniejszyły się zakupy bawełny ze strony odbiorców niemieckich, indyjskich i amerykańskich. Główna nadwyżka wywozu przypada na gatunek Aszmun.

Rząd egipski, doceniając w zupełności wartość eksportu bawełny dla bilansu handlowego Państwa, postanowił całkowicie znieść ograniczenia terenów uprawnych tego surowca.

K.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 9 ÷ 22/V r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	9+15/V		16+22/V		Wzrost (+) lub opadek (-)
Pszonica:					
Berlin . . .	1968	1967	—	0.1	
Praga . . .	149.70	149.70	—	—	
Chicago . . .	3.23	3.27	+	1.2	
Buenos Aires	1.98	1.97	—	0.6	
Liverpool . .	2.67	2.66	—	0.4	
Wiedeń . . .	33.47	34.12½	—	2.2	
Hamburg . . .	4.65	4.72	+	1.5	

Zyto:

Berlin . . .	16.63	16.56	—	0.5
Praga . . .	108.00	108.00	—	—
Chicago . . .	2.26	2.40	+	6.1
Wiedeń . . .	23.94	23.94	—	—
Hamburg . . .	2.52	2.60	+	3.1

Owies:

Berlin . . .	16.60	17.28	+	4.0
Praga . . .	77.00	79.00	+	2.5
Chicago . . .	2.53	2.48	—	2.0
Buenos Aires	1.20	1.36	+	13.3
Liverpool . .	3.18	3.24	+	1.8
Wiedeń . . .	23.50	24.41	+	3.8
Hamburg . . .	2.27	2.26	—	2.0

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	17.40	17.40	—	—
Praga . . .	89.25	89.25	—	—
Chicago . . .	2.87	2.87	—	—
Wiedeń . . .	—	—	—	—
Hamburg . . .	3.02	3.05	+	0.9

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	—	—	—	—
--------------	---	---	---	---

JAJA

— Ogólne położenie rynku jajczarskiego w kwietniu uległo w stosunku do miesiąca ubiegłego znacznemu pogorszeniu, przy równoległych próbach dalszego ograniczania wolnej wymiany.

W Anglii ceny jaj: rumuńskich, jugosłowiańskich, tureckich i polskich zostały z końcem miesiąca sprawozdawczego obniżone o 6 d. natomiast towar pochodzenia: duńskiego, holenderskiego i szwedzkiego sprzedawany był po poprzednich cenach. Niski poziom cen sprawia, że znaczne ilości jaj zostają składane do chłodni bądź też zakonserwowywane w wapnie. Oczekiwane, w związku z niskimi cenami tego rocznymi cenami, zwiększenie spożycia w kwietniu nie nastąpiło. Z inicjatywy angielskiego Min. Rolnictwa został powołany specjalny komitet, mający na celu opracowanie wniosków w zakresie uregulowania importu jaj do Anglii. Dotychczas ukazało się rozporządzenie o nowych cłach specyficznych na jaja bez skorupy, przywożone do Anglii, które weszło w życie z dn. 8/V. Nowe stawki celne wynoszą ok. 10% wartości importowanego towaru.

Londyn. — Notowania jaj z dn. 4 ÷ 5/V — w sh i pensach za 120 szt.: duńskie 17.5 ÷ 18 lb 8/6, — 17 lb 8/0, — 15.5 ÷ 16 lb 7/3 ÷ 7/6, — 13.5 ÷ 14 lb 6/6 ÷ 6/9, angielskie specjalne 9/9 ÷ 10/3, standartowe 9/0 ÷ 9/6, średnie 8/0 ÷ 8/6, holenderskie świeże brunatne 18.5 lb 10/0, — 18 lb 9/6 ÷ 9.4, — 15.5 lb 8/0, mieszane 16 lb 7/9 ÷ 7/10, — 15.5 lb 7/6 ÷ 7/9, polskie o wadze 54 kg 5/6, — 51 ÷ 52 kg 5/3, — 49 ÷ 50 kg 5/0, czerwone 4/3 ÷ 4/6, szwedzkie 18 lb 8/3, — 17 lb 8/0, — 15.5 lb 7/6. Dowozy w porównaniu do roku ub. poważnie zmniejszone.

Berlin. — Notowania jaj z dn. 30/IV — w fen. za 1 sztukę w hurcie loco wagon: krajowe I gat. zupełnie świeże 65 g 9¼, — 60 ÷ 65 g 8¾, — 55 ÷ 60 g 8, — 50 ÷ 55 g 7½, — 45 ÷ 50 g 7, II gat. świeże powyżej 65 g 8¾, — 60 ÷ 65 g 8¼, — 55 ÷ 60 g 7½, — 50 ÷ 55 g 7, duńskie i szwedzkie 18 lb 9, — 17 lb 8¼, — 15.5 ÷ 16 lb 8, holenderskie, belgijskie i podobne 67 ÷ 69 g 9, — 60 ÷ 63 g 8½, — 56 ÷ 59 g 8. Tendencja spokojna.

Wiedeń. — Notowania jaj w/g oficjalnej giełdy wiedeńskiej początku maja — w szyl. austr. za 100 sztuk z clem franco Wiedeń: świeże południowo austriackie 9'50 ÷ 10'00, północno-austriackie 9'50 ÷ 10'00, krajowe wiejskie 9'00 ÷ 9'50, węgierskie sortowane 9'50, — średnie 9'00, polskie o wadze 53 ÷ 54 kg 9'25 ÷ 9'50, — 51 ÷ 52 kg 8'75 ÷ 9'00, — średni towar 8'00. Tendencja utrzymana.

METALE

ŻELAZO. — I połowa maja przyniosła na międzynarodowym rynku żelaza poważniejszych zmian wobec przedłużającego się zastoju w międzynarodowych obrotach. Poważnym hamulcem w rozwoju interesów jest ogólne dążenie do aktywizacji bilansów handlowych i wynikające stąd żądania kompensat, które jednak często są jedyną dla dostawcy gwarancją uzyskania swojej należności. W przeciwnieństwie do tego marazmu w obrotach międzynarodowych, rynki wewnętrzne prawie wszędzie wykazują aktywność. Rynek starego żelastwa nabrął cech pewnego uspokojenia i wzrastające przez dłuższy czas ceny w ostatnim czasie zatrzymały się na osiągniętym podwyższonym poziomie; jedynym wyjątkiem są Niemcy, gdzie dotąd zaznacza się tendencja zwyżkowa.

Położenie na rynkach w poszczególnych krajach przedstawiało się następująco:

W Niemczech ogólne położenie wewnętrzne przedstawia się korzystnie; zarówno zamówienia napływają do hut regularnie, jak i odbiór zamówionych ilości nie napotyka na przeszkody. Przemysł przetwórczy, a szczególnie pracujący dla rolnictwa i dla budowy, jest dobrze zatrudniony, dostarczając hutom poważnych zamówień; pozatem duże zamówienia nadchodzą ze strony przemysłu wojennego, budowy statków, samolotów i samochodów. Handel wszedł już, zdaje się, w swoją normalną kolej i zaczyna w stałych ilościach uzupełniać swoje składy. W okresie sprawozdawczym największym popytem cieszyło się żelazo sztabowe i betonowe dla wielkich budowli, jednakże i inne gatunki żelaza budowlanego, jak: belki i kątowniki, wykazały dosyć znaczny wzrost zbytu. Zasadnicze ceny wynosiły: dla handlu RM 114'50, dla wielkich spóżywców RM 116'30 — za 1 000 kg loco Neunkirchen. Również i dla blachy nastąpiło polepszenie: dla grubej — ze strony fabryk kotłów, ale szczególnie dobry zbył miała blacha cienka, której cena utrzymywała się mocno na wysokości RM 23'20 za 100 kg przy drobnej sprzedaży. Również bednarka i drut miały dobry zbył.

Rynek starego żelastwa cechowało duże ożywienie skutkiem znacznego zapotrzebowania ze strony hut; import w marcu wyniósł 53 tys. t i w następnych miesiącach się nie zmniejszał. Przywóz pochodzi głównie z Anglii i Holandji, przy czym Anglia sprzedaje po 6 ÷ 7 tys. t miesięcznie na rynek niemiecki. Interesy wywozowe przedstawiały się znacznie słabiej od krajowych, lecz i w tej dziedzinie widać pewną poprawę, szczególnie w belkach i szerokich kątownikach. Poprawiło się dosyć znacznie zapotrzebowanie ze strony Chin, na których terenie zjawiała się jednak silna konkurencja Belgii, która, podobno, sprzedaje tam swoje żelazo poniżej cen kartelowych.

Na rynku francuskim dopływ zamówień jest ciągle niedostateczny, mi-

mo to usposobienie ogólne jest znacznie lepsze; nie bez wpływu pozostały projektowane rządowe roboty inwestycyjne. W dziale surówki zmian niema, umowa ciągle nie jest jeszcze zawarta — tak, że cena utrzymuje się na dotychczasowym niskim poziomie — 190 fr. za Nr. PL 3. W dziale wytworów walcowniczych nastąpiła pewna poprawa, lecz pomimo to portfele zamówień są ciągle mało zaopatrzone, szczególnie w półwytworach, gdzie obstalunki napływają bardzo słabo. Nieco lepiej przedstawia się sprawa blachy, której zapotrzebowanie dla rezerwoarów i butli były dobre. Daje się coraz bardziej zauważyć dążenie hut do wytwarzania blach specjalnych, które lepiej opłacają się i na które zapotrzebowanie wyraźnie wzrasta. Konkurencja zagraniczna daje się silnie odczuć na rynku wewnętrznym. Interesy eksportowe w dalszym ciągu były bardzo słabe.

W Belgii nadal daje się odczuć brak zamówień, które nie nadają się dla dostatecznego wypełnienia portfela zamówień hutniczych. Z rynków zagranicznych zapotrzebowanie nadchodziło słabo. Najlepsze zamówienia były na żelazo sztabowe, którego cena wynosiła £ zł. 3.2.6. W dziale półwytworów były do zanotowania niewielkie transakcje po cenie £ zł. 2.8.- za platyny i 2.6.- za kęsy. W dziale blach nastąpiło pewne polepszenie przy notowaniach £ zł. 4 za 1/16" i 4.10.- za 1 mm. W dziale bednarki ruch był bardzo ograniczony.

W Anglii panowało w dalszym ciągu ożywienie i wszystkie działy produkcji były dostatecznie zatrudnione. Na rynku surówki przeważały drobne zamówienia, lecz wystarczające dla wchłonięcia całej wytwórczości. Eksport utrzymywał się na niskim poziomie wobec silnej konkurencji zagranicznej. W dziale półwytworów zamówienia są dostateczne, konkurencja kontynentu ostatnio zwiększyła się nieco, lecz przywóz półwyrobów był naogół nieznaczny. W dziale wytworów gotowych utrzymywało się dotychczasowe ożywienie, stocznie udzielają sporo obstalunków na stal okrętową, na lżejsze profile zbyt był również dobry. Interesy eksportowe kształtowały się nadal niepomyślnie, jednakże w ostatnich czasach zwiększył się napływ zapytań z rynków zamorskich.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburkiem i Francji w £ zlot. fob port — notowane były w dn. 11/V 1934 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1 016 kg	za 1 000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	1.19.0	1.19.0
tomasowska	—	1.18.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	2. 7.6	2. 7.0
platyny	—	2. 8.6	2. 8.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	—	3. 2.6	3. 2.6
belki	—	2.18.0	2.17.0
kątowniki	—	3. 1.6	3. 1.0
blacha okrętowa, rezerwoarowa i t.p.	—	—	—

szyny stalowe	—	5.17.6	5.17.6
bednarka	—	4. 0.0	4. 0.0
drut-walcówka	—	4.10.0	4.10.0
blacha tomasowska	—	4. 8.6	4. 8.0
blacha czarna (24 gaże)	—	—	—
drut ocynk.	—	6. 7.6	6. 7.6
gwoździe druc.	—	5.15.0	5.15.0

METALE NIEŻELAZNE. — W I połowie maja bilans wszystkich prawie metali, z wyjątkiem srebra i złota, zamknięty został ze stratą, która zniwelowała cały zarobek poprzedniego okresu. Dominującą rolę w okresie sprawozdawczym odegrała na rynku metali cyna; zniżka jej ceny, która pod wpływem wiadomości o zwiększeniu produkcji tego metalu zaczęła się już pod koniec kwietnia — na początku bieżącego miesiąca przybrała bardzo ostre tempo, wywierając wpływ na inne rynki i pociągając za sobą prawie wszystkie metale. Ujemny bardzo wpływ na kształtowanie się rynku wywierają stosunki niemieckie, gdzie wprowadzona kontrola sprowadzanych surowców i wyznaczone kontyngenty przywozowe, jak również trudności i ograniczenia w przydziale dewiz — powstrzymują zakupy niemieckich konsumentów pomimo istotnej potrzeby. Rezultatem tego jest wycofanie się Niemców z rynków metalowych, co w silnym stopniu odbija się na zapotrzebowaniu i niekorzystnym kształtowaniu się cen. Spożycie metali w Ameryce i w Anglii jest dobre. Ze strony Z. S. R. R. zakupy były bardzo nieznaczne.

Położenie na rynkach poszczególnych metali przedstawiało się w I połowie maja, jak następuje:

Rynek miedzi pozostawał nadal pod wpływem wiadomości o przyjęciu kodeksu pracy. Potwierdzają się wiadomości, że o ile sprzedaż w kraju podlegał będzie pewnym ograniczeniom, o tyle wywóz do Europy będzie zupełnie wolny. Zdania co do możliwości uprawiania przez Amerykę w stosunku do Europy dumpingu, wobec stworzenia u siebie silnego protekcjonizmu i podniesienia wewnętrznej ceny — są podzielone; jako argument przeciw tej ewentualności wysuwany jest fakt, że Ameryka posiada w miedzi poważne zainteresowanie zagranicą i że uprawianie dumpingu mogłoby przyczynić tym interesom duże szkody. Narazie jednak żadnych faktycznych reperkusyj z tego powodu na rynku nie widać. Poważny natomiast wpływ na rynek wywołał zakaz wwozu miedzi do Niemiec. Pojawienie się wiadomości, że przewidywana jest nowa konferencja, mająca na celu ogólne porozumienie wytwórców miedzi — silnie oddziaływała na rynek, przyczyniając się nawet do lekkiej zwyżki ceny. Zapotrzebowanie w okresie sprawozdawczym było na rynku londyńskim niezłe, jednak silnie dał się odczuwać brak niemieckiego konsumenta.

Rynek cyny wykazywał wielką nierównomierność. Pod wpływem wiadomości o przyjęciu przez komitet cynowy rezolucji, dotyczącej wzmoczenia produkcji o 10% w ciągu 6 miesięcy w krajach, podlegających ograniczeniom, co odpowiada ok. 8 tys. t nadetatowej wytwórczości — ceny spadły gwałtownie, otwierając znów pole dla działalności spekulacji. Zapasy w ciągu kwietnia znów spadły o 1 896 t do 19 843 t, podczas gdy przed rokiem wynosiły one jeszcze 49 663 t. Koniec sprawozdawczego okresu był znów nie-

fortunny, gdyż cena ponownie bardzo silnie spadła pod wpływem oczekiwania ostatecznego już utworzenia poolu buforowego, dla którego — na specjalnym posiedzeniu komitetu cynowego — miała być wyznaczona nowa nadwyżka produkcji w celu umożliwienia mu stworzenia niezbędnych zapasów. Produccy cyny w Kongu postanowili przyłączyć się ostatecznie do porozumienia cynowego, przy czym ma być im przyznany kontyngent ok. 15 tys. t dla 1934 r. i 1935 r.

Rynek cynkowy miał naogół przebieg spokojny, wykazując lekką tendencję zniżkową. Zapotrzebowanie było dosyć słabe, choć usposobienie jest naogół dobre pod wpływem korzystnych wiadomości o położeniu statystycznym. W Ameryce, pierwszy raz od dłuższego czasu, z pasy wykazały w kwietniu zniżkę o 1386 t do 109 375 t; wytwórczość również spadła o 3 159 t do 30 562 t.

Rynek ołowiu przedstawiał się najslabiej; ceny przez cały czas wykazywały tendencję zniżkową. Dostawa metalu na rynek była zwiększona w przeciwieństwie do bardzo nikłego zapotrzebowania. Brak jest zupełnie widoków na polepszenie się rynku w najbliższej przyszłości.

Na rynku niklu nastąpił w ostatnim dniu dosyć gwałtowny spadek ceny, gdyż o 11%.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się, jak następuje (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga — terminowe): miedź standard straciła £ $\frac{1}{16}$ wzgl. zyskała $\frac{1}{16}$, miedź elektrolityczna podniosła się w cenie o £ $\frac{1}{4}$, natomiast miedź rafinowana tyleż straciła. Cyna wykazała poważną stratę £ $6\frac{1}{8}$, wzgl. 7. Ołów stracił £ $\frac{9}{16}$, wzgl. $\frac{3}{8}$. Cynk również obniżył się o £ $\frac{7}{16}$, wzgl. $\frac{1}{2}$. Nikiel stracił £ 25 zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej. Blacha biała podniosła się w cenie o sh $\frac{5}{8}$ na skrzynce. Srebro zyskało $\frac{1}{2}$ d. wzgl. $\frac{7}{16}$ d na uncji. Również i złoto podniosło się o $4\frac{1}{2}$ d na uncję. Inne metale pozostawały bez zmiany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali na giełdzie londyńskiej — w £ za 1 016 kg z wyjątkiem blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach o wym. 20" x 14" x 0.24 mm. platyny — w £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję.

Metal	Poprzed. Okres sprawozdawczy			
	okres ultimo	maksimum	minimum	ultimo
M i e dź :				
standard:				
kasa	32 $\frac{7}{8}$ - $\frac{15}{16}$	33 $\frac{7}{8}$	32 $\frac{3}{16}$	32 $\frac{13}{16}$ - $\frac{7}{8}$
term.	33 $\frac{1}{16}$ - $\frac{1}{8}$	33 $\frac{1}{16}$	32 $\frac{7}{16}$	33 $\frac{1}{16}$ - $\frac{3}{16}$
elektrol.	35 $\frac{3}{4}$ -36 $\frac{1}{4}$	37	35 $\frac{1}{4}$	36- $\frac{1}{2}$
rafinow.	35 $\frac{1}{4}$ -36 $\frac{1}{4}$	37	34 $\frac{3}{4}$	35 $\frac{1}{4}$ -6 $\frac{1}{2}$
C y n a :				
kasa	238 $\frac{3}{8}$ - $\frac{7}{8}$	236 $\frac{5}{8}$	232 $\frac{1}{2}$	232 $\frac{3}{4}$
term.	235 $\frac{3}{4}$ -236	233	228 $\frac{3}{4}$	228 $\frac{3}{4}$ -229
O ł ó w :				
kasa	11 $\frac{3}{8}$	11 $\frac{3}{8}$	10 $\frac{13}{16}$	10 $\frac{13}{16}$
term.	11 $\frac{11}{16}$	11 $\frac{11}{16}$	11 $\frac{3}{16}$	11 $\frac{3}{16}$
C y n k :				
kasa	14 $\frac{15}{16}$	14 $\frac{15}{16}$	14 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$
term.	15 $\frac{1}{16}$	15 $\frac{1}{16}$	14 $\frac{13}{16}$	14 $\frac{13}{16}$
G l i n :				
dla kraju	100	100	100	100
" za gr.	—	—	—	—

Nikiel:

dla kraju	225-230	230	200	200-205
" za gr.	225-230	230	200	200-205

Blacha

biała.	16 $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$	17 $\frac{1}{4}$	16 $\frac{1}{2}$	17 $\frac{1}{4}$
--------	----------------------------------	------------------	------------------	------------------

Platyna

"Spong"	7 $\frac{3}{4}$	7 $\frac{3}{4}$	7 $\frac{3}{4}$	7 $\frac{3}{4}$
---------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Srebro:

kasa	18 $\frac{13}{16}$	19 $\frac{13}{16}$	18 $\frac{5}{8}$	19 $\frac{5}{16}$
term.	18 $\frac{7}{8}$	19 $\frac{13}{16}$	18 $\frac{11}{16}$	19 $\frac{5}{16}$

Złoto.	135.8	136.1	135.10	136.0 $\frac{1}{2}$
--------	-------	-------	--------	---------------------

Na rynku starych metali usposobienie było spokojne przy zmniejszonym popycie. Zarówno w Niemczech, jak i we Francji ceny pozostawały prawie bez zmian. Notowano w handlu hurtowym (za 100 kg) następujące ceny: w Niemczech loco zakład spożywający — w RM w/dn. 15/V (w nawiasach ceny z dn. 30/IV): miedź 42÷43 (42÷43), brąz 44÷45 (42÷43), mosiądz 32÷33 (32÷33), cynk 12 $\frac{1}{2}$ ÷13 $\frac{1}{2}$ (13÷14), ołów 13÷14 (13÷14). Analogiczne ceny we Francji loco Paryż — we fr. fr. w dn. 4/V (i 20/IV) wynosiły: 190, 190, 125, 80 i 80.

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek bawełny amerykańskiej w kwietniu podlegał dość silnym wahaniom cen. W I połowie miesiąca ceny bardzo poważnie zniżkowały na skutek szeregu czynników, jak np.: trudności, wynikających z realizacji Bankhead Billu, opozycji przeciwko Rooseveltowi, ogólnego nastroju niepewności w gospodarstwie światowym, zakazu importu surowców do Niemiec i t. d., które ujemnie oddziaływały na tendencję cen. Spadek konsumpcji w następstwie zaprzestania zakupów bawełny amerykańskiej przez Bremę wyniósł ok. 30 tys. bel tygodniowo. Dodatnim momentem było stosunkowo korzystne kształtowanie się światowych zapasów bawełny amerykańskiej, które wynoszą nieco mniej niżeli 7 mln. bel, a więc spadły w kwietniu do najniższego poziomu w ciągu ostatnich 5 lat. W II połowie kwietnia sytuacja uległa częściowemu wyjaśnieniu, gdyż nastąpiła likwidacja znacznej ilości kontraktów, zawartych na maj, co powstrzymało tendencję zniżkową. Nie bez wpływu na kształtowanie się cen pozostała również realizacja ograniczenia obszarów uprawnych w Ameryce przeciętnie o 30%, co zredukowało obszar uprawy bawełny do 30 mln. akrów. Należy również przypomnieć, iż na podstawie Bankhead Billu podaż z nowych zbiorów nie może przekroczyć 10 mln. bel, t. j. o przeszło 2 mln. bel mniej niżeli w sezonie zeszłorocznym; bawełna ponad tę normę, która znajduje się na rynku, obłożona będzie podatkiem. Przy ogólnych zbiorach w wysokości 10 mln. bel z 30 mln. akrów — wypadnie przeciętny zbiór z 1 akra w granicach 163 lbs, t. j. znacznie mniej niżeli w 1933 r. Oczywiście, nie należy tu pominąć ważkiego czynnika, jaki stanowią warunki atmosferyczne. Liczby spójności w kwietniu kształtowały się zadowalająco, uwzględniając, oczywiście, chwilowy czynnik, jakim jest spadek zapotrzebowania ze strony odbiorców niemieckich. Ze strony przedalnictwa światowego zarówno w Stanach Zjedn., jak i Anglii, kontyngentu oraz Bliskiego Wschodu notowano wydatny wzrost zapotrzebowania. W okre-

sie pierwszych 4 miesięcy wzrost ten — w porównaniu z analogicznym okresem r. ub. — wyraził się kwotą 530 tys. bel.

Na rynku bawełny egipskiej sytuacja kształtowała się znacznie spokojniej i równomiernej. W początku kwietnia na rynku Aleksandrii zapanowała słabsza tendencja cen pod wpływem wiadomości ze Stanów Zjedn. Nastroj zniżkowy panował jednak znacznie krócej niżeli w Stanach Zjedn., jakkolwiek podkreślić należy, że spadek cen był dość silny, wyrażając się ok. 100 punktami dla gatunku bawełny Sakkelaridis i ok. 50 punktami dla Aszmoni. Następnie jednak tendencja doznała znacznego uspokojenia, zwłaszcza że sytuacja statystyczna kształtowała się pomyślnie. Tak więc w okresie pierwszych 4 miesięcy r. b. wywieziono bawełny egipskiej o blisko 2 400 tys. kantarów więcej niżeli w analogicznym okresie r. ub. Wpływa to na poważną redukcję zapasów i wzmocnienie tendencji cen. Zwiększył się zwłaszcza popyt na droższą bawełnę Sakkelaridis, co jest tembardziej zastanawiające, że ma ona konkurenta w sztucznym jedwabiu. Ogólne zapasy na rynku Aleksandrii na dz. 1/IV r. b. wynosiły 450 tys. kantarów, wykazując w dalszym ciągu tendencję spadkową. Na pozostałych rynkach, t. j. liverpoolskim i bremeńskim, sytuacja w zakresie cen kształtowała się pod wpływem wahań w Stanach Zjedn. Zniżka notowań w Liverpoolu w I połowie kwietnia wynosiła ok. 20 punktów, w Bremie — ok. 50 punktów.

Rynek wełny w kwietniu kształtował się naogół spokojnie. Ceny surowca były utrzymane w oczekiwaniu kolejnej serii aukcyj wełny kolonialnej w Londynie, które rozpoczął się pierwotnie w dn. 24/IV, a następnie przesunięte zostały na dz. I/V w tym celu, aby umożliwić odbiorcom niemieckim uskutecznienie zakupów, gdyż ogólnie przewidywano, że Rząd Rzeszy cofnie zakaz importu surowca. W kwietniu odbył się szereg aukcyj wełny nowozelandzkiej. Zapotrzebowanie ze strony kontyngentu było bardzo znaczne. Ceny kształtowały się zwykłowo. Aukcje wełny wschodnio-indyjskiej w Liverpoolu, które odbyły się w ostatnim tygodniu kwietnia, znamionowały dość duże ożywienie przy całkowitej abstynencji odbiorców amerykańskich; ceny zniżkowały przeciętnie o 5%. Rynek południowo-amerykański kształtował się pod znakiem tendencji lekko zniżkowej, co przypisywano ogólnie wycofaniu się odbiorców niemieckich z rynku. Na rynku francuskim transakcje były niewielkie przy utrzymanej tendencji cen.

Rynek lnu w kwietniu kształtował się naogół spokojnie. Na rynku litewskim w I połowie miesiąca zawarto szereg większych transakcyj eksportowych przy mocnej tendencji cen. Na rynku francuskim obroty były niewielkie przy cenach utrzymanych. Na rynku lotewskim panowała tendencja spokojna wobec słabych dowozów i spadku zapotrzebowania; ceny nie uległy wydatniejszym zmianom. Na rynku belgijskim ceny kształtowały się dość mocno, zwłaszcza przy transakcjach ch lnu sowieckim. Spokój panował wreszcie na rynku irlandzkim. Ogólnie liczyć się należy ze zwiększeniem obszarów uprawnych w Łotwie oraz Estonii. Na podkreślenie zasługuje ogólny spadek zapotrzebowania ze strony przedalń oraz osłabienie, spowodowane m. in. powstrzymaniem się od zakupów odbiorców nie-

mieckich. Jedyne bodaj wyjątek stanowił rynek benderski, gdzie — zwłaszcza w II połowie miesiąca — panowało dość znaczne ożywienie przy dużych obrotach i lekko zwiększających cenach. Spokojna tendencja panowała naogół już do końca kwietnia.

Rynek konopi kształtował się pod wpływem wahań zapotrzebowania i związanego z nim ruchu cen surowca. Wahania obracały się zresztą w niezbyt szerokich granicach, gdyż od początku r. b. ogólna tendencja cen wykazuje dużą stałość. Sytuacja statystyczna na rynku Filipin jest w dalszym ciągu korzystna, a zapasy uległy silnej redukcji wobec poważnych zakupów ze strony Stanów Zjedn. i Japonii. Na rynku wschodnio-afrykańskim tendencja cen była mocna wobec silnej suszy. Obroty na rynku meksykańskim były niewielkie przy zmniejszających się stale zapasach.

Rynek jedwabiu w kwietniu kształ-

tował się bez wydatniejszych zmian. Zwiększone zapotrzebowanie notowano na rynku japońskim przy cenach naogół zniżkujących. Na rynku chińskim, zwłaszcza w I połowie, panował zupełny zastój. Na rynku włoskim konkurencja japońska daje się w dalszym ciągu odczuwać. Ustawa rządowa, przewidująca specjalne premje dla przedsiębiorców włoskich, nie wpłynęła narazie jeszcze na poprawę ich sytuacji. Na rynku włoskim sytuacja kształtowała się pod znakiem zwiększonego zapotrzebowania i cen lekko zwiększających. Rynek amerykański znamionowały zwiększające się obroty przy cenach naogół niezmiennych.

Rynek sztucznego jedwabiu w kwietniu znamionował naogół poważne ożywienie, utrzymujące się zresztą od szeregu miesięcy. Na rynku niemieckim zapotrzebowanie przedsiębiorców było bardzo znaczne. Również i producenci tkanin zakupowali znacznie większe ilości surowca.

Ceny półfabrykatu i gotowych wyrobów kształtowały się zwykle. Na rynku francuskim panowało silne ożywienie. Spożycie wykazywało gwałtowny wzrost przy cenach naogół niezmiennych. Na rynku angielskim tendencja była mocna. Zapotrzebowanie, zwłaszcza przedsiębiorców, było bardzo znaczne i obejmowało wszystkie gatunki przędzy sztuczno-jedwabnej. Sytuacja uległa poprawie również i w eksporcie. Zwiększenie wywozu angielskiego obejmowało rynki południowo-amerykańskie oraz zamorskie przy pewnym spadku zapotrzebowania ze strony kontynentu europejskiego. Również i na rynku japońskim sytuacja kształtowała się bardzo pomyślnie zarówno dla zbytu wewnętrznego, jak i eksportu. Szereg długotrwałych kontraktów zawarli dostawcy japońscy ze swymi odbiorcami w Australii, Egipcie, Afryce Poł. i Kanadzie; zamówienia te zapewnić mają producentom japońskim zatrudnienie do sierpnia r. b.

BIBLIOGRAFJA

SPRAWA KARTELU KARBIDOWEGO. DR. ROMAN PIOTROWSKI. — Ukazała się nowa książka P. Dr. Piotrowskiego, autora znanej pracy „Kartele i trusty”, p. t. „Sprawa kartelu karbidowego, studjum z dziedziny polskiego prawa kartelowego”.

Praca ta daje przedewszystkiem wyczerpującą monografię jednej z najciekawszych organizacji kartelowych w Polsce. Autor rozpatruje w niej systematycznie, po raz pierwszy w literaturze polskiej, szereg najbardziej zasadniczych zagadnień ogólnych z dziedziny polskiego prawa kartelowego, w szczególności istotę umów kartelowych i ich prawne ujęcie w polskiej ustawie kartelowej, pojęcie dobra publicznego i jego zagrożenie, pojęcie skutków gospodarczo szkodliwych

oraz udział przedsiębiorstw państwowych w prywatnych organizacjach kartelowych.

„STATYSTYKA PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W PAŃSTWIE POLSKIM ZA ROK 1932”. — Rocznik ten, wydany nakładem Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zawiera bardzo szczegółowo i wyczerpująco materiał statystyczny, pozwalający Czytelnikowi zorientować się całkowicie w sytuacji i pracy polskiego przemysłu węglowego. W roczniku został w sposób przejrzysty zgrupowany i systematyzowany cały materiał statystyczny o obrocie węgla, jak również bardzo obszernie uwzględniona została statystyka robotnicza. Pozatem — mimo że z natury rzeczy w tem wydawnictwie mniej szczegółowo został potraktowany dział statystyki światowego przemysłu węglowego — ułatwia on jednak znakomicie

Czytelnikowi ocenę sytuacji w polskim przemyśle węglowym na tle położenia przemysłu węglowego w świecie.

Powyższe wydawnictwo — jak zresztą corocznie — zostało i tym razem rozszerzone i uzupełnione zestawieniami o liczbie pracowników umysłowych, zatrudnionych w przemyśle węglowym, oraz bardzo szczegółowymi zestawieniami o eksporcie węgla. Dział wykresów został uzupełniony 2 grafikami, ilustrującymi: zbyt węgla z kopalń w/g województw i rozwój eksportu w/g grup krajów importujących.

Znacznie rozszerzony wstęp do tego wydawnictwa, omawia i analizuje ważniejsze wydarzenia w polskim przemyśle węglowym w 1932 r., ułatwiając Czytelnikowi korzystanie z przedstawionego materiału liczbowego.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/6 str. — zł 55, 1/8 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

III OGŁOSZENIE

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 22 lutego 1934 r. postanowiona została likwidacja

firmy „Gwarectwa Świętokrzyskie”, Spółka z ogr. odp. w Kielcach

Likwidatorem wybrany został P. Miłostaw Juskiewicz, zamieszkały w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej Nr. 48.

Na podstawie art. 94 prawa o spółkach z o. o. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82 z dnia 27 października 1933 r., poz. 602), wzywamy niniejszem wszystkich wierzycieli

DO ZGŁASZANIA SWYCH ROSZCZEŃ

w siedzibie Zarządu Spółki, t. j. w Kielcach przy ul. Zagnańskiej Nr. 41 w nieprzekraczalnym terminie 3 miesiące od daty ostatniego ogłoszenia.

Kielce, dnia 6.4.1934 r.

Likwidator Gwarectwa Świętokrzyskiego. Sp. z o. o.

(—) *Miłostaw Juskiewicz*

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Chemiczna Gzichów

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w dn. 7 czerwca 1934 r. o godz. 16½ w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Ceglana 11, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Zmiana §§ 10 i 15 statutu Spółki:

Obecne brzmienie § 10 statutu: „Zarząd Spółki składa się z conajmniej trzech członków, wybranych na przeciąg 5 lat przez Walne Zgromadzenie, które jednocześnie określa ilość członków Zarządu. Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu 3 miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat, oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”. — Projektowane brzmienie § 10 statutu: „Zarząd Spółki składa się z conajmniej 3 członków, wybieranych na przeciąg 3 lat przez Walne Zgromadzenie, które jednocześnie określa ilość członków Zarządu. Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu 3 miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat, oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”.

Obecne brzmienie § 15 statutu: „Radę Nadzorczą wybiera Walne Zgromadzenie; Rada Nadzorcza składa się z conajmniej z 5 członków, niepiastujących żadnego urzędu w Spółce. Walne Zgromadzenie ustala wysokość wynagrodzenia Rady Nadzorczej za rok sprawozdawczy”. — Projektowane brzmienie § 15 statutu: „Spółka posiada Radę Nadzorczą. Rada Nadzorcza Spółki składa się z 5 członków, wybieranych na przeciąg 2 lat przez Walne Zgromadzenie. Zwyczajne Walne Zgromadzenie ustala corocznie wysokość wynagrodzenia Rady Nadzorczej za rok sprawozdawczy”;

- 3) Wybory nowych władz Spółki na miejsce ustępujących w wyniku zaprojektowanej zmiany statutu Spółki;
- 4) Wynagrodzenie władz Spółki;
- 5) Sprawa rozrachunków ze Spółką „Chemkomis”;
- 6) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Przedzainia Weloy Czesankowej Markus Kobo, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 czerwca 1934 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Łąkowej Nr. 5, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Spółki za 1934 r.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem tegoż Zgromadzenia posiadane przez nich akcje Zarządowi Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej.

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Banku Kujawskiego we Włocławku, Spółka Akcyjna w likwidacji

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 8 czerwca 1934 r. o godz. 15 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

w gmachu Muzeum Ziemi Kujawskiej we Włocławku, ul. Słowackiego Nr. 1a z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej za okres do dn. 31 grudnia 1933 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji;
- 5) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku strat i zysków po dz. 31 grudnia 1933 r. i udzielenie pokwitowania Komisji Likwidacyjnej;
- 6) Wybór I członka Komisji Likwidacyjnej na miejsce zmarłego ś. p. Władysława Popławskiego;
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Likwidatorowie firmy

Polska Fabryka Ekstraktów Garbarskich, Sp. Akc. w likwidacji

podają — w myśl art. 120 pr. o Sp. Akc. — do wiadomości, że mocą uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 20 marca 1934 r., zarejestrowanej postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dn. 20 kwietnia 1934 r. R. H. B VII (XXIV 1 170) 5 249

Spółka znajduje się w stanie likwidacji

Wobec tego likwidatorowie wzywają wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu roku od daty ostatniego ogłoszenia. Siedziba Komisji Likwidacyjnej mieści się w Warszawie, przy ul. Sienkiewicza Nr. 1 m. 24.

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Huty Szklane J. Stolle „Niemen” w Niemnie pow. Lidzkiego

w myśl art. 145 Prawa Akcyjnego — jako spółka przejmująca podaje do wiadomości po raz trzeci

O ZAMIARZE SFUZJONOWANIA SIĘ

ze Spółką Akcyjną: Fabryka Szkła Okiennego „Hancewicze”, S. A. w Hancewiczach, pow. Luninieckiego.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

**Polskiego Towarzystwa Księgarni Kolejowych „Ruch”
Spółka Akcyjna w Warszawie**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 czerwca 1934 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki przy Al. Jerozolimskiej Nr. 63, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933 r.; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 5) Wybory do Rady Nadzorczej i do Komisji Rewizyjnej stosownie do § 7 statutu Spółki; 6) Ustalenie wysokości zetonów dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Uwaga. PP. Akcjonariusze, pragnący wystąpić z wnioskiem na Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić go Zarządowi Spółki nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Towarzystwa, Warszawa, Al. Jerozolimska Nr. 63 przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju. Świadcstwo depozytowe powinno zawierać ilość akcji i stwierdzać, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zgodnie z § 18 statutu

**Spółki Akcyj. Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych M. Wolski i S-ka
w Lublinie**

Zarząd tejże Spółki zwołuje

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

na dz. 21 czerwca 1934 r. o godz. 18 w lokalu Spółki w Lublinie przy ul. 1 Maja Nr. 16 z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) W związku ze stanem rachunków za 1932/33 r. powzięcie uchwały co do obniżenia kapitału akcyjnego przez umorzenie odpowiedniej części akcji na pokrycie strat bilansowych za 1930/31 r. i 1931/32 r. oraz wprowadzenie do § 6 i 7 statutu zmian następujących: w § 6 ust. 1 — cyfrę „2 100 000” zastępuje się cyfrą „1 050 000”, cyfrę „21 000” cyfrą „10 500” w § 7 cyfrę „12 000” zastępuje się cyfrą „6 000”, i cyfrę „9 000” cyfrą „4 500”; 3) Wolne wnioski, które — zgodnie z § 18 statutu — mogą być zgłoszone nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia i mogą być zamieszczone w drugim ogłoszeniu.

Zgodnie z § 25 statutu Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Powszechnego Towarzystwa Powierniczego, Sp. Akc.
w Warszawie**

zawiadamia, że w dn. 15 czerwca r. b. o godz. 13 w kancelarii rej. Zaborowskiego, przy ul. Kapucyńskiej 6 w Warszawie, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku strat i zysków za lata 1932 i 1933; 3) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 4) Wybory; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem złożyć swe świadectwa tymczasowe w biurze Zarządu Spółki przy ul. Królewskiej 16.

I OGŁOSZENIE

**XI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY**

**Zjednoczonych Zakładów Wapiennych „Wapnorod” w Rudnikach
SPÓŁKA AKCYJNA**

odbędzie się w dn. 12 czerwca 1934 r. o godz. 18 w Warszawie w lokalu Zarządu Spółki, Trębacka 15, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego Walnego Zebrania;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania za tenże okres;
- 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących i określenie ich wynagrodzenia;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie przewidzianym w artykule 54 Prawa o Spółkach Akcyjnych z 1928 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Warszawskie Koleje Dojazdowe”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z § 10 statutu — odbędzie się w dn. 11 czerwca r. b. o godz. 12 w poł. w lokalu Spółki, Marszałkowska 9

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i sprawozdania Spółki za 1933 r.;
- 2) Wybory 2 ustępujących z losowania członków Rady Nadzorczej;
- 3) Wybory jednego członka Zarządu, ustępującego zgodnie z § 13 statutu Spółki;
- 4) Upoważnienie na sprzedaż placów.

U w a g i :

I. — PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 59 wspomnianego Prawa — złożyć akcje swoje lub kwity depozytowe na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, czyli do dn. 2 czerwca włącznie.

II. — W myśl art. 61 Prawa o Spółkach Walne Zgromadzenie, zwołane zgodnie z przepisami, jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Nasz Sklep — Urania”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 czerwca 1934 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Siennej 15, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu i rachunku strat i zysków za 1933/1934 r. oraz udzielenie władzom Spółki absolutorium z dokonanych czynności; 3) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej w miejsce wylosowanych; 4) Zatwierdzenie kooptowanego członka Rady Nadzorczej; 5) Upoważnienie władz Spółki do sprzedaży i obciążania nieruchomości Spółki; 6) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje lub kwity depozytowe przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia.

Samolot skracza podróż!!!

II OGŁOSZENIE

Zarząd „Spółki Akcyjnej dla Handlu Rurami“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 30 maja r. b. o godz. 5 p. p. w lokalu biura Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr. 19.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 4) Budżet wydatków na 1934 r.; 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej „Goplana“ Fabryka Czekolady w Poznaniu

odbędzie się we czwartek dn. 21 czerwca 1934 r. o godz. 13 w biurze fabrycznym w Poznaniu — przy ul. Sw. Wawrzyńca Nr. 11 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie oraz wybór przewodniczącego Walnego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu z dn. 31 grudnia 1933 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Uchwała, dotycząca podziału zysku;
- 5) Wybory ustępujących członków Rady Nadzorczej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej do dn. 13 czerwca r. b. złożyć swoje akcje w biurze fabryki „Goplana“ w Poznaniu lub przedstawić w temże biurze dowody zdeponowania swych akcji u polskiego notariusza bądź też w jednym z banków w Poznaniu.

Na zasadzie art. 54 i 57 prawa o spółkach akcyjnych mogą akcjonariusze zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny do dn. 4 czerwca r. b.

Zarząd: Dyrektor *Tadeusz Prądyński*

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Obezwolnień „Polonia“

SPOŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

jakie się miało odbyć w dniu 30 kwietnia 1934 r. nie doszło do skutku, wobec nieprzybycia wymaganej statutowo ilości Akcjonariuszów, wskutek czego XVI Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w drugim terminie odbędzie się w dn. 11 czerwca 1934 r. o godz. 5½ po południu z tym samym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku Zysków i Strat za 1933 r. i udzielenie władzom Spółki absolutorjum;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok 1934;
- 5) Wybór Członków Zarządu;
- 6) Wybór Członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, Plac Jen. Dąbrowskiego Nr. 1 w dni powszednie w godz. 10 — 12 w poł. swe akcje, względnie dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej, przyczem w zaświadczeniu tem należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed terminem Walnego Zgromadzenia (art. 59 pr. o sp. akc.).

Zgromadzenie to będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych Akcjonariuszów oraz ilość reprezentowanych akcji.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

„Borysław“ Spółka Akcyjna dla Przemysłu Wosku Ziemnego i Oleju Skalnego w Borysławiu

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 9 czerwca 1934 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w biurze notariusza Ignacego Zakiego w Drohobyczu

XXXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i powzięcie uchwały co do udzielenia absolutorjum Zarządowi; 3) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za rok administracyjny 1933 i powzięcie uchwały co do zatwierdzenia tegoż; 4) Wybór dwóch członków Zarządu; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Oznaczenie wysokości marek obecności członków Zarządu na posiedzeniach, jakoteż wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje względnie dowody tymczasowe w Kasie Spółki w Borysławiu, albo w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego w Drohobyczu.

Zarząd Polskich Zakładów Optycznych, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 maja 1934 r., o godz. 16 w gmachu Stwarzyszenia Techników w Warszawie, przy ul. Czackiego 5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

też Spółki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1933 oraz odczytanie bilansu i rachunku zysków i strat; 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej w sprawie absolutorjum dla Zarządu; 4) Budżet na 1934 r.; 5) Kupno, sprzedaż i obciążenie nieruchomości; 6) Powiększenie kapitału akcyjnego Spółki w drodze upoważnienia Zarządu do wypuszczenia nowej emisji akcji w transzach à zł 100 000 każda, w maksymalnej ilości 4 transz na ogólną sumę zł 400 000 i do ustalenia terminów otwarcia i zamknięcia subskrypcji każdej z poszczególnych transz, jak również do ustalenia ceny emisyjnej i warunków spłaty subskrybowanych akcji; 7) Upoważnienie Prezesa i Wice-Prezesa do zmiany niektórych punktów umów z członkami Dyrekcji; 8) Ustalenie liczby członków Zarządu; 9) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu, członków, delegowanych do ścisłej współpracy z Dyrekcją i Komisji Rewizyjnej; 10) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 11) Wolne wnioski.

Stosownie do art. 27 statutu Spółki, PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Grochowska 35 — w godz. od 9 do 13 codziennie — swoje akcje lub dowody o zdeponowaniu akcji w jednym z akcyjnych banków polskich, najpóźniej na 7 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia.

Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Brytania“, Spółka Akc.

w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości i budowle zł 613 705·00; Maszyny, urządzenia, modele, formy i ruchom. zł 326 410·45; Zapasy materiałów i wyrobów zł 44 640·37; Kasa zł 300·65; Papiery procentowe zł 1 032·00; Weksle z portfelu zł 1 390·00; Dłużnicy zł 12 781·89; Depozyty zł 16 250·00; Straty 1928/1932 zł 111 773·17; Straty 1933 zł 14 268·45; Razem zł 1 142 551·98.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 375 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 189 325·77; Dług hipoteczny zł 144 333·34; Wierzyciele zł 382 487·50; Depozyty zł 16 250·00; Sumy przechodnie zł 35 155·37; Razem zł 1 142 551·98.

Rachunek zysków i strat

DEBET. — Wydatki zł 16 668·45.

KREDYT. — Dochody zł 2 400·00; Straty zł 14 268·45; Razem zł 16 668·45.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Żywiecka Fabryka Papieru „Solali”, Spółka Akcyjna

w Zabłociu pod Żywcem

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się we środę dn. 6 czerwca 1934 r. o godz. 16, w siedzibie Spółki w Zabłociu pod Żywcem, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zmiany statutu;
- 2) Odwołanie członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Wybór członków nowego Zarządu i nowej Rady Nadzorczej.

Akcja zwykła daje na Walnym Zgromadzeniu prawo do jednego głosu. Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu może akcjonariusz wykonywać osobiście albo przez swego pełnomocnika; jako pełnomocnicy dopuszczalni są zarówno akcjonariusze, jak i nieakcjonariusze. Pełnomocnictwa zostają przedłożone przewodniczącemu na Walnym Zgromadzeniu i dołączone do protokołu. Osoby niesamowolne mogą być zastąpione przez ustawowych lub statutowych zastępców bez osobnego pełnomocnictwa.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zdeponowali swoje akcje, dające im prawo głosowania, przy kasie firmy. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza. W zaświadczeniu należy wymienić liczby akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Akcionariuszom, którzy w ten sposób swoje prawo do głosowania wykażą, będą wydawane karty legitymacyjne, opiewające na ich nazwisko z podaniem liczby zdeponowanych akcji i ilości przysługujących im na podstawie tych akcji głosów.

Zmiany statutu:

Dotychczasowe ustępy pierwszy i drugi § 9 ujęte są w sposób następujący: „Tak zwyczajne, jak i nadzwyczajne Walne Zgromadzenia, zwoływane będą przez Zarząd zapomocą 2 obwieszczeń, opublikowanych w „Monitorze Polskim” oraz w tygodniku „Polska Gospodarcza” w Warszawie, jakoteż w jednym z pism miejscowych, wychodzących w Bielsku lub w Białej.

Pierwsze ogłoszenie musi ukazać się w tych pismach conajmniej na 21 dni, a drugie ogłoszenie conajmniej na 10 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia. Walne Zgromadzenie odbywa się w Żywcu, Zabłociu, Bielsku lub w Białej”.

Nowe brzmienie tych ustępów będzie: „Tak zwyczajne, jak i nadzwyczajne Walne Zgromadzenia zwoływane będą przez Zarząd zapomocą 2 obwieszczeń, opublikowanych w „Monitorze Polskim” oraz w tygodniku „Polska Gospodarcza” w Warszawie, jakoteż w jednym z pism miejscowych, wychodzących w Bielsku, Białej lub Krakowie.

Pierwsze ogłoszenie musi ukazać się w tych pismach conajmniej na 21 dni, a drugie ogłoszenie conajmniej na 10 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia. Walne Zgromadzenie odbywa się w Żywcu, Zabłociu, Bielsku, Białej, Krakowie lub Warszawie”.

Pierwszy ustęp § 14 statutu brzmi obecnie: „Walne Zgromadzenie otwiera prezes Zarządu lub jego zastępca, w razie jego nieobecności tego ostatniego, jeden z członków, wyznaczony przez Zarząd” — a wskutek zmiany opiewać będzie:

„Walne Zgromadzenie otwiera Prezes Zarządu lub przez niego w tym celu wyznaczony zastępca”.

Punkt 6 § 15 brzmi obecnie: „zbycie albo wydzierżawienie nieruchomości fabrycznych Spółki” — a wskutek zmiany opiewać będzie:

„zbycie nieruchomości fabrycznych Spółki”.

§ 19 statutu brzmi obecnie następująco: „Zarząd. Prowadzenie interesów Spółki należy — w myśl artykułów 78 do 88 ustawy o spółkach akcyjnych — do Zarządu. Reprezentuje

on Spółkę wobec władz i osób trzecich. Zarząd składa się najmniej z 3, a najwyżej z 7 członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów. Ilekroć liczba członków Zarządu czy to z powodu śmierci, czy też wskutek ustąpienia członka Zarządu przed upływem czasu urzędowania, bądź też z jakiegokolwiek innej przyczyny zmniejszy się poniżej 7, Zarząd jest uprawniony uzupełnić się prowizorycznie przez własny wybór do liczby maksymalnej siedmiu. Jeżeli natomiast liczba członków zmniejszy się poniżej trzech, Zarząd jest zobowiązany uzupełnić się prowizorycznie przez własny wybór conajmniej do tej liczby. We wszystkich tych wypadkach definitywny wybór uzupełniający nastąpi na najbliższym Walnym Zgromadzeniu” — a wskutek zmiany otrzy-mać ma następujące brzmienie:

„Zarząd. Prowadzenie interesów Spółki należy — w myśl artykułów 78 do 88 ustawy o spółkach akcyjnych — do Zarządu. Reprezentuje on Spółkę wobec władz i osób trzecich. Zarząd składa się z jednego do trzech członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów. Jeżeli liczba członków Zarządu zmniejszy się poniżej ilości, wybranej ostatnio przez Walne Zgromadzenie, lub gdy Walne Zgromadzenie wybierze tylko jednego lub 2 członków Zarządu, przysługuje Radzie Nadzorczej prawo uzupełnienia liczby członków Zarządu do łącznej ilości trzech drogą mianowania tychże”.

§ 22 statutu brzmi obecnie: „Rok rocznie ustępuje z Zarządu jedna trzecia część jej członków. Dopóki porządek usępowania Zarządu nie ustalony według czasu urzędowania, ustępujący bywają wylosowani. Losowanie przeprowadza Zarząd na ostatnim rocznym posiedzeniu. Jeżeli liczba członków Zarządu nie da się podzielić przez 3 bez reszty, to ilość mających być wylosowanymi, ustala się bez względu na tę resztę, natomiast z końcem trzeciego roku ustępują z Zarządu wszyscy wprzód niewylosowani. Okres urzędowania przeznaczonych do ustąpienia członków Zarządu, których nowy wybór jest dopuszczalny, kończy się z dniem tego ogólnego zebrania, na którym zostanie zatwierdzony ostatni bilans roczny, w zestawieniu którego oni brali udział” — i na skutek zmiany opiewać będzie:

„Okres urzędowania członków Zarządu kończy się z dniem tego Walnego Zgromadzenia, na którym zostanie zatwierdzony ostatni bilans roczny, w zestawieniu którego oni brali udział”.

§ 24 obecnie brzmi następująco: „Prezes i Wiceprezes. Na pierwszym posiedzeniu po Walnym Zgromadzeniu organizacyjnym lub zwyczajnym wybiera Zarząd spośród swoich członków prezesa i 1 lub 2 wiceprezesów na przeciąg jednego roku. Po upływie czasu ich urzędowania mogą oni być wybrani ponownie” — i na skutek zmiany opiewać będzie:

„W wypadku wieloosobowości wybiera Zarząd spośród swoich członków prezesa i 1 lub 2 wiceprezesów”.

Pierwszy ustęp § 32 statutu brzmi obecnie: „Nadzór. Rada Nadzorcza powinna się składać z siedmiu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością oddanych głosów najwyżej na lat 3” — a wskutek zmiany opiewać będzie:

„Nadzór. Rada Nadzorcza powinna się składać przynajmniej z pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością oddanych głosów najwyżej na lat 3”.

§ 33 statutu brzmi obecnie: „Komisja Rewizyjna. Komisja Rewizyjna powinna się składać z pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością oddanych głosów, najwyżej na lat 3. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy badanie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły, wniosków Zarządu o podziale zysku, wzgl. pokryciu strat”.

Paragraf powyższy zostaje w całości uchylony, wskutek czego wszelkie następne paragrafy otrzymują wcześniejszą liczbę porządkową: § 34 będzie odtąd § 33, § 35 będzie paragrafem 34 i t. d.

Obecny § 34, który odtąd będzie oznaczony jako § 33, ma następujące brzmienie: „Uchwały Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej są prawomocne, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni przez prezesa tych władz lub jego zastępcę pismami, rozesłanymi przynajmniej na 3 dni przed terminem posiedzenia i zawierającymi porządek dzienny, a uchwały zapadły większością głosów obecnych. Do protokołów Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej stosują się odpowiednie przepisy o protokołach Zarządu — a wskutek zmiany otrzymać ma następujące brzmienie:

„Uchwały Rady Nadzorczej są prawomocne, jeżeli wszyscy członkowie zostali zaproszeni przez jej prezesa lub jego zastępcę pismami, rozesłanymi przynajmniej na 3 dni przed dniem posiedzenia i zawierającymi porządek dzienny, a uchwały zapadły większością głosów obecnych. Do protokołów Rady Nadzorczej stosują się odpowiednie przepisy o protokołach Zarządu. Posiedzenia odbywają się w Żywcu, Zabłociu lub Bielsku“.

Obecny § 36, który na przyszłość otrzyma numerację 35, opiewa:

„Odpisy sprawozdania Zarządu łącznie z bilansem i rachunkiem zysków i strat wraz z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej, tudzież opinii biegłych rewidentów będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu czternastu dni przed Walnym Zgromadzeniem“ — a wskutek zmiany otrzymać ma następujące brzmienie:

„Odpisy sprawozdania Zarządu łącznie z bilansem i rachunkiem zysków i strat wraz z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej, tudzież opinii biegłych rewidentów będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu czternastu dni przed Walnym Zgromadzeniem“.

Obecny § 37, który na przyszłość otrzyma numerację 36, opiewa: „z rocznych dochodów potrąca się koszty zarządu, utrzymania i ruchu fabryki, podatki — o ile ustawy na to zezwalają — i straty, to zaś, co pozostanie po pokryciu tych pozycji, po zapłaceniu procentów i przypadających amortyzacji długów spółki i po uczynieniu stałych odpisów z obiektów majątku spółki, stanowi zysk spółki. O ile Walne Zgromadzenie nic innego nie uchwali, odpisy rocznie mają wynosić:

- 1) przy budynkach mieszkalnych 2%;
- 2) przy budynkach gospodarczych 3%;
- 3) przy budynkach fabrycznych 4%;
- 4) przy ruchomościach (urządzenie biur) 5%;
- 5) przy maszynach, narzędziach, urządzeniach fabrycznych 10% wartości przedmiotu, o ile obowiązujące ustawy podatkowe innych stawek nie ustanowią. Zysk dzieli się jak następuje: Przedewszystkiem najmniej 8% czystego zysku przeznaczają się na kapitał rezerwowy według § 39, następnie do 5% od wpłaconego kapitału akcyjnego wydziela się na dywidendę dla akcjonariuszów, z pozostałego czystego zysku otrzymuje Zarząd jako tantiemę 8%, o której rozdzielaniu sam decyduje, 2% zaś Rada Nadzorcza, a pozostała reszta dzieli się jako superdywidenda pomiędzy akcjonariuszów — o ile Walne Zgromadzenie inaczej nie postanowi. Zamknięcia rachunkowe, ustalone przez Zarząd, wraz z sprawozdaniem przedkłada się corocznie władzom i to najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po ukończeniu każdego roku operacyjnego“ — a wskutek zmiany opiewać będzie następująco:

„Z rocznych dochodów potrąca się koszty zarządu, utrzymanie i ruchu fabryki, podatki — o ile ustawy na to zezwalają — i straty, to zaś, co pozostanie po pokryciu tych pozycji, po zapłaceniu procentów i przypadających amortyzacji długów spółki i po uczynieniu stałych odpisów z obiektów majątku spółki, stanowi zysk spółki. O ile Walne Zgromadzenie nic innego nie uchwali, odpisy rocznie mają wynosić:

- 1) przy budynkach mieszkalnych 2%;
- 2) przy budynkach gospodarczych 3%;
- 3) przy budynkach fabrycznych 4%;
- 4) przy ruchomościach (urządzenie biur) 5%;
- 5) przy maszynach, narzędziach, urządzeniach fabrycznych 10% wartości przedmiotu, o ile obowiązujące ustawy podatkowe innych stawek nie ustanowią. Zysk dzieli się w braku odmiennej uchwały Walnego Zgromadzenia (§ 15 ust. 2), jak następuje: przedewszystkiem najmniej 10% czystego zysku przeznaczają się na kapitał rezerwowy, według § 38; następnie do 5% od wpłaconego kapitału akcyjnego wydziela się na dywidendę dla akcjonariuszów; z pozostałego czystego zysku otrzymuje Zarząd jako tantiemę 8%, o którego rozdzielaniu sam decyduje, a pozostałą resztę dzieli się jako superdywidendę pomiędzy akcjonariuszów. Zamknięcia rachunkowe,

ustalone przez Zarząd, wraz ze sprawozdaniem przedkłada się corocznie Radzie Nadzorczej i to najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po ukończeniu każdego roku operacyjnego“.

Ustęp 2 § obecnie 39, a wedle nowej numeracji 38, opiewa: „1) z rocznego czystego zysku (§ 37) najmniej 8% tak długo, dopóki ten kapitał nie przekroczy $\frac{1}{3}$ części emitowanego w danym czasie kapitału akcyjnego“ — i na skutek zmiany opiewać będzie: „1) z rocznego czystego zysku (§ 36) najmniej 10% tak długo, dopóki ten kapitał nie przekroczy $\frac{1}{3}$ części emitowanego w danym czasie kapitału akcyjnego“.

Ustęp 3 § obecnie 43, a wedle nowej numeracji 42, opiewa: „w każdym razie przez czas trwania likwidacji aż do czasu jej ukończenia — postanowienia niniejszego statutu co do Walnego Zgromadzenia i rewizorów pozostają w mocy. Zwolnienie Walnego Zgromadzenia następuje wówczas przez likwidatorów“ — a wskutek zmiany opiewać będzie: „W każdym razie przez czas trwania likwidacji aż do czasu jej ukończenia — postanowienia niniejszego statutu co do Walnego Zgromadzenia pozostają w mocy. Zwolnienie Walnego Zgromadzenia następuje wówczas przez likwidatorów“.

Obecny § 44, a wedle nowej numeracji 43, opiewa: „Ogólne postanowienie. Wszystkie obwieszczenia Spółki zarządza Zarząd zapomocą umieszczenia w „Monitorze Polskim“ i w tygodniku „Polska Gospodarcza“ w Warszawie, oraz w jednym z pism miejscowych, wychodzących w Bielsku lub w Białej“ — i na skutek zmiany opiewać będzie:

„Ogólne postanowienie. Wszystkie obwieszczenia Spółki zarządza Zarząd zapomocą umieszczenia w „Monitorze Polskim“ i w tygodniku „Polska Gospodarcza“ w Warszawie, oraz w jednym z pism miejscowych, wychodzących w Bielsku, Białej lub Krakowie“.

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW Zakładów Przemysłu Upatrunkowego „Wata“ SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 16 czerwca 1934 r. o godz. 12 u Notariusza Siennickiego, Warszawa, Kapucyńska 6.

Porządek obrad:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1933 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania z pełnionych obowiązków;
- 2) Wybór 3 członków Zarządu oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 3) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży lub wdzierżawienia nieruchomości Spółki, tudzież do nabywania nieruchomości;
- 4) Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestnictwa, należy złożyć Zarządowi akcje na 7 dni przed Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki, Sp. Akc. w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 4 czerwca 1934 r. o godz. 11 w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 130 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1933 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za 1933 r.;
- 5) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 6) Powzięcie uchwały co do sposobu pokrycia strat, oraz co do ewent. podwyższenia kapitału zakładowego;
- 7) Przyjęcie do wiadomości uregulowania tytułu własności gruntów o przestrzeni 31 dziesięcin 2298 sażeni kw. i upoważnienie Zarządu do dotyczących czynności hipotecznych;
- 8) Wybory do władz Spółki: a) wybory do Rady Nadzorczej, b) wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wyznaczenie wynagrodzenia członkom Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, właściciele akcji na okaziciela, życzący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, t. j. nie później niż 28 maja 1934 r. włącznie, swoje akcje lub dowody ich złożenia u notariusza, albo w krajowej instytucji kredytowej.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Towarzystwa Akcyjnego Łódzkiej Fabryki Nici, Sp. Akc. w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 11 czerwca 1934 r. w poniedziałek o godz. 11 przedpoł. w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Niciarnianej Nr. 2, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1933 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1933 r.; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1934 r.; 7) Wybór członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej; 8) Zatwierdzenie emerytur, udzielonych przez Zarząd byłym pracownikom; 9) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 13 statutu — najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje, bądź odnośne dowody posiadania akcji w Zarządzie Spółki.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Zakłady Elektromechaniczne Rohn-Zieliński, Sp. Akc. Licencja Brown Boveri

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 czerwca 1934 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Bielańskiej Nr. 6 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

tej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933; 3) Sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu zamknięcia oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1933 r., podział zysków, wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933 r. oraz pokwitowanie władz Spółki z ich działalności; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Uchwalenie budżetu na 1934 r.; 7) Upoważnienie Zarządu do obciążania, wydzierżawiania, zbycia lub nabycia nieruchomości i do działania przytem na prawach Walnego Zgromadzenia; 8) Wyznaczenie czasopisma dla ogłoszeń Spółki; 9) Wolne wnioski.

W Walnym Zgromadzeniu mogą uczestniczyć Akcjonariusze, którzy conajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą Spółce swe akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji w formie prawem przepisanej.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIJUSZY

Drukarni Dziennika Poznańskiego, Spółka Akcyjna w Poznaniu

odbędzie się w poniedziałek w dn. 11 czerwca 1934 r. o godz. 4 popoł. w sali redakcji „Dziennika Poznańskiego” w Poznaniu, ul. Pocztowa 9.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Przedłożenie i rozpatrzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych; 4) Powzięcie uchwał co do zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 5) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi za wykonane przez nich obowiązki; 6) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących PP. Jerzego Turno i Jana Morawskiego; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni złożyć akcje w naszej Spółce najpóźniej 7 dni przed terminem Zebrania.

Zarząd Drukarni Dziennika Poznańskiego, Sp. Akc. w Poznaniu
(—) Hilary Gottowt

II OGŁOSZENIE

Zarząd Sp. Akc. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi” w Warszawie zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 7 czerwca 1934 r. o godz. 18 min. 30, w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Traugutta 4, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r.; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 4) Budżet na 1934 r.; 5) Wybory do Rady; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Krak. Przedm. 5 m. 7.

I OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza Opatowsko-Sandomierskiej Rolnej Spółki Akcyjnej w Ostrowcu

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w dn. 14 czerwca r. b. o godz. 14 w lokalu Związku Ziemian w Opatowie z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu; 3) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r. i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działania na 1934 r.; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla władz Spółki; 7) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej; 8) Wybór 3 członków Komisji Rewizyjnej; 9) Upoważnienie Zarządu do zbywania, wydzierżawiania i obciążania nieruchomości, należących do Spółki i 10) Wolne wnioski.

Akcjonariusz, zamierzający wystąpić z wnioskiem na Walnym Zgromadzeniu, winien złożyć go Radzie na piśmie conajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Radomska Przędzalnia Lnu” SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dniu 26 maja 1934 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki w Radomiu przy ul. Marywilskiej 12

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu ze Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 27 maja 1933 r.; 3) Reasumcja uchwały Zebrania Nadzwyczajnego Akcjonariuszów z dn. 5 listopada 1932 r. dotyczącej powiększenia kapitału zakładowego o sumę trzysta pięćdziesiąt tysięcy; 4) Zmiana par. Statutu, zatwierdzonego na Nadzwyczajnym Zebraniu Akcjonariuszów z dn. 5 listopada 1932 r. Brzmienie tego paragrafu: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł pięćset tysięcy, podzielonych na pięć tysięcy akcji po zł 100 każda. Akcje opiewają na okaziciela” — projektowane brzmienie par. 5: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł sto pięćdziesiąt tysięcy, podzielonych na 1500 akcji po zł 100 każda. Akcje opiewają na okaziciela”; 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1933 r.; 6) Upoważnienie Zarządu do zbycia nieruchomości; 7) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych — w biurze Zarządu, nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, swoje akcje lub zaświadczenia notariusza albo instytucji kredytowych krajowych, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Tow. Elektryczności w Warszawie Compagnie d'Electricité de Varsovie

Francuska Spółka Akcyjna o kapitale 50 000 000 franków
Siedziba Spółki: ul. Caumartin Nr. 60 w Paryżu (IX okr.)

Rada Zarządzająca ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszy — zgodnie z art. 35 Statutu — na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 20 czerwca 1934 r. we środę o godz. 4 po poł., w siedzibie Spółki w Paryżu, ul. Caumartin 60.

Prawo uczestniczenia w Zgromadzeniu mają akcjonariusze, posiadający conajmniej dwadzieścia akcji. Posiadacze mniejszej ilości akcji, aniżeli dwadzieścia, mogą się zrzeszać dla utworzenia wymaganej jednostki i wybrać jednego ze swego grona na przedstawiciela.

Akcje na okaziciela winny być złożone najpóźniej w dn. 13 czerwca 1934 r., bądź w biurze Société Générale de Crédit Industriel et Commercial w Paryżu, przy ul. de la Victoire 66, bądź w Banku Francusko-Polskim w Warszawie, przy ul. Czackiego 4.

Porządek dzienny:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie rachunków i bilansu roku obrachunkowego, zamkniętego na dz. 31 grudnia 1933 r.;
- 4) Podział zysków;
- 5) Mianowanie członka Rady Zarządzającej;
- 6) Mianowanie członków Komisji Rewizyjnej na rok obrachunkowy 1934;
- 7) Powzięcie uchwały zgodnie z art. 40 ustawy z dn. 24 lipca 1867 r.

XIII Zwyczajne Walne Zgromadzenie

S. W. Niemojowski, Fabryka Papieru i Wyrobów z Papieru
Spółka Akcyjna w Bielsku

odbędzie się w dn. 9 czerwca 1934 r. o godz. 12 w biurach fabryki w Bielsku, ul. Rzeźnicza 26, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej oraz przedłożenie bilansu zamknięcia i r-ku strat i zysków za XIII rok administracyjny 1933;
- 2) Sprawozdanie oraz wnioski Komisji Rewizyjnej na zatwierdzenie przedłożonego bilansu i r-ku strat i zysków, jako też na udzielenie absolutorjum Radzie Zawiadowczej;
- 3) Wniosek na rozdział czystego zysku;
- 4) Wybór władz Spółki na rok administracyjny 1934 oraz ustalenie rocznego wynagrodzenia dla Zarządu;
- 5) Wolne wnioski akcjonariuszy.

Rada Zawiadowcza

Par. 23 statutu. — Celem wykonywania prawa głosowania należy akcje, względnie dowody depozytowe, uzasadniające to prawo, złożyć najpóźniej na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem (§ 25 statutu) w kasie Spółki.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Kujawskich Zakładów Rolniczo-Przemysłowych w Wagańcu
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów o

NADZWYCZAJNEM WALNEM ZGROMADZENIU

mającym się odbyć w dn. 21 czerwca 1934 r. o godz. 16 w biurze Zakładów w Wagańcu.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór przewodniczącego Zebrania;
- 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zebrania;
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki;
- 4) Upoważnienie Zarządu do kredytowania się w instytucjach finansowych i u osób prywatnych, do zapisywania ewikcji hipotecznej na zaciągnięte zobowiązania oraz do wydzierżawienia przedsiębiorstwa i jego sprzedaży;
- 5) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

Zaznacza się, że — w myśl art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych — akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalni Węgla i Zakładów Przemysłowych
SPÓŁKA AKCYJNA

niniejszem ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 16 czerwca 1934 r. o godz. 11 przed poł. w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprostowanie zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1931 i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za powyższy okres na podstawie tego sprostowania;
- 3) Sprostowanie zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1932 i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za powyższy okres na podstawie tego sprostowania;
- 4) Sprostowanie zamknięcia rachunkowego za rok operacyjny 1933 i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za powyższy okres na podstawie tego sprostowania;
- 5) Udzielenie upoważnienia do odstąpienia Skarbowi Państwa normalnotorowej kolei, stanowiącej współwłasność Towarzystwa;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia, w myśl § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r. Wolne wnioski winny być zgłoszone Zarządowi na piśmie nie później niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia. Stosownie do art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

firmy „Stomil“, Spółka Akc., Poznań

odbędzie się we środę dn. 13 czerwca 1934 r. o godz. 10 w lokalach Spółki przy ul. Wodnej 14 w Poznaniu z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansów i rachunku strat i zysków za 1933 r.;
- 3) Uchwała co do podziału zysków;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 5) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej;
- 6) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości zawartych umów;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia za czynności Rady Nadzorczej;
- 8) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, mają złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki Poznań — ul. Wodna 14, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ kapitału akcyjnego, mają prawo żądania umieszczenia na porządku obrad dodatkowych spraw, zgłoszonych nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

„Stomil“, Spółka Akc., Poznań

Zarząd: (—) Dr. Piotrowski

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW
Fabryki Waty Hygroskopijnej „ALBA“

SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 16 czerwca 1934 r. o godz. 13 u Notariusza Siennickiego, Warszawa, Kapucyńska 6.

Porządek obrad:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1933 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania z pełnionych obowiązków;
- 2) Określenie liczby członków Zarządu oraz wybór członków Zarządu;
- 3) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wynagrodzenie członków Zarządu;
- 5) Upoważnienie Zarządu do nabywania nieruchomości oraz ich obciążenia tudzież do wzięcia w dzierżawę nieruchomości;
- 6) Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestnictwa, należy złożyć Zarządowi akcje na 7 dni przed Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek“

Spółki Akcyjnej w Toruniu

odbędzie się w czwartek, dn. 7 czerwca 1934 r. o godz. 13 (trzy-nastej) w Toruniu w lokalu Starostwa Krajowego Pomorskiego przy ul. Mostowej Nr. 11.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r.;

2) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonanych obowiązków;

3) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących. Wyboru członków Rady Nadzorczej dokonują właściciele akcji Nr. 1 — 15 300 w miejsce członków przez nich wybranych, pozatem reszta Akcjonariuszów i to w oddzielnym głosowaniu;

4) Uchwała, dotycząca podwyżki kapitału zakładowego przez wydanie nom. zł 3 000 000 akcji II emisji po kursie nominalnym, ustalenie terminu oraz wysokości wpłat na akcje i zmiana dotychczasowego brzmienia § 5 statutu o treści: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 3 000 000 i jest podzielony na 30 000 akcji po zł 100 każda, opiewających na okaziciela. Akcje te numeruje się kolejno od 1 do 30 000. Akcje Nr. 1 do 15 300 mają prawo wyboru 60% członków Rady Nadzorczej Spółki, przy wszystkich innych uchwałach prawa wszystkich akcji są równe, przyczem każda akcja posiada prawo jednego głosu. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych” — na następującą treść: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 6 000 000 i jest podzielony na 60 000 akcji po zł 100 każda. Akcje te dzieli się na 30 000 sztuk I emisji, ponumerowanych od Nr. 1 do 30 000, brzmiałych na okaziciela, oraz na 30 000 sztuk akcji imiennych II emisji, ponumerowanych od 30 001 — 60 000. Akcje I emisji Nr. 1 do 15 300 mają prawo wyboru 60% członków Rady Nadzorczej Spółki, przy wszystkich innych uchwałach każda akcja I emisji od Nr. 1 — 30 000 ma prawo jednego głosu. Akcje II emisji są akcjami uprzywilejowanymi co do głosu i co do dywidendy. Na każdą akcję II emisji przypadają dwa głosy, a wysokość dywidendy na każdą akcję II emisji wynosić będzie 150% dywidendy przypadającej na akcję I emisji, lecz nie może być wyższa ponad dwie jednostki powyżej przeciętnej stopy dyskontowej Banku Polskiego, obowiązującej dla weksli krajowych w ciągu ubiegłego roku obrotowego Spółki. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych”;

5) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości uchwały Rady Nadzorczej z dn. 12 lutego 1934 r. w sprawie zmiany warunków Banku Gospodarstwa Krajowego na pożyczkę 8 712 500 złotych w złocie.

Prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu przysługuje Akcjonariuszom, którzy przynajmniej 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą w biurze Spółki swoje akcje lub dowód złożenia akcji u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, podając wartość nominalną i numery złożonych akcji i stwierdzający, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek”. Sp. Akc.
Zarząd: (—) Inż. A. Hoffmann

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Zakłady Przemysłowe „Sitkówka“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 czerwca 1934 r. o godz. 19 w lokalu firmy w Warszawie, przy ul. Zielnej 6 m. 4 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1933 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki za 1933 r.; 5) Zatwierdzenie preliminarza na 1934 r.; 6) Wybory władz Spółki.

PP. Akcjonariusze, pragnących wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, prosimy złożyć tymczasowe świadectwa w biurze Zarządu na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Patria”, Spółka Akc.

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE

które się odbędzie w dn. 30 maja 1934 r. o godz. 12 w poł., w sali sesyjnej Towarzystwa w Warszawie, Plac Napoleo-na 3, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 3) Podział zysku, osiągniętego w 1933 r.; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1934 r. oraz określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na tenże rok; 6) Wybory członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki; 7) Zezwolenie członkom władz Spółki na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, z zachowaniem przepisów art. 59 prawa o spółkach akcyjnych.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Ś-to Jerskie Zakłady Przemysłowo-Handlowe”, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 czerwca 1934 r. o godz. 4 po poł., w siedzibie Zarządu firmy w Warszawie, przy ul. Ś-to Jerskiej 10, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1933, rozpatrzenie bilansu za tenże rok oraz rachunku strat i zysków i powzięcie odnośnych uchwał, a także sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Określenie czynności i wynagrodzenia członków Zarządu na rok operacyjny 1934; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

DRUGIE OGŁOSZENIE O DRUGIM TERMINIE

Rada Nadzorcza

Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „Snop“

w Warszawie

zawiadamia PP. Przedstawicieli członków Towarzystwa, że w dn. 5 czerwca 1934 r. o godz. 5-ej po południu, w lokalu T-swa w Warszawie, ul. Traugutta 3, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
PRZEDSTAWICIELI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie rachunkowe, bilanse za rok 1932, wraz z rachunkiem zysków i strat za tenże rok i sposób pokrycia strat — przerobione na skutek zarządzenia Ministerstwa Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń); 3) Sprawozdanie z działalności Towarzystwa oraz bilanse za rok 1933, wraz z rachunkiem zysków i strat; 4) Zatwierdzenie budżetu wydatków na rok 1934; 5) Zmniejszenie ilości członków Rady do dwunastu (§ 20 statutu) lub ewentualne wybory na miejsce wychodzących; 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Podanie byłego Dyrektora Towarzystwa p. Tomorowicza.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Przemysł Metalowy GRANAT“

SPÓŁKA AKCYJNA

niezależnie od dwu poprzednich ogłoszeń o zamiarze złączenia swego majątku z majątkiem Spółki Akcyjnej „Kielecka Odlewnia” S. A., zawartych w obwieszczeniach, zwołujących Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 4 czerwca 1934 r. — niniejszem po raz trzeci ogłasza, że

zamierzona została fuzja i połączenie majątku

Spółki Akcyjnej „Przemysł Metalowy Granat” ze Spółką Akcyjną „Kielecka Odlewnia”

Zakład Elektryczny Okręgu Lwowskiego

Spółka Akcyjna we Lwowie

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 6 076·20; Banki zł 23 770·90; Pożyczka Narodowa zł 256·00; Dłużnicy: Odbiorcy prądu zł 35 102·55; Grzejników zł 1 868·05; Różni zł 619 150·16; Inwestycje wykończone przed 31/XII 1932 r.: Trasy wysokiego napięcia 30 kv zł 464 501·41; Stacje transformatorowe 30 kv zł 64 556·54; Trasy niskiego napięcia zł 175 380·82; Złącza zł 32 294·59; Inwestycje wykończone w 1933 r.: Budowy wysokiego napięcia zł 522 002·10; Budowy niskiego napięcia zł 223 950·46; Budowy stacji transformatorowych zł 301 126·12; Złącza napowietrznych sieci zł 37 313·08; Koszty ogólne zł 41 767·05; Interkalarja zł 12 235·21; Magazyn zł 46 139·15; Liczniki zł 60 630·37; Ruchomości zł 13 455·69; Kaucje zł 50 000·00; Koszty założenia zł 84 128·57; Razem zł 2 930 705·00.

Gwarancje zł 203 240·00.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2 000 000·00; Fundusz amortyzacyjny zł 7 002·36; Wierzyciele zł 469 463·62; Akcenty własne zł 453 775·94; Zysk zł 463·08; Razem zł 2 930 705·00.

Gwarancje zł 203 240·00.

Rok strat i zysków za czas od 23/X 1932 do 31/XII 1933 r.

STRATY. — Administracja centralna zł 40 239·68; Świadczenia społeczne zł 2 988·60; Administracja lokalna zł 11 667·83; Dary na cele ogólne zł 182·74; Podatki zł 12 535·73; Odsetki zł 37 977·80; Zakup prądu zł 132 370·50; Konserwacja stacji transformatorowych zł 332·59; Konserwacja sieci zł 10 268·98; Prowizje zł 329·25; Koszty założenia zł 9 347·62; Amortyzacja zł 7 002·36; Zysk zł 463·08; Razem zł 274 706·76.

ZYSKI. — Sprzedaż prądu do oświetlenia prywatnego zł 56 500·50, do oświetlenia publicznego zł 8 870·48, do motorów zł 127 444·68, hurtowa zł 25 827·20; Czynnosc za użycie trasy Karaczynów — Szkło przez MZE dla Z. Wodoc. zł 36 858·16; Czynnosc liczników zł 14 793·02; Dochód ze sprzedaży grzejników zł 910·12; Dochody różne zł 3 502·60; Razem zł 274 606·76.

Poznański Bank Ziemiań, Spółka Akcyjna

w Poznaniu

Bilans roczny netto na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — 1) Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 6 874·72; 2) Waluty zagraniczne zł 199·77; 3) Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 2 495·39, b) papiery hipoteczne zł 7 237·46, c) akcje zł 16 702·50 = zł 26 435·35; 4) Udziały i akcje w przedś. konsorcj. zł 10 000·00; 5) Banki krajowe zł 311·25; 6) Banki zagraniczne zł 144·02; 7) Weksle zdyskontowane zł 1 622 310·10; 8) Weksle protestowane zł 2 886 772·39; 9) Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 898 398·93, b) niezabezpieczone zł 642 031·51 = zł 1 540 430·44; 10) Pożyczki terminowe zł 116 325·60; 11) Nieruchomości zł 1 425 309·10; 12) Różne rachunki zł 73 692·46; 13) Strata zł 312 136·55; Razem suma bilansowa aktywów zł 8 020 941·75.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy zł 1 500 000·00, b) fundusz amortyzacyjny zł 250 498·72 = zł 1 750 498·72; 2) Wkłady zł 511 293·10; 3) Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 355 067·92; 4) Redyskonto weksli zł 4 068 955·70; 5) Banki krajowe zł 986 470·69; 6) Wierzyciele hipoteczni zł 179 916·11; 7) Różne rachunki zł 168 739·51; Razem suma bilansowa pasywów zł 8 020 941·75.

Gwarancje zł 264 260·60; Inkaso zł 6 400·00.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — 1) Procenty i prowizje wypłacone zł 183 455·82; 2) Koszty handlowe zł 140 828·92; 3) Podatki zł 9 330·64; 4) Amortyzacja zł 8 728·90; 5) Odpisy na dłużnikach zł 258 262·06; 7) Strata za rok 1932 zł 71 532·06; Razem Winien zł 672 138·43.

MA. — Procenty i prowizje pobrane zł 206 129·48; 2) Różnice kursowe zł 9 492·06; 3) Dochody z nieruchomości zł 65 604·07; 4) Zwrot sum dawniej odbianych zł 14 668·17; 5) Różne zł 64 108·10; 6) Strata zł 312 136·55; Razem Ma zł 672 138·43.

Przedsiębiorstwo Bawełny „Teodor Steigert”. Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka zł 8 056·34; Remanenty zł 173 113·25; Dłużnicy zł 73 481·29; Nieruchomości zł 2 511 917·40; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 2 622 185·47; Przejściowe różnice kursowe zł 705·89; Sumy przechodnie zł 7 842·94; Strata zł 534 670·74; Razem zł 5 931 973·32.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2 400 000·00; Kapitał zapasowy zł 30 663·90; Kapitał amortyzacyjny zł 1 021 191·66; Akcenty zł 15 979·42; Wierzyciele: a) długi bieżące zł 762 643·05, b) długi długoterminowe zł 1 210 996·68; Przejściowe różnice kursowe zł 463 799·47; Sumy przechodnie zł 26 699·14; Razem zł 5 931 973·32.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY. — Strata z lat poprzednich zł 584 861·97; Koszty ogólne zł 1 126 641·10; Podatki i świadczenia socjalne zł 216 289·39; Amortyzacja zł 328 430·84; Strata na dłużnikach zł 101 511·49; Razem zł 2 357 734·79.

ZYSKI. — Dochód brutto zł 1 823 064·05; Strata zł 534 670·74; Razem zł 2 357 734·79.

Fabryka Przędzy i Tkanin Sztucznych „Chodaków”, Sp. Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

uchwalony na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki, odbytem w Warszawie w dn. 15 maja 1934 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 12 928 559·83; Maszyny i urządzenia zł 19 689 822·32; Ruchomości zł 1 131 815·99; Zapasy zł 2 363 342·03; Kasa i banki zł 823 463·25; Weksle zł 1 404 845·93; Dłużnicy zł 3 360 981·65; Rozrachunki międzyokresowe zł 24 903·75; Suma bilansowa zł 41 726 634·75.

Wzajemny obrachunek fabryki i dominjum w Chodakowie z Zarządem zł 37 313 046·74; Razem zł 79 039 681·49.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 15 000 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 3 017 484·20; Zobowiązania długoterminowe zł 22 089 571·49; Wierzyciele zł 1 235 215·73; Prowizje agentom zł 247 590·11; Wierzytelności różne zł 52 213·67; Robocizna zł 73 020·66; Rozrachunki międzyokresowe zł 11 538·89; Suma bilansowa zł 41 726 634·75.

Wzajemny obrachunek Zarządu z Fabryką i Dominjum w Chodakowie zł 37 313 046·74; Razem zł 79 039 681·49.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Podatki i opłaty stempłowe zł 357 510·42; Świadczenia socjalne zł 249 485·93; Procenty i prowizje bankowe zł 1 502 137·46; Koszty licencji zł 853 590·29; Różnice kursowe zł 126 461·90; Amortyzacja zł 712 463·90; Różne straty zł 518 306·55; Razem zł 4 319 956·45.

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 4 315 623·62; Gospodarstwo rolne zł 4 332·83; Razem zł 4 319 956·45.

Fabryka Szkła Ujście Spółka Akcyjna dawn. Friedr. Siemens Ujście woj. Poznańskie

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Grunty zł 69 084·40; Pokłady torfowe zł 39 800·00; Budynki zł 2 148 413·73; Piece i maszyny zł 2 201 344·30; Patenty zł 82 751·00; Gotówka i weksle zł 46 053·80; Papiery wartościowe zł 2 000·00; Kaucje zł 650·00; Udziały zł 6 190·00; Dłużnicy zł 163 795·92; Sumy przechodnie zł 5 365·81; Zapasy zł 563 222·75; Strata 1931/32 zł 244 643·76; Zysk 1934 zł 1 374·67; Pozostaje zł 243 269·09; Razem zł 5 571 940·80.

Gwarancje i obligo zł 2 059 622·35; Suma ogólna zł 7 631 563·15.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 500 000·00; Kapitał rezerwowy zł 84 150·49; Kapitał rezerwowy specjalny zł 33 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 898 518·03; Hipoteki zł 774 000·00; Wierzyciele zł 3 256 528·87; Sumy przechodnie zł 25 743·41; Razem zł 5 571 940·80.

Gwarancje i obligo zł 2 059 622·35; Suma ogólna zł 7 631 563·15.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Strata z 1931/32 r. zł 244 643·76; Koszty administracyjne i fabrykacyjne zł 567 207·91; Amortyzacja 1933 r. zł 117 199·83; Suma ogólna zł 929 051·50.

MA. — Przychody zł 685 782·41; Strata bilansowa zł 243 269·09; Suma ogólna zł 929 051·50.

(—) Okoniewski

Manufaktura Bawełniana GAMPE i ALBRECHT w Łodzi, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Grunty i budynki fabryczne	2 760 277	85	
Maszyzny i urządzenia	5 189 495	82	
Ruchomości i zaprząg	79 343	11	
Papiery wartościowe	18 400	90	8 047 517
Kasa	44 722	31	
Weksle	80 945	46	
Towary, materiały i t. p.	1 620 025	38	
Dłużnicy	750 220	13	2 495 913
			<u>10 543 430</u>
Depozyty			<u>30 000</u>

STAN BIERNY		zł	zł	zł
Kapitał akcyjny	4 900 000	00		
Kapitał zapasowy:				
a) saldo z roku ubiegł.	33 166	97		
b) dopis. w roku sprawozd.	20 907	16	54 074	13
Kapitał amortyzacyjny:				
a) saldo z roku ubiegł.	3 294 416	03		
b) dopis. w roku sprawozd.	309 171	21	3 603 587	24
Wierzyciele:				
a) zobowiązania długotermin.	1 062 085	96		
b) zobowiązania krótkotermin.	651 852	82	1 713 938	78
Sumy przechodnie	61 935	04		
Przejsiowe różnice kursowe	121 830	62	1 897 704	44
Zysk do podziału			<u>88 064</u>	<u>85</u>
			<u>10 543 430</u>	<u>66</u>
Akcepty depozytowe			<u>30 000</u>	<u>00</u>

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN		zł
Strata z 1932 r.	99 835	86
Podatki	240 797	12
Procenty i prowizje	272 476	77
Świadczenia socjalne	123 014	22
Koszty handlowe i pensje	454 146	18
Zapomogi i dobroczynności	7 008	05
Różne straty	142 814	99
Amortyzacja za 1933 r.	309 171	21
Na kapitał zapasowy	20 907	16
Zysk do podziału	88 064	85
	<u>1 758 236</u>	<u>41</u>

MA

MA		zł
Dochody na produkcji	1 223 646	15
Zysk na spłaconych różnicach kursowych	335 294	94
Różne wpływy	199 295	32
	<u>1 758 236</u>	<u>41</u>

Czechosłowacka Spółka Akcyjna Huta Poldi

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Kasa i banki zł 15 315·94; Odbiorcy zł 190 377·92; Weksle zł 96 585·29; Różni zł 10 612·96; Towary zł 111 606·60; Ruchomości zł 8 420·00; Sumy przechodnie zł 10 056·80; Razem zł 442 975·51.

PASYWA. — Kapitał zł 100 000·00; Różni zł 334 537·47; Sumy przechodnie zł 4 250·81; Zysk zł 4 187·23; Razem zł 442 975·51.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty handlowe zł 171 788·89; Podatki zł 5 182·94; Amortyzacja zł 15 902·98; Straty na odbiorcach zł 10 761·43; Zysk zł 4 187·23; Razem zł 207 823·47.

MA. — Zysk brutto zł 203 911·96; Procenty zł 2 958·92; Odzyskane straty zł 952·59; Razem zł 207 823·47.

„Ericsson“ Polska Akcyjna Spółka Elektryczna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Majątek użytkowy zł 218 224·63; Towary zł 681 091·25; Środki płatnicze zł 469 824·80; Dłużnicy zł 913 068·35; Strata za 1932 r. zł 500 000·00; Razem zł 2 782 209·03.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000·00; Fundusz amortyzacyjny zł 136 487·01; Wierzyciele zł 1 644 786·81; Zysk za 1933 r. zł 935·21; Razem zł 2 782 209·03.

Rachunek strat i zysków

Koszty handlowe zł 185 462·94; Podatki zł 40 956·51; Odsetki zapłacone zł 33 815·15; Amortyzacja zł 5 599·64; Straty różne zł 20 131·03; Zysk za 1933 r. zł 935·21; Razem zł 286 900·48.

Dochód ze sprzedaży zł 243 948·23; Odsetki pobrane zł 39 230·39; Dochody różne zł 3 721·86; Razem zł 286 900·48.

Polsko-Szwajcarska Fabryka Czekolady „SUCHARD“, Spółka Akcyjna w KRAKOWIE

Rachunek bilansu zamknięcia na dz. 31/XII 1933 r.

R-k Kasy		zł
	24 168	35
„ P. K. O.	102 116	94
„ Banków	29 645	02
„ Winkulacji	38 388	99
„ Pożyczki Narodowej	27 600	00
„ Rymes	35 735	33
„ Dłużników	1 535 726	92
„ Towarów	302 342	90
„ Surowców	317 765	17
„ Opakowań	304 177	59
„ Reklam	108 950	42
„ Nieruchomości	973 153	77
„ Budynku mieszk.	489 990	76
„ Maszyn	928 651	18
„ Inwentarza fabr.	332 346	29
„ „ biur.	31 889	08
„ Montażu	163 438	37
„ Pozyccji przechodn.		5·30
	<u>5 746 092</u>	<u>38</u>

R-k Kapitału akcyjnego		zł
	2 580 000	00
„ „ rezerw	56 154	62
„ Wierzycieli	2 870 473	28
„ Akceptów	100 656	78
„ Pozyccji przech.	29 371	41
„ Strat i zysków 1932	4 222	95
„ „ 1933	105 213	34
	<u>5 746 092</u>	<u>38</u>

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1933 r.

R-k Kosztów handl.		zł
	577 380	71
„ Fabrykacji	482 368	88
„ Prowizji	430 829	07
„ Kosztów bankowych i odsetek	164 089	34
„ Podatków, opłat i cięż. społecznych	300 985	18
„ Reklam	244 240	67
„ Popędu, ogrzew. i ośw.	158 951	76
„ Reparatyr	71 865	91
„ Odpisów	212 706	01
„ Amortyzacji	195 469	75
„ Datków	2 241	25
„ Strat i zysków	105 213	34
	<u>2 946 341</u>	<u>87</u>

R-k Towarów		zł
	2 896 789	35
„ Różnic kursowych	27 447	74
„ Adm. bud. mieszk.	17 711	30
„ Baloników dla dzieci	4 393	48
	<u>2 946 341</u>	<u>87</u>

Bank für Handel und Gewerbe Poznań Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

SPOŁKA AKCYJNA

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gosp. Krajowego			
			480 608·59
Waluty zagraniczne			
			22 893·46
Papiery wartościowe własne:			
a) pożyczki państwowe	31 501·77		
b) papiery hipoteczne	140 692·54		
c) akcje	194 565·35	366 759·66	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych			
			491 257·32
Banki krajowe			
			40 370·90
Banki zagraniczne			
			138 796·51
Weksle zdyskontowane			
			2 099 394·74
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	8 547 281·35		
b) niezabezpieczone	980 125·02	9 527 406·37	
Nieruchomości			
			42 200·00
Różne rachunki			
			235 976·29
			<u>13 445 663·84</u>

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	2 000 000·00		
b) zapasowy	314 712·70	2 314 712·70	
Wkłady:			
a) terminowe	4 308 500·16		
b) à vista	1 917 336·88	6 225 837·04	
Rachunki bieżące (saldo kredytowe)			
			2 533 070·05
Zobowiązania inkasowe			
			2 754·23
Redyskonto weksli			
			529 504·90
Banki krajowe			
			1 063 771·11
Banki zagraniczne			
			209 661·80
Różne rachunki			
			566 352·01
			<u>13 445 663·84</u>

Gwarancje zł 163 406·00
Inkaso zł 1 057 825·82

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN	zł
Procenty i prowizje wypłacone	597 277·36
Koszty handlowe	520 553·59
Podatki	68 280·28
Amortyzacja	38 700·00
Odpisy na dłużników	371 437·67
	<u>1 596 248·90</u>

MA	zł
Procenty i prowizje pobrane	1 210 109·77
Różnice kursowe	381 604·19
Dochody z nieruchomości	234·70
Zwrot sum, dawniej odpisanych	4 300·24
	<u>1 596 248·90</u>

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów z dn. 11 maja 1934 r. wybrało ponownie do Rady Nadzorczej P. Ottona v. Hantelmana, właściciela dóbr rycerskich Baborówko, pow. Szamotuły, i P. dyrektora Banku Dr. Fryderyka Swarta z Poznania. W miejsce zmarłego właściciela dóbr rycerskich P. Fritza Erxlebena wybrano właściciela dóbr rycerskich P. Carla Stübnera, Wierchosławice. Na posiedzeniu Rady Nadzorczej, odbytem po Walnym Zebraniu z dn. 11 maja 1934 r., wybrano ponownie Prezesem P. Ottona v. Hantelmana, a P. Dr. Fryderyka Swarta zastępcą Prezesa Rady Nadzorczej.

Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer”, Sp. Akc.

w Ł o d z i

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Ziemia zł 522 273·67; Budynki zł 7 639 982·54; Maszyny zł 21 540 350·95; Narzędzia i utensylia zł 120 699·38; Ruchomości zł 331 772·46; Surowce zł 518 773·40; Barwniki i materiały zł 1 296 772·97; Towary i przędza zł 2 682 411·14; Kasa i weksle zł 43 476·84; Weksle protestowane zł 203 050·15; Papiery wartościowe zł 16 022·54; Dłużnicy zł 1 087 448·23; Dłużnicy wątpliwi zł 1 413 991·55; Udziały zł 69 500·00; Obligacje T-swa Kred. Przem. Polsk. zł 2 407 377·00; Strata z lat ubiegłych zł 6 046 076·55; Strata za 1933 r. 225 517·62; Ogółem zł 46 165 496·99.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 15 000 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 15 586 902·14; Kapitał obligacyjny zł 3 176 805·00; Wierzyciele zł 7 406 986·06; Akcepty zł 597 102·11; Obligacje wylosowane zł 2 635·68; Obligacje T-swa Kred. Przem. Polsk. zł 4 395 066·00; Ogółem zł 46 165 496·99.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Surowce, materiały, koszty fabrykacji i ogólne zł 9 301 455·94; Podatki zł 499 210·66; Odpisy na dłużników zł 50 727·65; Strata z lat ubiegłych zł 6 046 076·55; Ogółem zł 15 897 470·80.

MA. — Wpływy ze sprzedaży towarów, przędzy i inne zł 9 625 876·63; Strata z lat ubiegłych zł 6 046 076·55; Strata za 1933 r. zł 225 517·62; Ogółem zł 15 897 470·80.

Piotrkowska Rektyfikacja, Spółka Akc.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN. — Rach. Kasy zł 13·53; Rach. weksli zł 2 500·00; Rach. papierów publicznych zł 326·19; Rach. kaucyjnych zł 535·20; Rach. Pożyczki Narodowej zł 720·00; Rach. remanentów zł 103 088·29; Rach. urzędzenia fabr., inwentarza i budynków zł 556 697·30; Rach. kosztów organizac. Sp. Akc. zł 10 000·00; Rach. korespondentów (dłużn.) zł 160 139·63; Rach. sum przechodzących zł 1 882·00; Rach. zysków i strat (z 3 lat) zł 147 838·84; Rach. depozytów zł 98 900·00; Razem zł 1 082 640·98.

MA. — Rach. kapitału akcyjnego zł 650 000·00; Rach. kapitału amortyzacyjnego zł 78 076·00; Rach. Kasy Chorych zł 187·56; Rach. Zakł. Ubezpiecz. od Wypadk. zł 288·60; Rach. Fund. Bezrobocia zł 18·74; Rach. Zakł. Ubezpiec. Prac. Umysł. zł 196·00; Rach. Fund. Pracy zł 41·94; Rach. sum przechodzących zł 140 634·20; Rach. akceptów zł 38 250·00; Rach. kar zł 42·15; Rach. korespondentów (wierzyc.) zł 76 005·79; Rach. akceptów kaucyjnych zł 98 900·00; Razem zł 1 082 640·98.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN. — Strata na produkcji 1933 r. zł 45 193·75; Amortyzacja kosztów organizac. Sp. Akc. zł 2 000·00; Amortyzacja zabudowań i maszyn zł 12 940·00; Razem zł 60 133·75.

MA. — Przeniesienie straty na rok następny zł 60 133·75; Razem zł 60 133·75.

Bilans zamknięcia i rach. zysków i strat za 1933 r. został zatwierdzony na Walnym Zgromadzeniu, odbytem w dn. 18 maja 1934 r. w siedzibie Spółki w Piotrkowie.

Towarzystwo Handlu Papierem, Bracia Turkieltaub, Spółka Akcyjna

Warszawa, Przejazd 3

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Towary zł 403 760·35; Odbiorcy zł 423 132·82; Weksle zł 108 998·19; Zaliczenia zł 13 392·11; Inkaso zł 14 848·81; Kasa zł 5 555·12; Dostawcy zł 3 067·67; Różni zł 6 375·08; Banki zł 22 583·35; Protesty zł 1 665·13; Strata zł 124 049·67; Razem zł 1 127 428·30.

STAN BIERNY. — Odbiorcy zł 32 717·06; Dostawcy zł 98 231·98; Różni zł 85 342·26; Banki zł 637·00; Akcepty zł 6 000·00; Kapitał zakładowy zł 900 000·00; Kapitał zapasowy zł 4 500·00; Razem zł 1 127 428·30.

Rachunek zysków i strat za 1933 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 461 817·49; Straty zł 215 773·60; Razem zł 677 591·09.

MA. — Zyski zł 553 541·42; Strata zł 124 049·67; Razem zł 677 591·09.

Kapiele na Wielkiem Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór“

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 64 738·88; Drogi i urządzenia zł 30 742·09; Ruchomości zł 8 625·89; Kasa zł 74·87; Banki zł 85·00; Weksle obce zł 4 000·00; Dłużnicy zł 37 306·70; Straty zł 22 022·70; Razem zł 167 596·13.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 100 000·00; Kapitał rezerwowy zł 700·00; Kapitał amortyzacyjny zł 2 757·75; Wierzyciele zł 62 438·38; Kaucje zł 500·00; Akcepty zł 1 200·00; Razem zł 167 596·13.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY. — Straty z lat ubiegłych zł 21 340·56; Koszty handlowe zł 10 010·93; Roboty gospodarcze zł 789·44; Amortyzacja nieruchomości i ruchomości zł 805·75; Różnica na wartości ksiązkowej sprzedanego wozu zł 305·54; Razem zł 33 252·22.

ZYSKI. — Zamiany parceli zł 1 300·00; Ze zwolnienia od rygoru zabudowania zł 956·00; Ze sprzedaży parceli zł 8 973·52; Strata z lat ubiegłych zł 21 340·56; Strata za 1933 r. zł 682·14; Razem zł 33 252·22.

Fabryka Firanek, Tiolu i Koronek
„Szlenkier, Wydźga i Weyer“, Spółka Akc.
Warszawa, ul. Dzielna 91

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości zł 1 628 345·22; Ruchomości zł 97 818·14; Maszyny zł 2 628 272·56; Kasa i sumy do dyspozycji w bankach zł 29 427·92; Papiery procentowe zł 41 352·96; Akcje przedsiębiorstw obcych zł 1 742 222·92; Weksle w portfelu zł 118 606·29; Weksle protestowane zł 35 264·70; Weksle w inkasie zł 3 091·63; Odbiorcy zł 158 155·57; Bieżące zł 1 707 822·31; Dostawcy zł 54 590·84; Sumy przechodnie zł 127 857·63; Magazyn zł 52 686·60; Straty z lat ubiegłych zł 33 166·77; Razem zł 8 458 682·06.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 3 002 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 3 702 559·09; Fundusz zapasowy zł 184 552·06; Akcepty zł 34 388·87; Pożyczki długoterminowe zł 483 698·72; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 223 605·51; Odbiorcy zł 62 576·54; Bieżące zł 700 396·95; Dostawcy zł 61 171·77; Sumy przechodnie zł 3 732·55; Razem zł 8 458 682·06.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 103 735·84; Asekuracje i podatki zł 35 437·66; Procenty zł 153 886·13; Straty na odbiorcach zł 105 175·03; Na wynagrodzenia dla czł. Zarządu zł 60 000·00; Amortyzacja za 1933 r. zł 204 025·23; Razem zł 662 259·89.

MA. — Zysk przy realizacji magazynu zł 100 758·92; Zysk na nieruchomości Dzielna 83 zł 3 574·90; Zysk na różnicach kursowych zł 41 580·43; Zwrot za zużycie maszyn i budynków zł 315 000·00; Tenuta dzierzawna zł 169 556·03; Otrzymane z Hurtowni Firanek zł 26 040·00; Dywidenda od akcji Banku Polskiego zł 3 024·80; Różne zyski zł 2 724·81; Razem zł 662 259·89.

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zostały zatwierdzone przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 9 maja 1933 r.

Walne Zgromadzenie jednocześnie uchwaliło § 32 statutu Spółki, który brzmi: „§ 32. — Do kompetencji i obowiązków Zarządu należy prowadzenie wszystkich interesów Spółki, jako też reprezentowanie Spółki wobec wszelkich władz i osób” — zmienić, nadając mu brzmienie następujące: „§ 32. — Do kompetencji i obowiązków Zarządu należy prowadzenie wszystkich interesów Spółki, jakoteż reprezentowanie Spółki wobec wszelkich władz i osób. Wszelkie zobowiązania w imieniu Spółki, jak również i czeki podpisane będą pod stemplem firmy dwaj członkowie Zarządu. Korespondencja zwykła, nie zawierająca zobowiązań, pokwitowania z odbioru towaru i pieniędzy podpisane będą przez jednego członka Zarządu. Dla odbioru z poczty pieniędzy, posyłek i dokumentów, dostateczny jest podpis jednego członka Zarządu. We wszystkich wymienionych wyżej wypadkach zamiast członka Zarządu podpisywać może prokurent“.

„Tretorn“ Spółka Akcyjna dla Handlu Helsingborskiemi Wrobami Gumowemi w Warszawie

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, banki i weksle zł 150 347·57; Ruchomości i towary zł 210 363·57; Zaliczenia i dłużnicy zł 223 723·77; Sumy przechodnie zł 3 978·00; Zyski i straty — saldo zł 99 131·51 — za 1933 r. zł 1 045·25; Razem zł 688 589·67. Gwarancje zł 98 616·65.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 250 000·00; Kapitał zapasowy zł 65 000·00; Banki i wierzyciele zł 367 446·66; Sumy przechodnie zł 6 143·01; Razem zł 688 589·67. Gwarancje zł 98 616·65.

Rachunek zysków i strat

Wydatki zł 223 979·50.

Wpływy zł 222 934·25; Strata zł 1 045·25; Razem zł 223 979·50.

Towarzystwo Wrobów Dziaonych i Tkanych „R. Lipszyc“, Spółka Akc. w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Grunty i budynki zł 468 724·90; Maszyny i ruch. zł 293 233·06; Towary i surowce zł 118 156·66; Dłużnicy zł 123 542·34; Weksle, papiery wart. i gotowizna zł 10 928·08; Kwoty przechodnie zł 1 371·01; Straty do 1932 r. zł 372 984·41, mniej zysk za 1933 r. zł 1 089·59, ogółem straty zł 371 894·82; Razem zł 1 387 850·87.

PASYWA. — Kapitał zakł. zł 510 000·00; Kapitał amort. zł 133 810·87; Poż. hipoteczne zł 485 975·00; Wierzycieln. i akcepty długoterm. zł 149 435·00; Krótkoterm. zł 108 630·00; Razem zł 1 387 850·87.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty handlowe zł 58 288·14; Podatki i świadczenia zł 23 470·41; Amortyzacja zł 5 049·29; Strata na klientach zł 4 592·31; Zysk za 1933 r. zł 1 089·59; Razem zł 92 489·74.

MA. — Zysk brutto na towarach zł 68 172·18; Różne zł 24 317·56; Razem zł 92 489·74.

Towarzystwo Akcyjne

Sukiennej Manufaktury Leonhardt, Woelker i Girbardt w Łodzi, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 29 600·66; Należności bankowe zł 28 236·37; Papiery wartościowe zł 90 202·52; Weksle zł 70 745·81; Dłużnicy zł 1 525 083·05; Kaucje zł 57 525·00; Udziały zł 14 294·72; Remanenty zł 2 695 685·15; Materjały zł 215 276·11; Grunty zł 1 241 064·80; Budynki fabryczne zł 4 049 890·79; Domy mieszkalne zł 1 381 636·72; Maszyny i urządzenia zł 7 935 514·27; Ruchomości zł 533 288·86; Strata za 1931 r. zł 456 948·37; Strata za 1932 r. zł 441 677·95; Ogólna suma stanu czynnego zł 20 766 671·15.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 8 040 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 4 496 235·50; Obligacje zł 390 500·00; Fundusz zapomogowy zł 79 012·35; Wierzyciele zł 4 808 568·44; Banki zł 878 538·27; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 2 047 303·49; Zysk za rok operacyjny 1933 zł 26 513·10; Ogólna suma stanu biernego zł 20 766 671·15.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Przeniesienie strat za lata 1931 i 1932 zł 898 626·32; Straty na dłużnikach zł 138 197·19; Podatki zł 240 111·29; Świadczenia socjalne zł 165 448·31; Koszty ruchu zł 367 108·99; Robocizna zł 780 448·49; Pensje Zarządu i wynagrodzenie Rady Nadzorczej zł 130 000·00; Pensje personelu administracyjnego i technicznego zł 294 721·32; Odsetki zł 37 284·29; Koszty ogólne zł 209 218·30; Straty ze sprzedaży maszyn zł 22 623·00; Zysk za rok operacyjny 1933 zł 26 513·10; Razem zł 3 310 300·60.

MA. — Rachunek fabrykacji zł 2 411 674·28; Straty za lata 1931 i 1932 zł 898 626·32; Razem zł 3 310 300·60.

Zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 17 maja 1934 r. zysk w sumie zł 26 513·10 przeniesiony zostanie na rachunek amortyzacji.

WILENSKI BANK ZIEMSKI, SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
	zł	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji na r-ch bieżących w bankach		1 470 850'11	
Waluty zagraniczne		341 832'72	
Papiery wartościowe własne:			
a) w dyspozycji Banku	2 256 773'99		
b) na rachunek kapitału zapasowego Banku	642 446'74	2 899 220'73	
Papiery wartościowe na rachun. funduszu im. Józefa Montwiłła		6 625'59	
Pożyczki, umarz. ratami złot. w 4½% list. zast.	50 634 034'69		
Termin. i przedterm. zwrot poz., umarz. ratami złot. w 4½% list. zast. gotówką	221 855'31	50 855 890'00	
Poz., umarz. rat. złot. w 5% listach zastawnych	957 339'54		
Termin. i przedtermin. zwrot poz., umarz. ratami złot. w 5% list. zast. gotówką	8 960'46	966 300 00	
Pożyczki, umarz. ratami dolar. w 4½% listach zastawn.	26 757 006 00		
Przedterm. zwrot poz., umarz. ratami dol. w 4½% list. zastawn.	846'00	26 757 852 00	
Pożyczki, spłacane jednorazowo złotowe w gotówce		428 784'36	
Raty od pożyczek:			
a) złotych	4 174 952'79		
b) dolarowych	2 093 914'63	6 268 867'42	
Zaległości, które na mocy rozporz. Prez. R. P. z dn. 27/X 1932 r. Bank ma prawo skonwertować na dodatkową pożyczkę i których prawo pierwszeństwa hipot. zostało potwierdzone temże rozporządz.:			
a) złotych	8 417 191'89		
b) dolarowe	10 018 195'91	18 435 387 80	
Wydatki, zaliczone na rachunek dłużników		149 949'02	
Nieruchomości i ruchom. Banku		3 688 353'22	
Dłużnicy różni i zaliczki		127 159'76	
Wydatki Banku		76 890'78	
		<u>112 473 963'51</u>	<u>112 473 963'51</u>

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY		ZYSKI	
	zł		zł
Wydatki administracyjne	1 290 555'94	Fundusz administracyjny	1 495 357'04
" operacyjne	653 892'81	Fundusz na opłacenie wydatk. z tytułu oszacowań i druku listów zastawnych	45 00
" na utrzymanie domów, należ. do B-ku	53 468'77	Proc. od pożyczek, spłacanych jednorazowo	38 692 44
" z tytułu oszacowań	30 033 86	Proc. od papierów wartościowych własnych	111 481'31
" z tytułu nieruchomości, pozostałych na własność B-ku z powodu niedojścia do skutku licytacji	715 246'98	Należności za zwłokę	595 265 54
" zwrotne	51 394'42	Opłaty kancelaryjne	22 593 55
Straty z tytułu pożyczek na nieruchomości, wyłączonej na cele reformy rolnej	2 872 07	Wpłaty z tytułu oszacowań	6 614'70
Ruchomości Banku	14 375'90	Dochody z domów, należących do Banku	89 804 80
Inwentarz nieruch., pozostałych na własność B-ku z powodu niedojścia do skutku licytac.	380'11	Dochody z nieruch., pozost. na własność B-ku z powodu niedojścia do skutku licytacji	219 938 82
Fundusz amortyzacyjny	24 704'96	Wpłaty na koszty administr. i inne należ. z tyt. znajdującego się w Polsce mienia b. rosyjskich banków ziemskich i b. Żyto-mierskiego Tow. Kredytowego Miejskiego	13 676'00
Fundusz na wystawienie domów dla zniedo-łączniałych urzędników i rodzin, pozosta-łych po urzędnikach Banku	5 359 13	Zysk ze skupu listów zastawnych, przeznaczonej na umorzenie	323 437 92
Czysty zysk za 1933 r.	517 709 99	Różnice kursowe	408 464 07
	<u>3 359 994 94</u>	Procenty i dochody różne	34 623'75
			<u>3 359 994'94</u>

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, Sp. Akc. w Poznaniu

Bilans roczny (netto) na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA		PASYWA	
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O.	701 263 88	Kapitały własne:	
Waluty zagraniczne	29 727 86	a) zakładowy	3 000 000 00
Papiery wartościowe:		b) zapasowy	633 599 49
a) pożyczki państwowe	71 876 56	c) inne rezerwy	200 000 00
b) papiery hipoteczne	4 181 41	d) fundusz amortyzacyjny	660 783 00
c) akcje	302 821 99		4 494 382 59
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych	238 555 75	Wkłady:	
Towary	136 847 27	a) terminowe	3 003 358 90
Banki krajowe	26 877 24	b) à vista	1 041 172 9
Banki zagraniczne	60 547 11		4 044 531 09
Weksle zdyskontowane	7 573 556 27	Rachunki bieżące (saldo kredyt.)	1 897 255 91
Akcepty Banku Akceptacyjnego		Redyskonto weksli	7 159 725 80
z 685 171 00		Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego	379 000 00
Rachunki bieżące (saldo debet.):		Banki krajowe	151 858 35
a) zabezpieczone	4 558 033 79	Banki zagraniczne	2 454 55
b) niezabezpieczone	1 482 435 30	Akcepty Banku Akceptacyjnego	
Należności z układów konwers.	697 301 35	z 685 171 00	
Nieruchomości	2 701 139 09	Różne rachunki	680 936 28
Różne rachunki	104 795 33	Zysk za 1933 r.	8 538 52
Strata z 1932 r.	128 722 89		
	18 818 683 09		18 818 683 09
Udzielone gwarancje	38 000 00	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	38 000 00
Inkaso	76 591 17	Różni za inkaso	76 591 17
	18 933 274 26		18 933 274 26

Rachunek zysków i strat za 1933 r.

STRATY		ZYSKI	
Strata z lat ubiegłych	128 722 89	Procenty i prowizje pobrane	1 029 061 61
Procenty i prowizje wypłacone	855 972 96	Różnice kursowe	135 689 93
Koszty handlowe	613 907 17	Dochody z nieruchomości	65 015 76
Podatki	73 445 26	Zysk na towarach	530 823 01
Amortyzacja	47 656 65	Zyski na papierach wartościowych i udziałach	22 735 81
Odpisy na dłużnikach	91 993 88	Zwrot sum, dawniej odpisanych	2 341 52
Różne	95 322 15	Zysk na sprzedaży śpichrza	1 168 95
		Strata z 1932 r.	z 128 722 89
		Zysk za 1933 r.	z 8 538 52
	1 907 020 96		120 184 37
			1 907 020 96

Ustępujących z Rady Nadzorczej PP.: Kazimierza hr. Kwileckiego z Grodzca, Dr. Tadeusza Szuldrzyńskiego z Bolechowa oraz Leona hr. Żółtowskiego z Niechanowa wybrano ponownie. W miejsce zmarłego Adama hr. Żółtowskiego z Jarogniewic nie wybrano nikogo.

Zarząd Główny: (—) St. Waszyński (—) K. Paluch (—) Z. Kierski (—) Dr. Fr. Kręcki

SPÓŁKA AKCYJNA „Prasa Nowa” Zakłady Graficzne i Wydawnicze we Lwowie

Bilans za 1933 r.

AKTYWA. — Gotówka z 212 384 97; Wydawnictwa perjo-dyczne z 308 770 00; Nieruchomości z 527 251 96; Dłużnicy z 180 809 01; Ruchomości z 734 265 20; Zapasy z 28 802 50; Koszty założenia Spółki z 10 601 00; Papiery wartościowe z 2 400 00; Razem z 2 005 284 64.

PASYWA. — Kapitał akcyjny z 1 600 000 00; Wierzyciele z 133 384 30; Kaucje z 1 272 00; Składki z 2 341 52; Prze-nośne z 108 877 54; Fundusz zapasowy z 37 650 00; Nad-wyżka aktywów z 121 759 28; Razem z 2 005 284 64.

Rachunek strat i zysków

Zyski: dochody brutto z 1 442 103 91; Straty, koszty han-dlowe z 1 320 344 63; Zysk netto z 121 759 28.

Koncern Maszynowy, Spółka Akcyjna w Krakowie

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka z 2 194 72; Papiery war-tościowe z 200 00; Dłużnicy z 70 877 53; Towary w/g inwen-tarza z 5 730 10; Rymesy z 2 000 00; Ruchomości z 12 892 40; Nieruchomość z 20 000 00; Urządzenie fabryczne z 80 000 00; Straty w latach 1930 do 1932 z 36 496 41; Strata w 1933 r. z 12 944 83; Ogółem z 243 335 99.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny z 100 000 00; Wie-rzyciele z 143 335 99; Ogółem z 243 335 99.

Rachunek strat i zysków w dn. 31 grudnia 1933 r.

STRATY. — Wydatki administracyjne z 47 822 47; Amor-tyzacja ruch. z 1 014 80; Ogółem z 48 837 27.

ZYSKI. — Prowizja z 35 007 07; Towary z 142 16; Od-setki z 743 21; Strata z 12 944 83; Ogółem z 48 837 27.

Krakowska Miejska Kolej Elektryczna Spółka Akcyjna

Bilans z dn. 31 grudnia 1933 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów
z dn. 18 maja 1934 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Tory i przewody górne		3512 564 37
Nieruchomości		354 701 87
Tabor wozowy	1 086 858 17	
" autobusowy	590 800 00	
Maszyny i narzędzia	118 344 59	
Ruchomości	91 051 60	
Materiały	706 453 12	
Dłużnicy	239 540 13	
Gotówka kasowa		24 158 25
Strata w 1932 r.	460 334 50	
" z dn. 31/XII 1933 r.	411 348 24	871 682 74
		<u>7 596 154 84</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał akcyjny		4 476 300 00
Amortyzacja kapitału akc. 1789 szt. akcji po zł 100		178 900 00
Amortyzacja akcji w/g planu przeprowadzić się mające lo- sowanie 612 szt. akcji po zł 100		61 200 00
Fundusz rezerwowy	186 136 00	
" inwestycyjny	382 000 00	
Wierzyciele	2 311 618 84	
		<u>7 596 154 84</u>

Rachunek zysków i strat z dn. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN	zł	zł
Strata w 1932 r.		460 334 50
Wydatki tramwajowe:		
Koszty Rady Nadzorczej	3 555 40	
Plące Dyrekcji i urzędników administracji	385 885 67	
Pobory pracowników	1 483 979 98	
Materiały	634 822 86	
Ubezpieczenia	51 175 46	
Świadczenia kult. społ. i różne	112 020 76	2 671 440 13
Wydatki autobusowe:		
Plące urzędników	10 853 00	
Pobory pracowników	134 018 02	
Benzyna, smary i różne materj.	222 530 64	
Ubezpieczenia	5 734 85	
Różne	53 843 47	426 979 98
Podatki państwowe		106 686 37
Świadczenia socjalne tramwa- jowe		252 969 59
Świadczenia socjalne autobu- sowe		12 008 00
Podatek gminny od biletów jazdy		230 877 00
Odsetki		5 973 41
Amortyzacja 612 szt. akcji po zł 100		61 200 00
Amortyzacja maszyn, narzędzi i ruchomości	17 361 60	
Amortyzacja przedmiot. inwest.	101 407 51	
Amortyzacja autobusów	114 950 00	233 719 11
		<u>4 462 188 09</u>

MA	zł	zł
Wpływy z ruchu tramwajowego		3 175 647 50
" " autobusowego		378 377 00
Różne wpływy tramwajowe		25 004 07
" " autobusowe		5 910 27
Czynsz z realności netto		5 566 51
Strata z dn. 31/XII 1933 r.		871 682 74
		<u>4 462 188 09</u>

Towarzystwo Wyrobów Trykotowych i Dziaonych „Jakob Hirsberg i Wilczyński w Łodzi”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Plące zł 652 219 00; Budynek zł 1 764 974 00; Maszyny, urządzenia techniczne i inwentarz fabryczny zł 2 653 864 60; Kasa i banki zł 66 245 58; Weksle zł 29 103 04; Weksle protestowane zł 1 179 55; Papiery wartościowe zł 6 272 00; Dłużnicy zł 1 082 017 30; Surowce, towary i półfabrykaty zł 748 496 00; Sumy przechodnie zł 23 089 13; Strata za 1933 r. zł 145 102 73; Razem stan czynny zł 7 172 562 93.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3 000 000 00; Kapitał zapasowy zł 265 696 73; Kapitał amortyzacyjny zł 1 365 365 51; Wierzyciele zł 2 058 535 51; Akcepty zł 450 233 86; Sumy przechodnie zł 32 731 32; Razem stan bierny zł 7 172 562 93.

Straty i zyski

WINIEN. — Procenty, prowizje bankowe zł 34 683 81; Podatki i opłaty stemplowe zł 96 429 22; Koszty handlowe zł 145 857 62; Różne straty zł 80 191 03; Amortyzacja maszyn i ruchomości zł 262 524 09; Razem zł 619 685 77.

MA. — Rachunek fabrykacji zł 426 997 62; Różne zyski zł 47 585 42; Strata zł 145 102 73; Razem zł 619 685 77.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów odbyło się w dn. 19 maja 1934 r.

Dom Towarowy Bracia Jabłkowski, Spółka Akc. w Warszawie ul. Bracka 25

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — 1) Nieruchomości zł 4 586 762 18; 2) Ruchomości zł 1 556 948 55; 3) Towary zł 831 114 59; 4) Dłużnicy zł 530 261 40; 5) Instytucje kredytowe zł 7 521 11; 6) Sumy przechodnie zł 11 192 58; 7) Gotowizna w kasie zł 35 932 84; 8) Waluty obce zł 3 917 40; 9) Papiery wartościowe zł 243 103 24; 10) Weksle zł 32 379 85; 11) Przewyżka pasywów nad aktywami zł 53 047 73; 12) Depozyty zł 431 836 00; 13) Różni za depozyty zł 224 705 68; 14) Różni za akcepty kaucyjne zł 50 000 00; 15) Akcepty kaucyjne zł 79 674 35; 16) Gwarancje z tyt. żyra na weksl. zdysk. zł 271 816 61; Razem zł 8 950 214 11.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał akcyjny zł 3 000 000 00; 2) Kapitał zapasowy zł 132 101 10; 3) Kapitał specjalny rezerwowowy zł 1 251 103 49; 4) Kapitał amortyzacyjny zł 1 085 533 52; 5) Dług hipoteczny zł 904 866 75; 6) Wierzyciele zł 1 468 811 72; 7) Sumy przechodnie zł 36 379 89; 8) Niepodniesiona dywidenda zł 13 385 00; 9) Różni za depozyty zł 431 836 00; 10) Depozyty zł 224 705 68; 11) Akcepty kaucyjne zł 50 000 00; 12) Różni za akcepty kaucyjne zł 79 674 35; 13) Różni za gwarancje zł 271 816 61; Razem zł 8 950 214 11.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — 1) Wydatkowane zł 846 612 42; 2) Spisano wątpliwych należności zł 20 985 05; Razem zł 867 597 47.

MA. — 1) Zysk brutto zł 814 549 74; 2) Przewyżka wydatków nad dochodami zł 53 047 73; Razem zł 867 597 47.

Towarzystwo Budowlano-Parcelacyjne „Dynasy”, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Nieruchomości zł 1 176 211 60; Kasa zł 1 001 00; Bank Dyskontowy zł 150 00; Lokatorzy zł 53 000 14; Dłużnicy zł 503 20; Sumy przechodnie zł 384 00; Koszty kupna i parcelacji zł 122 960 00; R-k strat i zysków zł 27 738 59; Razem zł 1 381 948 53.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 600 000 00; Kapitał rezerwowowy zł 6 158 16; Wierzyciele hipoteczni zł 33 780 81; Spadkobiercy zł 10 442 11; Weksle zł 8 500 00; Wierzyciele różni zł 723 067 45; Razem zł 1 381 948 53.

Rachunek zysków i strat za 1933 r.

WINIEN. — Amortyzacja zł 11 894 20; Rata za plan parcel. zł 10 000 00; Koszty administracji zł 26 921 16; Koszty konserwacji zł 5 551 74; Podatki zł 20 270 37; Procenty zł 35 943 16; Razem zł 110 580 63.

MA. — Komorne zł 97 795 20; Strata zł 12 785 43; Razem zł 110 580 63.

**Kieleckie Towarzystwo Akcyjne Mawozów Sztucznych
i Innych Przetworów Chemicznych, Spółka Akc. w Kielcach**

Bilans zamknięcia na dz. 15/I 1934 r.

AKTYWA. — Place, nieruchomości i urzędzenia zł 3 523 322·12; Kasa, banki, weksle, papiery procentowe zł 223 446·08; Zapasy: surowce, towary gotowe i materiały techniczne zł 297 277·85; Dłużnicy i odbiorcy zł 159 153·30; Kaucje zł 990·15; Sumy przechodnie zł 4 1881·93; Straty: pozostałość z lat ubiegłych zł 1 335 417·62; Straty za czas od 1 do 15 stycznia 1934 r. zł 4 108·46; Ogółem zł 5 585 597·51.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 720 000·00; Fundusz amortyzacyjny zł 285 750·52; Banki zł 398 287·76; Akcepty zł 1 138·95; Wierzyciele zł 3 902 191·58; Rezerwy na odpisy zł 278 228·70; Ogółem zł 5 585 597·51.

Rachunek strat i zysków za czas od 1 do 15 stycznia 1934 r.
STRATY. — Robocizna, koszty handlowe, ogólne, utrzymanie bocznic zł 3 750·39; Koszty sprzedaży zł 150·00; Procenty zł 228·57; Ogółem zł 4 128·96.

ZYSKI. — Uzyskano ze sprzedaży zł 20·50; Strata za czas od 1 do 15 stycznia 1934 r. zł 4 108·46; Ogółem zł 4 128·96

Bilans na dzień 31/XII 1933 r.

AKTYWA. — Place, nieruchomości i urzędzenia zł 3 523 322·12; Kasa, banki, weksle terminowe i protestowane, papiery wartościowe i udziały zł 249 849·15; Zapasy: surowce, towary gotowe i materiały techniczne zł 273 135·03; Dłużnicy i odbiorcy zł 163 086·53; Kaucje zł 990·15; Sumy przechodnie zł 4 181·93; Straty z lat poprzednich zł 666 178·36; Strata za 1933 r. zł 669 239·26; Ogółem zł 5 587 620·03.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 720 000·00; Fundusz Amortyzacyjny zł 285 750·52; Banki zł 401 214·76; Akcepty zł 1 138·95; Wierzyciele zł 3 901 287·10; Rezerwy zł 278 228·70; Ogółem zł 5 587 620·03.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty produkcji, ogólne, handlowe, sprzedaży zł 333 502·81; Podatki zł 14 978·88; Odpisy zł 13 831·59; Procenty zł 353 819·30; Rezerwa na odpisy zł 278 228·70; Ogółem zł 994 361·28.

ZYSKI. — Uzyskano ze sprzedaży zł 255 234·64; Uzyskano z odszkodowania kontyngentowego zł 69 887·38; Strata za 1933 r. zł 669 239·26; Ogółem zł 994 361·28.

Bilans otwarcia na dz. 16 stycznia 1934 r.

AKTYWA. — Place, nieruchomości i urzędzenia zł 1 146 001·87; Kasa, banki, weksle, papiery procentowe zł 223 499·88; Zapasy surowca, towarów gotowych i materiałów technicznych zł 236 131·06; Dłużnicy i odbiorcy zł 159 153·30; Kaucje zł 990·15; Sumy przechodnie zł 4 181·93; Nadwyżka pasywów nad aktywami zł 3 500 602·18; Ogółem zł 5 308 260·37.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 720 000·00; Banki zł 398 287·76; Akcepty zł 1 138·95; Wierzyciele zł 3 902 191·58; Rezerwy na odpisy zł 286 642·08; Ogółem zł 5 308 260·37.

**T-wo Przemysłu Chem.-Farmac. dawn. Magister Kławe, Spółka Akc.
w Warszawie, Karolkowa 22/24**

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Kasa: akcje i papiery wartościowe zł 11 670·20; Ruchomości i inwestycje Instytutu zł 155 416·97; Inwentarz żywy instytutu zł 17 571·40; Maszyny, instalacje i utensylja fabryczne zł 459 174·13; Remanenty zł 100 776·67; Weksle: Weksle na inkaso zł 42 143·17; P. K. O. — banki zł 48 683·91; Odbiorcy zł 264 944·27; Sumy przechodnie zł 3 254·45; Budynki i place fabryczne zł 1 396 632·60; Dłużnicy zł 1 217 112·61; Razem zł 3 717 380·38.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000·00; Kapitał zapasowy zł 11 843·90; Kapitał amortyzacyjny zł 538 913·57; Fundusz stypendyjny im. ś. p. H. Kławe zł 6 000·00; Długoterminowe zobowiązania zł 882 834·40; Akcepty zł 123 421·55; Wierzyciele zł 571 150·30; Banki zł 6 100·01; Sumy przechodnie zł 1 126·15; Zysk zł 75 990·50; Razem zł 3 717 380·38.

Kaucje hipoteczne zł 1 557 500·00; Gwarancje zł 10 000·00.

Rachunek zysków i strat

Koszty handlowe i procenty zł 478 700·97; Podatki zł 68 865·90; Świadczenia społeczne zł 36 160·37; Odpisy zł 264 694·84; Amortyzacje zł 78 716·65; Zysk zł 75 990·50; Razem zł 1 003 129·23.

Zysk brutto zł 1 003 129·23.

SPÓŁKA AKCYJNA

**Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej „Kijewski, Scholtze i S-ka”
w Warszawie**

Bilans po dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Gotówka w kasach Spółki zł 6 741·74; Papiery procentowe i udziały zł 6 940·12; Dłużnicy zł 253 906·72; Sumy przechodnie zł 2 884·55; Remanenty zł 261 278·21; Zakłady w Targówku: plac 95 470 m² zł 303 352·96, budynki zł 996 700·65, maszyny i aparaty zł 4 963 058·77. nowe instalacje z 1933 r. zł 81 130·34, instalacje niezmontowane zł 90 823·66, ruchomości zł 8 039·10; Straty: z 1931 r. zł 126 816·35, z 1932 r. zł 145 486·28, z 1933 r. do przeniesienia na 1934 r. zł 6 333·01; Suma bilansowa zł 7 253 492·46.

Różni za kaucje zł 993·00; Weksle przyjęte zł 15 258·31.

PASYWA. — Kapitały własne: zakładowy zł 2 400 000·00, amortyzacyjny zł 3 230 000·00; Długi hipoteczne zł 1 083 881·60; Przejściowe różnice kursowe zł 130 662·40; Sumy przechodnie zł 6 395·54; Zobowiązania krótkoterminowe: wierzyciele zł 198 244·92, niepodniesiona dywidenda zł 4 308·00, akcepty zł 200 000·00; Suma bilansowa zł 7 253 492·46.

Kaucje różne zł 993·00; Weksle zdyskontowane zł 15 258·31.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

STRATY. — Koszty ogólne zł 36 615·96; Ubezpieczenia zł 9 000·95; Procenty: od długów hipotecznych zł 18 860·56, różne zł 9 177·87; Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej zł 13 300·00; Pensje urzędników zł 57 235·00; Świadczenia socjalne zł 36 954·59; Podatki zł 38 512·90; Dzierżawa bocznic zł 4 046·62; Odpisano na stratę z r-ku dłużników zł 52 209·91; Ogółem zł 275 914·36.

ZYSKI. — Zysk brutto na produkcji zł 266 225·94; Zysk na różnicy kursu zł 1 699·41; Pokrywa się część straty, wynoszącej zł 7 989·01, z kapitału zapasowego zł 1 656·00; Strata do przeniesienia na 1934 r. zł 6 333·01; Ogółem zł 275 914·36.

Polska Spółka Wytworów Chemicznych „Roche”, Spółka Akc.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Grunty zł 305 295·50; Budynki zł 1 303 835·66; Inwentarz i urządzenie laboratorium zł 671 345·07; Dłużnicy zł 563 814·33; Kasa i banki zł 24 554·17; Towar zł 824 750·43; Opakowania zł 103 727·59; Fabrykacja zł 138 188·45; Pożyczka Narodowa zł 5 760·00; Razem zł 3 941 271·20.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 500 000·00; Kapitał zapasowy zł 1 000·00; Wierzyciele zł 3 434 767·19; Zysk za 1932 r. zł 2 697·77; Zysk na dz. 31/XII 1933 r. zł 2 806·24; Razem zł 3 941 271·20.

Rachunek zysków i strat.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 243 817·30; Propaganda zł 135 258·25; Odsetki i agio zł 94 871·03; Amortyzacja zł 75 119·53; Zysk za 1932 r. zł 2 697·77; Zysk na dz. 31/XII 1933 zł 2 806·24; Razem zł 554 570·12.

MA. — Zysk brutto zł 554 570·12.

Zakłady Ceramiczne „Stella”, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Gotowizna w kasie i w bankach zł 165 178·93; Kaucje zł 16 222·20; Papiery wartościowe zł 30 529·00; Weksle zł 168 882·89; Grunty, budynki, maszyny i urządzenia zł 5 515 971·89; Zapasy zł 568 532·41; Odbiorcy zł 660 731·84; Dostawcy zł 19 901·82; Sumy przechodnie zł 16 293·05; Koszty organizacyjne zł 42 294·60; Razem zł 7 204 538·63.

Depozyt akcji członków Zarządu zł 6 000·00; Weksle gwarancyjne zł 3 800·00; Razem zł 9 800·00.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 000 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 772 968·31; Wierzyciele zł 4 956 386·11; Depozyty zł 14 529·00; Odbiorcy zł 168·08; Dostawcy zł 188 946·28; Sumy przechodnie zł 149 904·42; Różnica zł 121 636·43; Razem zł 7 204 538·63.

Różni za akcje zł 6 000·00; Różni za weksle gwarancyjne zł 3 800·00; Razem zł 9 800·00.

Zyski i straty

WINIEN. — Wydatki zł 2 605 046·18; Amortyzacja zł 387 050·80; Różnica zł 121 636·43; Razem zł 3 113 733·41.

MA. — Wpływ zł 3 113 733·41; Razem zł 3 113 733·41.

Gasaccumulator, Spółka Akcyjna, Katowice

Bilans po dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Grunty zł 63 910·57; Budynki zł 192 839·78; Urządzenia fabryczne zł 302 862·46; Butle stalowe zł 1 420 539·02; Inwentarz zł 79 105·02; Zapasy zł 62 386·53; Dłużnicy zł 192 519·32; Kasa zł 1 197·88; Weksle zł 5 169·74; Efekty zł 3 756·50; Kaucje zł 154 140·00; Suma Aktywa zł 2 478 426·82.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 600 000·00; Fundusz amortyzacyjny zł 812 386·23; Fundusz rezerwowy zł 5 000·00; Wierzyciele zł 873 872·87; Kaucje zł 217 44; Akcepty zł 34 970·00; Poreka zł 150 000·00; Zysk zł 1 980·28; Suma Pasywa zł 2 478 426·82.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 149 865·67; Koszty handlowe zł 125 021·10; Podatki zł 24 908·07; Prowizje zł 8 750·56; Odsetki zł 63 303·70; Zakupy towarów zł 200 092·23; Amortyzacja zł 150 155·80; Zysk zł 1 980·28; Suma Winien zł 724 077·41.

MA. — Przeniesienie zł 1 780·35; Obrót fabryk. zł 360 460·21; Obrót handl. zł 301 442·18; Zysk kursowy zł 60 394·67; Suma Ma zł 724 077·41.

Katowice, dn. 20 kwietnia 1934 r.

Gasaccumulator Spółka Akcyjna, podp. *Blacha*, podp. *Golling*.

Towarzystwo Akcyjne Manufaktury Wełnianej „Hugo Wulffson” w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — 1) Materiały zł 27 042·50; 2) Towary zł 219 261·00; 3) Klienci zł 528 937·39; 4) Weksle zł 2 000·00; 5) Kasa zł 1 229·72; 6) Wozy zł 14 509·44; 7) Papiery procentowe zł 315·00; 8) Sumy przechodnie zł 594·00; 9) Dłużnicy wątpliwi zł 391 680·00; 10) Wierzyciele w debecie zł 111 294·67; 11) Strata za lata ubiegłe zł 620 350·85; 12) Strata za 1933 r. zł 81 096·71; Razem zł 1 998 311·28.

Depozyty zł 131 450·00.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 1 650 000·00; 2) Zaległości podatkowe zł 3 781·47; 3) Wierzyciele zł 126 277·34; 4) Akcepty zł 218 252·47; Razem zł 1 998 311·28.

Depozyty zł 131 450·00.

Rachunek zysków i strat za 1933 r.

PRZYCHÓD. — Rach. Towarów zł 112 078·22; Strata zł 81 096·71; Razem zł 193 174·93.

ROZCHÓD. — Prowizja zł 122·00; Koszty handlowe zł 25 081·81; Podatki zł 4 504·68; Koszty fabrykacji zł 17 084·04; Świadczenia socjalne zł 3 481·54; Procenty zł 1 163·96; Materiały zł 2 477·25; Strata na remanentach zł 139 259·65; Razem zł 193 174·93.

SPROSTOWANIA

W ogłoszeniu (zesz. 17/1934) firmy:

„Zap” Zakłady Przemysłowe, S. A.
w Bydgoszczy

w kolumnie „Ma” rachunku strat i zysków winno być: „Straty z lat ubiegłych” zł 45 137·57 (a nie—jak podano — zł 45 137·47)

W ogłoszeniu (zesz. 20/1934) firmy:

Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat”, S. A.

omyłkowo wydrukowano punkt 5 porządku dziennego.

W ogłoszeniu (zesz. 20/1934) firmy:

Polski Bank Komunalny, S. A.

w stanie czynnym powinno być: „Rachunki bieżące: a) zabezpieczone zł 1 412 028·98” (a nie—jak podano — zł 1 412 082·98).

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM
RYNKIEM NA ŚWIECIE

AMERYKAŃSKO-POLSKA
IZBA HANDLOWA

W STANACH ZJEDNOCZONYCH
149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU
STOSUNKÓW HANDLOWYCH
POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKĄ

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKII
po przybyciu do Nowego Yorku
UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ
WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZA DARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE

załatwiają swe sprawy przez

Polsko - Amerykańską Izbę Handlową

Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 6-26-62

!! Unikniesz strat !!
!! a pomnożysz zyski !!

gdy informatorem Twym i doradcą będzie

CODZIENNA GAZETA HANDLOWA

JEDYNY TEGO RODZAJU ORGAN PRASOWY
W POLSCE ZAWIERA OCÓLNE I BRANŻOWE
WIADOMOŚCI HANDLOWE, PRZEMYSŁOWE
I FINANSOWE, CALOSTRONNE NOTOWANIA
GIEŁD TOWAROWYCH I PIENIĘŻNYCH, DZIAŁ
PORAD PRAWNYCH, PRZETARGI I DOSTAWY

Wydawnictwo Agencji Wschodniej w Warszawie
ul. Nowy Świat Nr. 16

W Y D A N I A R O K I X

ODDZIAŁY:

Poznań, Katowice, Lwów, Kraków, Łódź,
Gdańsk, Gdynia, Wilno

Żądajcie 10-ciodniowej BEZPŁATNEJ wysyłki
propagandowej

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA
TYGODNIKA
„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

1 — 18) bez serji — wyczerpane.

19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926 (wyczerp.)	1'20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1'00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarnier</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Kiurner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1'50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0'80
26) „ VIII — <i>A. Stebeneichen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1'20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1'50
29) „ XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1'00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1'50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1'50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3'00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1'50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1'50
35) „ XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1'00
36) „ XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2'00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym	1'50
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2'00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2'00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczym	1'00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pożyczana	1'50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustrój państwa	1'50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3'00		
41) „ XXIII — <i>Marjan TurSKI</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PILSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W LUCKU—UL. PILSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ „CENTROPEBROL”
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU „PFBROL”

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁACONY Z 130 MILIONÓW

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORYZACYJNYCH W 7% LISTACH
ZASTAWNYCH NA KUPNO ORUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTER-
MINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7%
OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM
ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM
SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH;
DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO
W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDO-
WYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA
PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY
Z 6 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM
W WYSOKOŚCI 6 OD STA, Z 3 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPRO-
CENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 5 OD STA, Z 1 MIESIĘCZNYM TERMINEM
WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE
ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 3 OD STA, ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE
ZA OPROCENTOWANIEM 5 OD STA ROCZNIK.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI
GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ
OWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH
I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET
PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE
MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA
RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOOCNEJ; PO-
SIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE
SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNESĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT